

Cyngor Bwrdeistref Sirol
MERTHYR TUDFUL
MERTHYR TYDFIL
County Borough Council

FFOCWS AR Y DYFODOL

Lles yn ein Cymuned

**Adroddiad Perfformiad Blynyddol
2017 - 2018**

DWEUD EICH DWEUD

Mae'r ddogfen hon yn adroddiad perfformiad cryno ar y meysydd blaenoriaeth yn y Cynllun Lles Corfforaethol yn ystod blwyddyn ariannol 2017/18.

Croesawn eich barn ar yr adroddiad hwn a gwaith y Cyngor. Gallwch gysylltu â ni gan ddefnyddio'r manylion isod.

Cyfeiriad

Tîm Perfformiad a Chraffu
Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful
Canolfan Ddinesig
Stryd y Castell
Merthyr Tudful
CF47 8AN

Ffôn

01685 72 5000

Ebost

wellbeing@merthyr.gov.uk

Cyflwyniad	1
Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015	2
Gwybodaeth Ariannol.....	4
Amcanion Lles.....	5
Trosolwg Perfformiad	7
Adran 1: Data Meintiol.....	8
Y Dechrau Gorau i Fwyd	9
yw'n Dda.....	13
Bywyd Gwaith.....	17
Lles Amgylcheddol	21
Allwedd Perfformiad.....	25
Adran 2: Data Ansoddol	27
Rheoleiddwyr allanol	47
ATODIAD 1: Y SAITH NOD LLES	48
ATODIAD 2: EIN CYD-WELEDIGAETH	49
ATODIAD 3: Y DECHRAU GORAU I FYWYD	50
ATODIAD 4: BYW YN DDA.....	54
ATODIAD 5: BYWYD GWAITH.....	59
ATODIAD 6: LLES AMGYLCHEDDOL.....	61

Adroddiad Gwella Blynyddol

Mae ein Hadroddiad Perfformiad Blynyddol yn ddogfen statudol (dogfen yr ydym ni, fel Cyngor, yn ei gyhoeddi yn unol â'n rheoliadau). Rydym yn cyhoeddi'r adroddiad perfformiad blynyddol i gyfathrebu ein hunan arfarniad o gyflawniad yn erbyn ein hamcanion lles. Bwriad y ddogfen hon yw darparu asesiad cyffredinol o berfformiad y Cyngor yn ystod y flwyddyn. Mae'r ddogfen hon yn ymwneud â'r flwyddyn Ebrill 2017 hyd at fis Mawrth 2018.

Mae'r adroddiad hwn yn cynnwys yr adrannau canlynol:

- [Adran 1: Data Meintiol](#)
- [Adran 2: Data Ansoddol](#)
- [Rheoleiddwyr Allanol](#)

Cefnogir yr arfarniadau cryno gan dystiolaeth a gwybodaeth ychwanegol sydd i'w gweld yn y papurau cefndir cysylltiedig (atodiadau) sydd yn yr Atodiadau.

Cefnogir yr arfarniadau cryno gan dystiolaeth a gwybodaeth ychwanegol sydd i'w gweld yn y papurau cefndir cysylltiedig (atodiadau) sydd ar gael i'w [lawrlwytho](#).

Cynllun Lles Corfforaethol - Ffocws ar y Dyfodol: Lles yn ein cymunedau

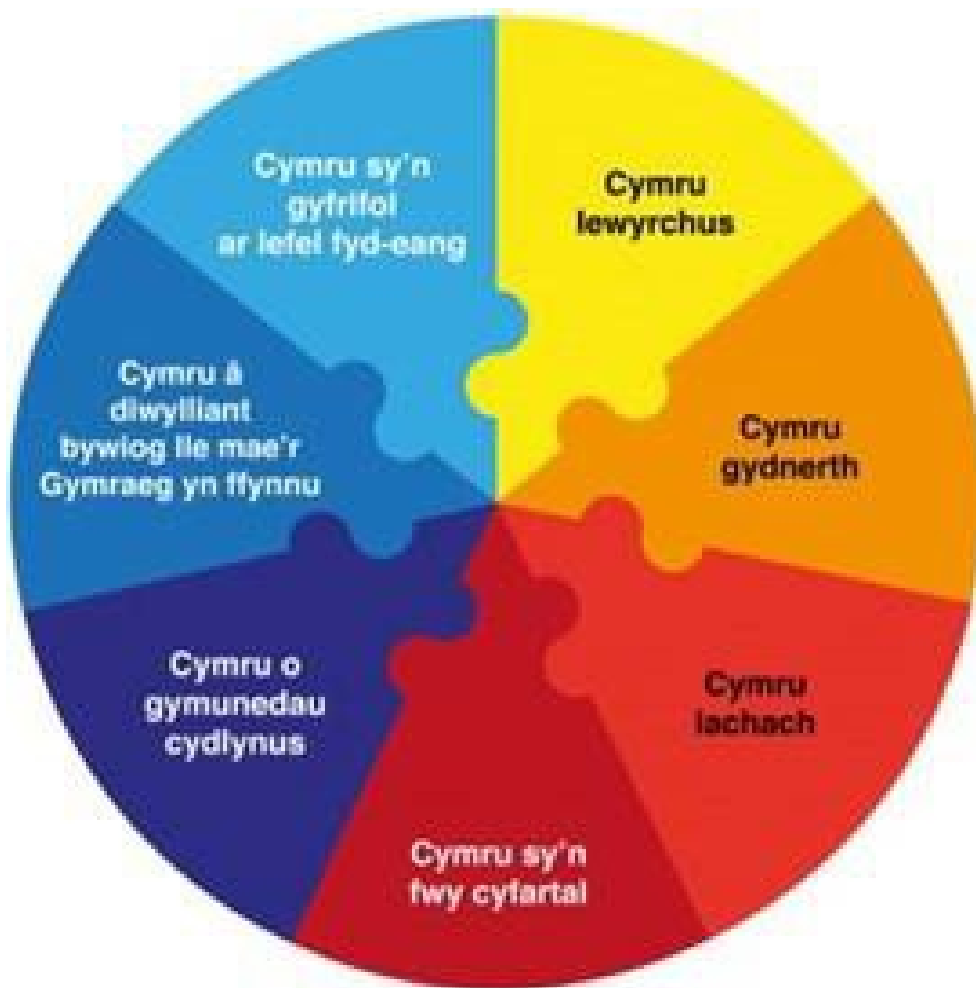
- Mae Ffocws ar y Dyfodol yn nodi amcanion lles y Cyngor o 2017 i 2022. Mae'r cynllun yn cynrychioli cyfraniad y Cyngor i gyflawni'r saith nod lles cenedlaethol, ac mae'n nodi'r prif flaenoriaethau dros y pum mlynedd. Mae cael set glir o flaenoriaethau corfforaethol yn sicrhau bod gan ein Cynghorwyr fframwaith cadarn i arwain eu penderfyniadau a monitro ein cynllun i sicrhau ei bod yn llwyddo.

Rheoliad Allanol

- Caiff ein gwaith ei graffu gan reoleiddwyr allanol i sicrhau ein bod yn defnyddio arian cyhoeddus yn effeithiol i gyflawni buddion i'n cymunedau. Ceir crynodeb o'r adroddiadau archwilio ac arolygu diweddaraf a gyhoeddwyd yn yr adran ['Rheoleiddwyr Allanol'](#).

Y Saith nod lles

Mae Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 yn ymwneud â gwella lles economaidd, cymdeithasol, diwylliannol ac amgylcheddol Cymru. Am y tro cyntaf mewn cyfraith, mae cyrff cyhoeddus yn gweithio tuag at yr un diben. Mae'r Ddeddf yn pennu saith nod lles sy'n cynrychioli'r weledigaeth a rennir ar gyfer Cymru ac yn ei gwneud yn glir y mae'n rhaid i'r cyrff cyhoeddus rhestredig weithio i gyflawni'r holl nodau ac nid dim ond un neu ddau. Dangosir hyn yn y ffigwr isod:

Ffigur 1 – Saith Nod Lles i Gymru. (Gweler [Atodiad 1](#) am restr o'u diffiniadau.)

Mae'r Ddeddf yn gosod dyletswydd gyfreithiol ar gyrff cyhoeddus i fabwysiadu datblygiad cynaliadwy fel yr egwyddor drefniadol ganolog wrth bennu amcanion lles ac wrth gymryd camau i fodloni'r amcanion hynny. Yn y Ddeddf, mae datblygiad cynaliadwy wedi'i amlygu gan y pum ffordd o weithio.

Datblygu cynaliadwy

Mae'r Ddeddf yn cadarnhau mai datblygu cynaliadwy yw'r egwyddor drefnu ganolog y mae'n rhaid i gyrff cyhoeddus ei wneud wrth wneud penderfyniadau a chymryd camau i gyflawni eu hamcanion lles. Yn syml: *"mae'n rhaid i gyrff cyhoeddus yng Nghymru feddwl am effaith hirdymor eu penderfyniadau, i weithio'n well*

gyda phobl, cymunedau a'i gilydd, ac i atal problemau parhaus fel tlodi, anghydraddoldebau iechyd a newid yn yr hinsawdd." (Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol : Sophie Howe).

Mae yna bum ffordd o weithio y mae'n rhaid i gyrff cyhoeddus eu mabwysiadu i ddangos sut y maent wedi defnyddio datblygu cynaliadwy fel eu hegwyddor drefnu ganolog. Mae dilyn y dulliau hyn o weithio yn cynnig cyfle enfawr i wneud newid cadarnhaol a pharhaol i genedlaethau'r presennol a'r dyfodol.

Hirdymor

Pwysigrwydd sicrhau cydbwysedd rhwng anghenion tymor byr a'r angen am ddiogelu'r gallu i ddiwallu anghenion tymor hir hefyd.

Atal

Sut gall gweithredu i atal problemau rhag digwydd neu waethygu helpu cyrff cyhoeddus i gyflawni eu hamcanion..

Integreiddio

Ystyried sut gall amcanion llesiant y corff cyhoeddus effeithio ar bob un o'r nodau llesiant, ar bob un o'u hamcanion eraill, neu ar amcanion cyrff cyhoeddus eraill.

Cydweithio

Gallai cydweithredu ag unrhyw berson arall (neu wahanol adrannau yn y corff ei hun) helpu'r corff i fodloni ei amcanion llesiant.

Cynnwys

Pwysigrwydd cynnwys pobl sydd â diddordeb mewn cyflawni'r nodau llesiant, a sicrhau bod y bobl hynny'n adlewyrchu amrywiaeth yr ardal maent yn ei gwasanaethu.

Cyllideb Refeniw

Mae'r Cyngor yn gosod cyllideb refeniw bob blwyddyn. Mae'r gyllideb refeniw hon yn cwmpasu costau'r gwasanaethau y mae'r Cyngor yn eu darparu, ac yn cael eu talu gan ddefnyddwyr gwasanaeth, Grantiau Llywodraeth Cymru, Treth y Cyngor a Threthwyr Busnes. Ar gyfer 2017/18, cyllideb refeniw'r Cyngor oedd £ 114.795 miliwn.

Yn 2010/11, er mwyn cwrdd â'r rhagolygon llai o aneddiadau cyllideb fel rhan o doriadau gwariant Llywodraeth y DU i fynd i'r afael â'r ddyled genedlaethol, dechreuon ni ar y broses o nodi lle y gallem ni wneud arbedion ariannol.

Cynllun Ariannol Tymor Canolig

Adolygwyd y Cynllun Ariannol Tymor Canolig yn 2017/18 i ystyried gostyngiadau i'r arian a dderbyniwyd gan Lywodraeth Cymru. Pennodd y Cyngor ei Gynllun Ariannol Tymor Canolig i gyflawni'r arbedion a sefydlwyd yn y Setliad.

Adroddwyd yr alldro refeniw dros dro ar gyfer 2017/18 i'r Cabinet ym mis Gorffennaf 2018. Gellir darllen yr adroddiad a gyhoeddwyd trwy ddilyn yr Adroddiad [Cabinet cyswllt](#).

Tabl 1: yr alldro refeniw dros dro ar gyfer 2017/18 gan brif faes gwasanaeth

Alldro Refeniw	£ '000
Dysgu (gan gynnwys ysgolion)	44,200
Gwasanaethau Cymdeithasol	29,027
Adfywio Cymunedol	3,337
Gwasanaethau Cymdogaeth	10,613
Ymddiriedolaeth Hamdden	2,403
<i>Holl Wasanaethau eraill y Cyngor (gan gynnwys Costau Canolfannau Corfforaethol)</i>	<i>25,142</i>
Cyfanswm	114,722

Ym mis Mawrth 2017, cymeradwydd y Cyngor ei Ddatganiad Lles cyntaf a sefydlodd y rhesymeg dros ein hamcanion Lles arfaethedig a'r camau i'w cyflawni.

Ym mis Ebrill 2017, cytunodd y Cyngor ar ei Gynllun Lles Corfforaethol newydd - Ffocws ar y Dyfodol: Lles yn ein Cymuned ar gyfer 2017 i 2022. Mae'r cynllun yn nodi'r cam nesaf yn y daith i ymgorffori datblygiad cynaliadwy ar draws y cyngor, a dyma yw ein cynllun cyntaf sy'n ceisio cyflawni gwelliannau ar draws y pedwar piler o les, sef economaidd, cymdeithasol, diwylliannol a'r amgylchedd.

Er mwyn sicrhau bod ein cynllunio Lles yn parhau i fod yn berthnasol i anghenion pobl sy'n byw ac yn gweithio ym Merthyr Tudful, bydd ein Datganiad Lles blynyddol yn asesu a yw ein hamcanion Lles yn briodol ac yn nodi ffyrdd o wneud y gorau o'n cyfraniad at gyflawni'r saith cynllun Lles. Gan edrych ymlaen, rydym wedi nodi ein huchelgeisiau ar gyfer Lles yn y dyfodol yn ein Datganiad o Les 2018 i 2022.

Yn 2017-18, roedd gennym naw amcan Lles, wedi'u trefnu o fewn pedair thema Lles:

Y Dechrau Gorau i Fywyd

Ar ddiwedd y flwyddyn academaidd 2017, roedd y canlyniadau'n **ddigonol** ac mae angen gwella arnynt oherwydd er bod cyrhaeddiad cyffredinol ar y lefel gyfartalog yn y cyfnod sylfaen a chyfnod allweddol 2 yn dda; roeddent yn ddigonol yng nghyfnod allweddol 3 ac, yng nghyfnod allweddol 4, roedd y perfformiad yn anfoddhaol ym mron pob dangosydd allweddol. Roedd cyrhaeddiad cyffredinol ar y lefelau cyfartalog uchod yn ddigonol yn y cyfnod sylfaen, yn anfoddhaol yng nghyfnod allweddol 2, ac yn dda yng nghyfnod allweddol 3. Mae gwella presenoldeb yn parhau i fod yn faes ar gyfer gwelliant pellach ac mae'r angen i leihau cyfraddau gwaharddiad yn enwedig yng nghyfnod allweddol 4.

Bywyd Gwaith

Dros y cyfnod 2017-18, bu gwelliant cadarnhaol o fewn demograffeg busnes Merthyr Tudful, gyda genedigaethau busnes uchel yn sicrhau bod enillion net i rifau busnes yn fwy na'r flwyddyn flaenorol yn arwain at gynnydd mewn mentrau gweithredol. Fodd bynnag, mae llawer o ddangosyddion economaidd allweddol yn parhau'n ystyfnig yn is na chyfartaledd Cymru. Felly, rydym wedi barnu bod ein perfformiad yn ddigonol ac mae angen gwelliant.

Lles Amgylcheddol

Mae lleihau faint o wastraff yr ydym yn ei gynhyrchu ac ailgylchu yn dod â manteision economaidd yn ogystal â rhai amgylcheddol. Yn ystod cyfnod 2017-18 roedd y canlyniadau'n dda ym Merthyr Tudful; gostwngwyd y gwastraff a anfonwyd i safleoedd tirlenwi ymhellach. Fodd bynnag, er mwyn cwrdd â tharged uchelgeisiol Llywodraeth Cymru i ailgylchu 70 y cant o'r holl wastraff erbyn 2025 a bod yn 'ddim gwastraff' erbyn 2050, mae angen inni wneud hyd yn oed yn fwy. I'r perwyl hwnnw, byddem yn annog ein holl drigolion i ailgylchu popeth y gellir ei ailgylchu. At hynny, mae treftadaeth a diwylliant yn nodwedd gref a phwysig o ran hunaniaeth a lles ein cymuned. Mae'n bwysig ein bod yn parhau i arloesi yn natblygiad ein hasedau treftadaeth a diwylliannol sydd hefyd â gwerth economaidd sylweddol i Ferthyr Tudful yn y tymor byr a'r tymor hir.

Byw yn Dda

Yn ystod y cyfnod 2017-18, mae'r gwasanaethau cymdeithasol wedi parhau i weithio'n galed i ddiogelu Oedolion a Phlant. Rydym hefyd wedi gwella ein hagenda ataliol a dangosir hyn gyda mwy o bobl yn derbyn y wybodaeth a'r cyngor cywir pan fo'i angen, a chynnydd yn y gefnogaeth a ddarperir o dan y rhaglen cefnogi pobl. Yn anffodus, gwelwyd gostyngiad eto yn nifer yr ymweliadau â'r ganolfan chwaraeon a hamdden, sef rhywbeth y bydd angen i ni ei ystyried ar gyfer 2018/19. Gan ystyried yr uchod, rydym felly wedi barnu bod ein perfformiad yn ddigonol.

Yn seiliedig ar y dyfarniadau a nodwyd yn y pedair thema lles uchod, mae ein barn gyffredinol yw digonol.

Gareth Chapman
Prif Weithredwr

Ein Gweledigaeth a Rennir

I gryfhau sefyllfa Merthyr Tudful fel canolfan ranbarthol Blaenau'r Cymoedd, a bod yn lle i ymfalchïo ynddo, lle:

- Mae pobl yn dysgu ac yn datblygu sgiliau i gyflawni eu huchelgeisiau
- Mae pobl yn byw, yn gweithio, yn cael bywyd diogel, iach a chyflawn
- Mae pobl yn ymweld, yn mwynhau ac yn dychwelyd

Gallwch weld copi o ddogfen [Gweledigaeth a Rennir y cyngor yma](#).

Mesur lles

Er mwyn helpu i ddeall ein perfformiad trwy ystyried lles ac i'n hannog i ystyried manteision gweithio mewn gwahanol ffyrdd, bydd y wybodaeth am berfformiad yn yr adroddiad hwn yn cael ei drefnu mewn dwy adran. Mae'r adran gyntaf yn defnyddio data meintiol i fesur llwyddiant pob thema lles, ac mae'r ail adran yn defnyddio tystiolaeth ansoddol i ddangos effaith o safbwynt aelodau'r gymuned.

Mae'r adroddiad hwn yn edrych yn ôl dros ein perfformiad yn ystod 2017-18, ac mae'n cydnabod bod yr hyn yr ydym yn ei gyflawni'r un mor bwysig â'r hyn a gyflwynwn. Er mwyn gwneud gwir wahaniaeth i fywydau pobl, a'r cyfraniad mwyaf posibl i'r saith nod lles, mae angen i ni wneud pethau gwahanol. Felly, bydd yr adroddiad hwn yn gwerthuso'r effaith gan ddefnyddio dau fath o ddata:

- Data meintiol (dangosyddion poblogaeth a dangosyddion perfformiad lleol)
- Data ansoddol (astudiaethau achos a llais y bobl)

Diffinio Llwyddiant

Nododd y Prif Weithredwr ei ddyheadau personol i'r Awdurdod Lleol fod yn un sy'n perfformio'n dda, yn gynaliadwy ac ag enw da am sicrhau gwelliannau. I benderfynu a ydym yn Gyngor sy'n perfformio o'r radd flaenaf, byddwn yn gwerthuso gwelliannau a wnaed yn ein meysydd blaenoriaeth a byddwn yn cymharu canlyniadau perfformiad ledled Cymru lle mae'r wybodaeth hon ar gael.

Ein meysydd blaenoriaeth yn ôl thema yw:

Y Dechrau Gorau i Fywyd – Gwella'r canlyniadau addysgol ar gyfer pob plentyn a pherson ifanc

Bywyd Gwaith – Datblygu'r amgylchedd / seilwaith i fusnesau ffynnu

Lles Amgylcheddol – Sicrhau'r defnydd mwyaf effeithlon o ddeunyddiau ac adnoddau trwy'r hierarchaeth wastraff

Byw yn Dda – Diogelu plant ac oedolion sydd mewn perygl o niwed

Hunan Arfarniad: Crynodeb Cyffredinol

Mae'r sefyllfa gyffredinol ar gyfer cyflawni'r amcanion lles yn y Cynllun Lles Corfforaethol yn Ddigonol, lle mae hyn yn golygu: 'rhai cryfderau lle mae ein sefyllfa gymharol yn ganolrif is, gyda rhai cyfraddau gwella a / neu dystiolaeth o rywfaent o effaith gadarnhaol ar newid i ganlyniadau '. O'r pedair thema lles, barnwyd bod 0 yn anfodddhaol; Mae 3 wedi cael eu barnu'n ddigonol; Mae 1 wedi cael ei farnu'n dda

Ein Hamcanion Lles: Crynodeb o berfformiad

Mae Tabl 2 yn darparu sefyllfa gryno ar gyfer y naw amcan lles, a'r dyfarniad cyfan ar gyfer pob un o'r pedair thema lles.

Tabl 2: yr amcanion lles a nodwyd ar gyfer Merthyr Tudful**Y DECHRAU GORAU I FYWYD****Dyfarniad****Digonol**

- Mae plant yn cael y dechrau gorau i fywyd
- Mae gan blant a phobl ifanc y sgiliau sydd eu hangen arnynt i fod yn ddysgwyr llwyddiannus ac yn unigolion hyderus

BYWYD GWAITH**Digonol**

- Gwneud sgiliau i weithio i Ferthyr Tudful: datblygu gweithlu'r dyfodol
- Datblygu'r amgylchedd a'r seilwaith i fusnesau ffynnu

LLES AMGYLCHEDDOL**Da**

- Mae cymunedau'n diogelu, gwella a hyrwyddo ein hamgylchedd naturiol a chefn gwlad
- Mae cymunedau'n diogelu, datblygu a hyrwyddo ein hasedau treftadaeth a diwylliannol

BYW YN DDA**Digonol**

- Datblygu cymunedau mwy diogel
- Mae gan bobl iechyd corfforol a meddyliol da
- Mae pobl yn byw'n annibynnol

Prif Swyddog: Dysgu

Aelod Arweiniol

Ffocws Strategol

Sue Walker

Cynghorydd Lisa Mytton

Codi Safonau

Cefndir

Mae codi safonau cyrhaeddiad yn flaenoriaeth i'r Cyngor. Mae cysylltiad cryf rhwng lles a chyrhaeddiad. Mae disgyblion sydd â gwell iechyd a lles yn fwy tebygol o fod yn barod i'w dysgu a chyflawni'n well yn academaidd.

Mae'r blynyddoedd cynnar yn hanfodol i botensial plentyn ar gyfer dysgu a'u cyfleoedd bywyd yn y dyfodol. Rydyn ni am i bob plentyn gael y sgiliau y mae eu hangen arnynt i gyrraedd eu potensial academaidd, a chyfrannu fel dinasyddion cyfrifol i'w datblygiad eu hunain ac i'r gymuned ehangach.

Mewn ysgolion, ein blaenoriaethau yw gyrru gwelliant mewn safonau llythrennedd a rhifedd, trwy wella ansawdd yr addysgu a'r arweinyddiaeth, ac i leihau effaith amddifadedd economaidd-gymdeithasol ar gyrhaeddiad addysgol.

Amcanion:

DG 1: Mae plant yn cael y dechrau gorau i fywyd

DG 2: Mae gan blant a phobl ifanc y sgiliau sydd eu hangen arnynt i fod yn ddysgwyr llwyddiannus ac yn unigolion hyderus

Mae ein gwerthusiad yn dweud fod y canlyniad hwn yn :**Ddigonol**

Mae sefyllfa flynyddol y canlyniadau (Awst 2017) yn ddigonol ac mae angen gwella oherwydd bod cyrhaeddiad cyffredinol ar y lefel gyfartalog yn y cyfnod sylfaen a CA 2 yn dda, mae'n ddigonol yn CA 3 ac yn CA 4 mae'r perfformiad yn anfoddhaol ym mron pob un o'r dangosyddion allweddol. Mae cyrhaeddiad cyffredinol ar y lefelau cyfartalog uchod yn ddigonol yn y cyfnod sylfaen, yn anfoddhaol yng nghyfnod allweddol 2, ac yn dda yng nghyfnod allweddol 3. Mae presenoldeb yn parhau i fod yn faes ar gyfer gwelliant pellach.

Tabl 3[Allwedd Perfformiad](#)

Dangosyddion Perfformiad Allweddol	2017
% y disgyblion sy'n cyflawni Dangosydd Canlyniadau'r Cyfnod Sylfaen	89.1
% o blant Dechrau'n Deg sy'n cyflawni Canlyniad 1 ym mhob un o'r 4 ardal o fewn Cytundeb y Cyfnod Sylfaen ar ymadael ag oedran gofal plant	50
% disgyblion sy'n cyflawni'r Dangosydd Pynciau Craidd yng Nghyfnod Allweddol 2	89.2
% presenoldeb disgyblion (sesiynau 1/2 diwrnod) cyffredinol yn yr ysgol gynradd	94.3
% y disgyblion sy'n cyrraedd trothwy Lefel 1	95
% y disgyblion sy'n cyrraedd trothwy Lefel 2 (Saesneg / Cymraeg a mathemateg)	42.4
% o ddisgyblion cymwys PAD sy'n cyrraedd y trothwy L2 (Saes/Cym a Math)	23.5
% presenoldeb disgyblion (sesiynau 1/2 diwrnod) cyffredinol yn yr ysgol uwchradd	93
% y disgyblion mewn gofal sy'n cyflawni'r L2 gynhwysol (Saesneg / Cymraeg a mathemateg)	9.1

Tabl 4[Allwedd Gweithgaredd](#)

Prosiectau	
Lles emosiynol a chorfforol	GWYRDD
Cyflawni rhagoriaeth mewn ysgolion	GWYRDD
Gwella canlyniadau i ddysgwyr agored i niwed	COCH

Am wybodaeth ychwanegol gweler [Atodiad 3](#)

?	Mae 89% o'r darparwyr gofal plant ar draws Merthyr Tudful yn gymwys i gefnogi lleoedd Dechrau'n Deg trwy weithredu fframweithiau ansawdd y cynllun, a thrwy hynny sicrhau bod pob plentyn yn cael y dechrau gorau posibl i'w haddysg
?	Mae gan 23 o ysgolion ym Merthyr Tudful wobwr Baner Werdd. Mae 4 o'r ysgolion wedi ennill statws Platinwm, gan ddangos eu hymrwymiad hirdymor i addysg amgylcheddol, ymglymiad myfyrwyr a chynaliadwyedd. Mae ysgolion platinwm wedi'u lleoli ymhlith y gorau yn y byd ar y rhaglen Eco-Ysgolion.
?	Dyfarnwyd marc ansawdd i Wasanaeth Cymorth Ieuenctid Merthyr Tudful am ei waith gydag ystod o bartneriaid sy'n darparu gwasanaethau i dros 2,200 o bobl ifanc bob blwyddyn. Mae hyn yn cynnwys darparu cyfleoedd i bobl ifanc ennill cymwysterau sy'n cyfrannu at eu cyflawniadau ffurfiol mewn addysg.
?	Ysgol Uwchradd Pen y Dre, oedd yr ysgol uwchradd cyfrwng Saesneg mwyaf llwyddiannus yng Nghymru yn Eisteddfod yr Urdd 2018 ar gyfer y cystadleuaethau ar y llwyfan.
?	Bydd y cynnig gofal plant newydd yn dod i rym ym mis Ionawr 2019 sy'n galluogi rhieni cymwys i gael hyd at 30 awr o ofal plant am ddim mewn lleoliad gofal plant cofrestredig. Am ragor o wybodaeth am y cynllun gofal plant am ddim, ewch i https://gov.wales/docs/dsjlg/publications/cyp/180702-early-implementer-september-2018-en.pdf

“Oeddech chi'n gwybod”

?	Pleidleisiodd bron i 2,500 o bobl ifanc yn etholiadau Maer Ieuenctid ar draws Merthyr Tudful yn 2018 a bod pobl ifanc yn eistedd ar bwyllgorau craffu CBC Merthyr Tudful. Arweiniodd gwaith y fforwm at DVD Iechyd Meddwl a enillodd wobwr Uchel Siryfion ac ochr yn ochr â phhecyn cymorth nawr caiff ei ddefnyddio i drafod iechyd meddwl gyda phobl ifanc eraill ar draws y fwrdeistref. Am ragor o wybodaeth am Fforwm Ieuenctid Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful (MTBWYF), ewch i https://www.merthyr.gov.uk/council/mayoral/youth-mayor/mtbwyf/
?	Gall pobl ifanc ym Merthyr Tudful sydd mewn perygl o fod yn NEET (Ddim mewn Addysg, Cyflogaeth neu Hyfforddiant) gael mynediad i gefnogaeth 1: 1 yn ystod blynyddoedd 10 ac 11, ac y cytunir ar gynlluniau pontio gyda phob person ifanc i gefnogi eu symud i fod yn oedolion. Y llynedd, dim ond 7 o bobl ifanc o'r rheiny gadawodd yr ysgol ddaeth yn NEET.
?	Mae bron i 3700 o ddisgyblion o 14 ysgol ym Merthyr Tudful yn cymryd rhan yn The Daily Mile i roi hwb i'w lles corfforol ac emosiynol. Mae hefyd yn gyfle i ddisgyblion gymdeithasu, cael hwyl a gwneud ffrindiau. Mae'r Daily Mile yn cymryd 15 munud y dydd ond gall gynyddu cyrhaeddiad o hyd at 25%. O fewn 4 wythnos, bydd plant sy'n gwneud y Daily Mile yn ffit.
?	Mae hanner ein hysgolion yn rhan o'r rhaglen Ysgolion Parchu Hawliau, sy'n ceisio hyrwyddo ethos o barch at ei gilydd fel bod staff a disgyblion yn teimlo eu bod yn gwrando arnynt ac yn cael eu gwerthfawrogi. Mae dwy ysgol, Ysgol Gynradd Heolgerrig a Threlewis wedi gwella mewn presenoldeb a gweld lleihad mewn gwaharddiadau ers dod yn Ysgol Parchu Hawliau.

?	Addysgwyd ychydig dros 1000 o blant gan staff Cerddoriaeth Beripatetig y Gwasanaeth Cerddoriaeth yn ystod y flwyddyn academiaidd 2017-18. Bob wythnos, mae 12 o diwtoriaid cerdd yn ymweld ag ysgolion Merthyr Tudful i drosglwyddo eu sgiliau a'u gwybodaeth gerddorol. Mae'r gwasanaeth yn trefnu 2 ganolfan gerddoriaeth ar gyfer gweithgareddau cerdd ensemble fel y gall disgyblion gymdeithasu wrth ddysgu cerddoriaeth.
?	Bu disgyblion o ysgol Pantyscallog yn gweithio gyda Tai Cymoedd Merthyr ar brosiect am dipio anghyfreithlon a sut mae'n effeithio'n negyddol ar ddyfodol pobl ifanc. Cynhyrchwyd fideo gyda'r hashtag #dontwasteourfuture gan ddefnyddio fformat ystafell newyddion ac roedd yn cynnwys rap a ysgrifennwyd gan y disgyblion. Gellir gweld y fideo, wedi'i ffilmio gan ffotograffydd lleol MLA ffotograffiaeth, trwy glicio ar y ddolen hon Dontwasteourfuture

Prif Swyddog: Gwasanaethau Cymdeithasol

Aelod Arweiniol

Ffocws Strategol

Lisa Curtis-Jones

Cynghorydd David Hughes

Gwella Lles

Cefndir

Mae'r thema Byw'n Dda yn cynnwys tri amcan lles:

- Datblygu cymunedau mwy diogel
- Mae gan bobl iechyd corfforol a meddyliol da
- Mae pobl yn byw'n annibynnol

Mae'r amcanion hyn yn ceisio blaenoriaethu gweithgareddau sy'n canolbwyntio ar ymyrraeth gynnar ac atal. Y flaenoriaeth yw darparu gwasanaethau sy'n cefnogi pobl i fyw bywydau iach annibynnol mewn amgylchedd diogel. Rydym am ysgogi a chefnogi pobl i ddatblygu ymddygiadau iechyd corfforol a meddyliol cadarnhaol, adeiladu cymunedau gwydn lle mae pobl yn byw yn rhydd o niwed a bod ganddynt ansawdd bywyd da.

Amcanion:

BDd 1: Datblygu cymunedau mwy diogel

BDd 2: Mae gan bobl iechyd corfforol a meddyliol da

BDd 3: Mae pobl yn byw'n annibynnol

Mae ein gwerthusiad yn dweud fod y canlyniad hwn yn :**Ddigonol**

Ym Merthyr Tudful, mae'r farn flynyddol am ganlyniadau yn ddigonol. Rydym wedi parhau i fewnosod y System Gwybodaeth Gofal Gymunedol Gymreig (WCCIS) eleni, sydd wedi effeithio ar amseroldeb y data sydd ar gael.

Yn Nhabl 5 isod, mae pump o'r dangosyddion perfformiad allweddol wedi dangos gwelliant, ac nid yw tri wedi dangos unrhyw newidiadau arwyddocaol ers y llynedd. Fodd bynnag; mae dau o'r dangosyddion wedi dangos dirywiad mewn perfformiad; mae hyn mewn perthynas â nifer y symudiadau ysgol ar gyfer plant sy'n derbyn gofal, a'r nifer o ymweliadau â chyfleusterau hamdden awdurdodau lleol. Mae'r rhain yn feysydd y bydd angen i ni fynd i'r afael â nhw yn y dyfodol ac edrychwn i wella. Yn gyffredinol, gellir categorio perfformiad yn ddigonol gan fod y rhan fwyaf o feysydd wedi gwella neu'n aros yn sefydlog.

Tabl 5[Allwedd Perfformiad](#)

Dangosyddion Perfformiad Allweddol¹	
% ail-gofrestru plant ar gofrestrau amddiffyn plant awdurdod lleol	4.67
% yr ymholiadau amddiffyn oedolion a gwblhawyd o fewn 7 diwrnod	89.1
% y bobl a dderbyniodd y wybodaeth neu'r cyngor cywir pan oedd ei angen arnynt	68.7
% o'r boblogaeth oedolion sy'n gallu byw'n annibynnol	95.85
% o oedolion a gwblhaodd gyfnod o ail-alluogi ac mae ganddynt becyn gofal a chymorth llai 6 mis yn ddiweddarach	16.02
% y bobl sy'n derbyn cymorth trais domestig arbenigol sy'n adrodd am welliant mewn ansawdd bywyd	88.0
% y plant a gefnogir i barhau i fyw oddifewn i'w teuluoedd	77.6
% y plant sy'n derbyn gofal sydd wedi profi un neu fwy o newidiadau mewn ysgol nad oeddent yn ganlyniad i drefniadau trosiannol	10.0
Nifer ymweliadau â chanolfannau hamdden yr awdurdod lleol fesul 1,000 o'r boblogaeth	7,808

Nid oes unrhyw wybodaeth gymharol i awdurdodau lleol eraill Cymru ar gyfer y mesurau gofal cymdeithasol, gan nad yw'r wybodaeth hon wedi'i chyhoeddi hyd yn hyn.

Tabl 6[Allwedd Gweithgaredd](#)

Prosiectau Lles	
Diogelwch Cymunedol	GWYRDD
Iechyd Corfforol a Meddyliol	GWYRDD
Byw'n Annibynnol	GWYRDD

Am wybodaeth ychwanegol gweler [Atodiad 4](#)

?	Rhestrir Merthyr Tudful yn awdurdod lleol rhif 1 yng Nghymru ar gyfer sesiynau Nofio 16 a lau Strwythuredig fesul 1000 o'r boblogaeth. I ddarganfod mwy am Nofio am Ddim ym Merthyr, ewch i http://www.merthyrleisure.co.uk/
?	Roedd 2,018 o blant oedran ysgol uwchradd yn weithgar yn gorfforol yn ystod eu hamser hamdden yn ystod oriau ysgol y flwyddyn ddiwethaf. Os oes gennych ddiddordeb mewn bod yn Gorfforol Weithgar ym Merthyr Tudful, ffoniwch 01685 727493 neu e-bostiwch activemerthirtydfil@merthyr.gov.uk
?	Rhoddodd 2,716 o blant rhwng 7-16 oed ar draws 27 o ysgolion eu barn ar chwaraeon a gweithgarwch corfforol yn yr Arolwg Chwaraeon Ysgol. Bydd canlyniadau'r arolwg chwaraeon yn helpu i wella gweithgaredd corfforol yn y fwrdeistref.
?	Ar gyfartaledd, dywedodd 85% o gleientiaid sy'n derbyn cymorth gan Ofal a Thrwsio fod eu gwasanaethau wedi gwella eu hannibyniaeth a'u lles / ansawdd bywyd.
?	Treuliwyd £ 73,776 ym Merthyr Tudful y llynedd i sefydlu sesiynau gweithgaredd corfforol newydd sbon yn y fwrdeistref. Gwariwyd yr arian hwn ar 24 o weithgareddau chwaraeon / corfforol gwahanol a chefnogwyd 60 o geisiadau gwahanol i gael mynediad i'r arian gan Dîm Datblygu Chwaraeon Heini Merthyr Tudful.

“Oeddech chi'n gwybod”

?	Recriwtiwyd a hyfforddwyd 125 o blant Blwyddyn 6 fel Arweinwyr Ifanc ym Merthyr Tudful flwyddyn ddiwethaf. Cyflwyno'n nhw Weithgaredd Corfforol ar eu meysydd chwarae yn yr ysgol a rhoddodd y cyfle i hyd yn oed mwy o blant fod yn weithgar yn gorfforol yn yr ysgol. I ddarganfod mwy am sut i ddod yn arweinydd ifanc, ewch i https://www.merthyr.gov.uk/resident/leisure-parks-and-culture/active-merthyr-tydfil/school-sport/leadership/
?	Dros y 6 mis diwethaf mae'r Rhaglen Cefnogi Pobl ym Merthyr Tudful wedi helpu 784 o bobl i gyflawni camau cadarnhaol mewn canlyniadau, gan gynnwys; byw'n annibynnol, teimlo'n ddiogel, bod yn rhan o'r gymuned a rheoli arian. Os hoffech gael rhagor o wybodaeth am y Rhaglen Cefnogi Pobl, ewch i https://www.merthyr.gov.uk/resident/social-services-and-well-being/adult-social-care/help-to-live-at-home-independently/support-people/
?	Roedd y Rhaglen Cefnogi Pobl ym Merthyr Tudful yn cefnogi 965 o bobl y llynedd wrth helpu pobl i fyw mor annibynnol â phosib ac yn parhau i weithio i atal digartrefedd. Roedd dros 26% o'r bobl hyn yn cyflwyno materion iechyd meddwl fel eu hangen cymorth mwyaf. Os ydych chi, neu rywun rydych chi'n ei adnabod, angen gwybodaeth bellach am y Rhaglen Cefnogi Pobl, cysylltwch â'r Tîm Cefnogi Pobl ar: 01685 724690 neu e-bostio SupportingPeople@merthyr.gov.uk
?	Trwy arian grant, mynychodd 56 o ofalwyr ifanc ganolfan weithgaredd cwbl gynhwysol (PGL Liddington), am ddwy noson, a roddodd iddynt seibiant da o'u cyfrifoldebau gofalu. Roedd yn eu galluogi i roi cynnig ar weithgareddau newydd a meithrin eu hyder a'u hysbryd tîm, gan fod rhannu ystafelloedd yn eu helpu i sefydlu grwpiau cyfeillgarwch a rhannu profiad newydd; roedd hefyd yn caniatáu iddynt gael 'amser i mi' haeddiannol.

Prif Swyddog: Adfywio Cymunedol

Aelod Arweiniol

Ffocws Strategol

Alyn Owen

Cynghorydd Geraint Thomas

Amgylchedd a seilwaith ar gyfer busnes

Cefndir

Canolbwyntiodd y thema Bywyd Gwaith o fewn y Cynllun Lles Corfforaethol ar 2 faes allweddol: datblygu sgiliau i gefnogi mwy o gyflogadwyedd a datblygiad pellach yr amgylchedd a seilwaith i fusnesau ffynnu.

Mae'r meysydd gwaith hyn yn ceisio blaenoriaethu ymdrechion o fewn yr ystod eang o weithgareddau i ganolbwyntio'n strategol ar yr economi a'r isadeiledd, er mwyn gwella'r sefyllfa economaidd ym Merthyr Tudful trwy gefnogi datblygu busnes, yn enwedig datblygu wedi'i dargedu i'r economi dwristiaeth a manwerthu. Ar y farchnad lafur a sgiliau, i ymgorffori diwylliant cydweithredol i fynd i'r afael â diweithdra, lle mae rhaglenni ac ymyriadau yn cael eu cydlynu a'u ffocysu ar draws ystod o sefydliadau i gefnogi oedolion a phobl ifanc (16 oed) i ddatblygu eu sgiliau ar gyfer gwaith a'u cynorthwyo i ennill a chynnal cyflogaeth.

Amcanion:

BG 1: Gwneud sgiliau i weithio i Ferthyr Tudful: Datblygu gweithlu'r dyfodol

BG 2: Datblygu'r amgylchedd a'r seilwaith i fusnesau ffynnu

Mae ein gwerthusiad yn dweud fod y canlyniad hwn yn**Ddigonol**

Cyrhaeddwyd dyfarniad digonol ar ôl ystyried y ffactorau canlynol. Mae ystadegau cyflogaeth Merthyr Tudful yn dangos bod y Fwrdeistref Sirol yn uwch na chyfartaledd Cymru; fodd bynnag, mae'r tâl wythnosol gros ar gyfer gweithwyr amser llawn ym Merthyr Tudful yn parhau i fod yn is na chyfartaledd Cymru. Mae Merthyr Tudful yn parhau i ddangos cynnydd mewn genedigaethau busnes: gyda nifer y marwolaethau busnes yn gostwng ychydig; mae'r cynnydd net i rifau busnes yn fwy na'r flwyddyn flaenorol.

Mae'r lleihad yn y gyfran o bobl ifanc nad ydynt mewn addysg, cyflogaeth na hyfforddiant hefyd wedi cael ei gyfnal, gyda Merthyr Tudful yn dod yn gyntaf ar y cyd yn genedlaethol.

Gwnaed cynnydd parhaus i gysylltu cyfleoedd cyflogaeth wedi'u targedu ar gyfer trigolion economaidd anweithgar i dwf cyflogaeth newydd yn y Fwrdeistref Sirol; mae hyn wedi parhau i helpu i ddatblygu'r gweithlu lleol. Fodd bynnag, mae'r effaith uniongyrchol a gafodd y Cyngor ar y cymwysterau addysg ôl-16 cyffredinol yn gyfyngedig oherwydd nifer y bobl yr ydym yn ymgysylltu â hwy. Byddwn yn parhau i gyflwyno nifer o brosiectau allweddol a ariennir gan Ewrop gyda thargedau ymgysylltu uchelgeisiol.

Yn ystod 2017/2018, gwnaed cynnydd pellach i ymuno'r meysydd gwasanaeth beirniadol sy'n effeithio ar ochr cyflenwad a galw yr economi leol. Mae creu llwybrau wedi'u targedu ar gyfer trigolion lleol i ennill sgiliau i fanteisio ar gyfleoedd cyflogaeth newydd wedi creu cysylltiad coll rhwng y galw a'r cyflenwad ym Merthyr Tudful. Mae'r datblygiad yn ystod y cyfnod hwn wedi'i ategu gan y cynnydd parhaus a wnaed gan y Bartneriaeth Twf Economaidd Lleol a chreu Strategaeth Twf Economaidd newydd.

Tabl 7[Allwedd Perfformiad](#)

Dangosyddion Perfformiad Allweddol	2017
% y boblogaeth oed gweithio mewn cyflogaeth (Blwyddyn i Mawrth 2018)	74
% y boblogaeth oedran gweithio sydd â chymhwyster NVQ lefel 2 ac uwch	66.2
% o'r boblogaeth heb unrhyw gymhwyster	16.4
% o bobl 16-18 oed nad ydynt mewn addysg, cyflogaeth na hyfforddiant	1.0
Nifer o enedigaethau busnes	255
Nifer y marwolaethau busnes	165
% o gyfranogwyr mewn cyflogaeth wrth adael y rhaglenni a ariennir gan yr UE	12.8% (70/549)

% y cyfranogwyr sy'n ennill cymhwyster wrth gwblhau rhaglen hyfforddi 'y tu allan i waith'	28.4% (156/549)
% y cyfranogwyr sy'n ennill cymhwyster wrth gwblhau rhaglen hyfforddi 'yn y gwaith'	81.9% (281/343)

[Allwedd Gweithgaredd](#)

Tabl 8

Prosiectau lles	
Datblygu Sgiliau	MELYN
Datblygu seilwaith busnes a'r amgylchedd	MELYNGOCH

Am wybodaeth ychwanegol gweler [Atodiad 5](#)

?	Mai 91.2% o'r bobl sy'n gweithio sy'n cymryd rhan ym mhrosiectau hyfforddi rhad ac am ddim y Cyngor wedi ennill cymhwyster. I ddarganfod mwy am y cyrsiau a gynigir gan y Cyngor, ffoniwch Ganolfan Dysgu'r Gymdogaeth ar 01685 727099.
?	Yn 2017/18, cynorthwyodd tîm Adfywio Cymunedol Cyngor Merthyr Tudful 25 o fentrau cymdeithasol / sefydliadau trydydd sector i gael gafael ar gyllid. I ddarganfod mwy am y gefnogaeth sydd ar gael i fentrau cymdeithasol, ewch i https://www.merthyr.gov.uk/business/social-economy/
?	Yn gynnar yn 2018, cyflwynodd y Cyngor Bolisi Dyraniadau Cyffredin newydd ar gyfer tai cymdeithasol a lansiodd ei gwefan tai newydd - www.livingmerthyrtydfil.org.uk
?	Mae dros hanner yr holl gartrefi sy'n dod i'r Cyngor am gymorth pan fyddant mewn perygl o fod yn ddigartref wedi datrys eu hargyfwng ac yn parhau i fyw yn eu cartrefi. Y cynharach mae pobl yn ceisio help gyda mater tai, y mwyaf o siawns o ganlyniad cadarnhaol.
?	Mae'r data diweddaraf sydd ar gael yn dangos mai cyfradd geni busnes cyfartalog (busnesau newydd) i Gymru yw 12.3%; mae'r data diweddaraf sydd ar gael hefyd yn dangos bod y gyfradd ym Merthyr Tudful yn 17.9%. I ddarganfod mwy am y gefnogaeth sydd ar gael i bobl sy'n edrych i ddechrau eu busnes eu hunain, ewch i https://www.merthyr.gov.uk/business/business-support-and-advice/business-

“Oeddech chi'n gwybod”

Prif Swyddog: Gwasanaethau Cymdogaeth

Aelod Arweiniol

Ffocws Strategol

Cherylle Evans

Cynghorydd Howard Barrett

Gwastraff

Cefndir

Ffocws y thema hon yw diogelu ein hasedau naturiol a diwylliannol fel ffordd o wella lles, y ddau amcan o dan Lles Amgylcheddol yw:

- Mae cymunedau'n diogelu, gwella a hyrwyddo ein hamgylchedd naturiol a chefn gwlad
- Mae cymunedau'n diogelu, datblygu a hyrwyddo ein heiddo treftadaeth a diwylliannol

Y flaenoriaeth yw gweithio tuag at gyflawni'r weledigaeth genedlaethol o Gymru yn dod yn wlad Ddi-Wastraff erbyn 2050 a chymryd camau i sicrhau bod sector cyhoeddus Cymru yn dod yn garbon niwtral erbyn 2030.

Yn ogystal â diogelu ein hamgylchedd naturiol, mae'r thema hon yn ceisio darparu gwasanaethau a gweithgareddau cefnogi sy'n harneisio potensial ein treftadaeth a defnyddio ein hamgylchedd naturiol mewn modd cynaliadwy i gefnogi gwell lles cymdeithasol ac economaidd.

Amcanion:

LLA1: Mae cymunedau'n diogelu, gwella a hyrwyddo ein hamgylchedd naturiol a chefn gwlad

LLA2: Mae cymunedau'n diogelu, datblygu a hyrwyddo ein heiddo treftadaeth a diwylliannol

Mae ein gwerthusiad yn dweud fod y canlyniad hwn yn :**Da**

Mae ansawdd yr amgylchedd lleol yn bwysig i bobl. Dros y cyfnod o 2017-18 ym Merthyr Tudful, roedd y gwastraff a anfonwyd i safleoedd tirlenwi yn gostwng ymhellach ac roedd swm y gwastraff a ailgylchwyd, a aildddefnyddiwyd ac a gompostiwyd gan drigolion unwaith eto wedi rhagori ar darged Llywodraeth Cymru. Fodd bynnag, er bod gwelliant sylweddol wedi'i wneud yn yr ardal hon dros y blynyddoedd diwethaf, rydym yn cydnabod bod angen inni wneud hyd yn oed yn fwy er mwyn cwrdd â tharged uchelgeisiol Llywodraeth Cymru. Yn 2016/17 a 2017-18, cafodd 100 y cant o'r holl achosion o dipio anghyfreithlon eu clirio o fewn 5 diwrnod, sy'n golygi mai ni yw'r Awdurdod sy'n perfformio orau yng Nghymru. Hefyd, mae ychydig o welliant yn y glendid yn ein priffyrdd yn 2017/18, gan ein cymryd i 97 y cant. Yn ogystal, mae cyfanswm y gollyngiadau carbon deuocsid o ynni a ddefnyddir gan adeiladau'r Cyngor wedi gostwng o 15808 yn 2016/17 i 11758. Er bod gwelliant da wedi'i wneud yn yr ardal hon, cydnabyddir bod angen gwneud gwaith pellach i sicrhau bod ein hadeiladau mor ynni effeithlon â phosib.

Yn ystod cyfnod y cynllun hwn, fe wnaeth y Cyngor beilotio agwedd radical newydd o ran datblygu ei asedau treftadaeth a diwylliant mewn model cyd-gynhyrchu newydd. Ym mis Hydref 2017 yng Nghastell Cyfarthfa, Merthyr Tudful, Comisiwn Dylunio Cymru ac Ysgol Bensaernïaeth Cymru ym Mhrifysgol Caerdydd, cynullwyd tîm amlddisgyblaethol i gwmpasu'r posibilïadau o fewn y dref a'r dirwedd gyfagos mewn ymarfer gweledigaeth ddwys a oedd yn ceisio ffyrdd o wneud o asedau treftadaeth Merthyr Tudful yn fwy na swm ei rannau, gan danlinellu ei arwyddocâd rhyngwladol gwirioneddol. Daeth y charrette undydd hwn neu ddiwrnod dylunio ynghyd â 60 o feddyliau creadigol - penseiri, penseiri tirwedd, cynllunwyr, arbenigwyr treftadaeth ac artistiaid - i archwilio a gwerthuso'r potensial o gwmpas Cyfarthfa, yn y dref a'r dirwedd ehangach er mwyn llunio gweledigaeth ar gyfer y dyfodol. Mae hyn wedi arwain at adroddiad strategol a fydd yn ffurfio cyfeiriad strategol yr Awdurdodau mewn perthynas â Threftadaeth, Diwylliant a thwristiaeth dros y 5 mlynedd nesaf.

Tabl 9[Allwedd Perfformiad](#)**Dangosyddion Perfformiad Allweddol ²**

% o ddigwyddiadau tipio anghyfreithlon wedi'u clirio mewn 5 diwrnod	100
% o'r priffyrdd a arolygwyd o safon glendid uchel neu dderbyniol	97.2
% y gwastraff trefol a gesglir gan awdurdodau lleol a anfonir at safleoedd tirlenwi	1.93
% o wastraff trefol wedi'i aildddefnyddio, ei ailgylchu, neu ei gompostio	62.74

² Nid oes unrhyw wybodaeth gymharol i awdurdodau lleol Cymru eraill ar gyfer y mesurau gwastraff, gan nad yw'r wybodaeth hon wedi'i chyhoeddi hyd yn hyn.

Cyfanswm allyriadau carbon deuocsid o ynni a ddefnyddir gan adeiladau'r Cyngor	11758
Nifer y cyfranogwyr sy'n mynychu sesiynau a gyflwynwyd gan Brentis yr Urdd	150

Tabl 10

[Allwedd gweithgaredd](#)

Prosiectau Lles	
Ansawdd Amgylcheddol Lleol	Melyn
Treftadaeth a Diwylliant	Melyngoch

Am wybodaeth ychwanegol gweler [Atodiad 6](#)

?	Yn 2017/18, fe wnaeth pob person ym Merthyr Tudful gynhyrchu tua 188 kg o wastraff gweddilliol (bin olwynion). Trwy ailgylchu mwy o'n caniau, plastigion, gwydr, cerdyn, papur a bwyd o'r bin olwynion, gallwn leihau gwastraff i ynni a thirlenwi a helpu i ddiogelu adnoddau'r amgylchedd.
?	Trwy ailgylchu dim ond 3 chynhwysydd diaroglydd, gallwn arbed digon o ynni i redeg cawod ar gyfartaledd am 8 munud. Am ragor o wybodaeth am ailgylchu, cysylltwch â Wasteservices@merthyr.gov.uk neu ffoniwch 01685 725138.
?	Ailgylchodd trigolion a busnesau ym Mwrdeistref Sirol Merthyr Tudful dros 2,500 tonnell o wastraff bwyd yn 2017/18, gan gynhyrchu oddeutu 1,200 MwH o ynni adnewyddadwy. Mae hyn yn ddigon o ynni i bweru hyd at 225 o gartrefi am flwyddyn, yn ôl Cyngor Ynni y Byd.
?	Mae'r nifer gyfartalog o gewynnau tafladwy y mae babi yn mynd heibio yn ystod y ddwy flynedd gyntaf yn pwyso'r un fath â char teulu. (WRAP Cymru.)
?	Pan fyddwch chi'n ailgylchu caniau alwminiwm, mae'r holl broses o roi'r caniau i mewn i'ch cynhwysydd ailgylchu, i brosesu, a chymryd yn ôl ar silffoedd siop yn cymryd dim ond 6 wythnos. Am ragor o wybodaeth am ailgylchu, cysylltwch â Wasteservices@merthyr.gov.uk neu ffoniwch 01685 725138.

“Did You Know”

?	Pe byddai'r holl gynwysyddion plastig a gynhyrchwyd mewn blwyddyn yn cael eu gosod pen i ben, byddent yn cylchredeg y ddaear 4 gwaith. Trwy ailgylchu mwy o'r adnodd gwerthfawr hwn, byddem yn lleihau llygredd amgylcheddol ac yn gallu troi peth o'r plastig gwastraff hwn i lawer o bethau eraill megis siwmperi, cotiau a throwsus. Am ragor o wybodaeth, cysylltwch â www.Wasteservices.gov.uk neu ffoniwch 01685 725138.
?	Trwy gywasgu cynwysyddion cyn eu hailgylchu rydych yn lleihau eu cyfaint gan 3ydd, sy'n gwneud y broses ailgylchu yn fwy effeithlon a lleihau faint o gerbydau sy'n ofynnol i gludo'r deunyddiau. Am ragor o wybodaeth, cysylltwch â Wasteservices@merthyr.gov.uk neu ffoniwch 01685 725138.
?	Mae'r 9 gosodiad PV Solar ar draws y fwrdeistref yn cynhyrchu 254,772 kWh yn 2017/18. Mae hynny'n ddigon o egni i bweru o leiaf 2 ysgol gynradd yn yr ardal am flwyddyn. Am ragor o wybodaeth am effeithlonrwydd ynni neu dechnoleg adnewyddadwy, ewch i www.energysavingtrust.org.uk .
?	Yn 2017/18, cafodd gwefan 'Ymweld â Merthyr' 45,481 'ymweliad' !! I ddarganfod mwy am yr holl bethau y gallwch eu gweld a'u gwneud o gwmpas Merthyr Tudful, yn ogystal â gwybodaeth am lefydd i aros, ewch i www.visitmerthyr.co.uk
?	Ymwelodd â 607,427 o bobl at atyniadau twristiaeth allweddol Merthyr Tudful yn ystod 2017/18. I ddarganfod mwy am yr holl bethau y gallwch eu gweld a'u gwneud o gwmpas Merthyr Tudful, yn ogystal â gwybodaeth am lefydd i aros, ewch i www.visitmerthyr.co.uk

Mae'r canlynol yn cynnwys gwybodaeth a fydd yn eich helpu i ddeall y dadansoddiad o'n cynnydd, yn enwedig mewn perthynas â'n meysydd blaenoriaeth.

Mae gan bob maes blaenoriaeth un canlyniad cysylltiedig, sy'n disgrifio'r buddion y bwriadwn eu cyflawni ar gyfer ein cymunedau. Nid yw canlyniad yn fesur ei hun, felly er mwyn bod yn atebol ac i asesu a ydym yn cyflawni'r buddion a ddymunir, rydym yn defnyddio dangosyddion a gweithgaredd gwella. Mae hyn yn galluogi'r cyngor i fesur cyflawniad a deall ei effaith ar ganlyniadau.

Gwerthusiad

Mae ein gwerthusiad cyfan (dyfarniad) ar gyfer pob maes blaenoriaeth yn cael ei ffurfio trwy ystyried:

- sefyllfa bresennol y dangosyddion, a
- hyder darparu ar gyfer y prosiectau allweddol

Bydd y defnydd o'r cydrannau hyn yn caniatáu dyfarniad gwybodus, a fydd yn cael ei arwain gan y diffiniadau canlynol:

- Ardderchog, llawer o gryfderau lle mae gennym sefyllfa gymharol uchel iawn, gyda chyfraddau gwella cadarnhaol a / neu dystiolaeth o effaith gadarnhaol sylweddol ar newid i ganlyniadau
- Da, llawer o gryfderau lle mae ein sefyllfa gymharol yn uwch na chanolrif Cymru, gyda chyfraddau gwelliant cadarnhaol a / neu dystiolaeth o effaith gadarnhaol ar newid i ganlyniadau
- Digonol, rhai cryfderau lle mae ein sefyllfa gymharol yn ganolrif is, gyda rhai cyfraddau gwella a / neu dystiolaeth o rywaint o effaith gadarnhaol ar newid i ganlyniadau
- Anfoddhaol, mae meysydd pwysig i'w gwella lle mae gennym sefyllfa gymharol isel, gyda chyfraddau gwella bach neu negyddol a / neu dim effaith newid i ganlyniadau

Sefyllfa Bresennol

Mae ein dangosyddion yn cael eu gwerthuso yn seiliedig ar ein sefyllfa ranbarthol o'i gymharu ag awdurdodau lleol eraill Cymru. Pwrpas defnyddio data cymharol yw ein galluogi i ddeall ein perfformiad cymharol ar draws Cymru.

Yn anffodus, mae'r lliw statws ar gyfer pob mesur yn ymwneud â'n safle (yr ystod chwartel) yng Nghymru. Mewn rhai achosion ni allwn gymharu'r mesur hwnnw gydag awdurdodau lleol eraill yng Nghymru. Yn yr achosion hyn cymharir y dangosyddion yn erbyn targedau Awdurdod Lleol.

Tabl 11 Diffiniadau statws dangosydd

Diffiniad perfformiad	Safle	Statws
Mae'r sefyllfa bresennol yn ardderchog	1-6	Ardderchog
Mae'r sefyllfa bresennol yn dda	7-11	Da
Mae'r sefyllfa bresennol yn ddigonol	12-16	Digonol
Mae'r sefyllfa bresennol yn anfoddhaol	17-22	Anfoddhaol
Nid oes unrhyw wybodaeth gymaradwy neu dim ond data lleol	Ddim yn berthnasol	

Disgrifydd ar gyfer pob statws

ARDDERCHOG	Perfformiad ac ymarfer cryf, parhaus iawn
DA	Nodweddion cryf, er y gallai fod angen gwelliannau bach
DIGONOL ac angen gwella	Mae cryfderau'n gorbwyso gwendidau, ond mae angen gwella agweddau pwysig
ANFODDHAOL ac angen gwella sydyn	Mae gwendidau pwysig yn gorbwyso cryfderau

Hyder cyflenwi

Bydd gan bob gweithgaredd gwella, sydd naill ai'n brosiect neu'n weithred, hyder cyflenwi. Mae hyn yn rhoi dealltwriaeth o mor hyderus ydym ni y bydd y prosiect a'r camau gweithredu'n cael eu cyflawni'n llwyddiannus. Mae'r tabl isod yn amlgu'r diffiniadau a ddefnyddir i ddangos "hyder cyflawni" prosiectau a chamau gweithredu.

Tabl 12 diffiniadau statws prosiectau lles

Diffiniad gweithgaredd gwella	Statws
Prosiect wedi'i gwblhau'n llwyddiannus	Glas
Ymddengys bod cyflenwi llwyddiannus yn ddigonol heb unrhyw faterion eithriadol o bwys yn fygythiad	Gwyrdd
Mae cyflenwi llwyddiannus yn ymddangos yn debygol ond mae materion yn bodoli sy'n gofyn am sylw'r rheolwyr	Melyn
Mae cyflenwad llwyddiannus yn amhosibl gyda phrif risgiau neu faterion mewn nifer o feysydd allweddol	Melyngoch
Mae'n ymddangos nad oes modd cyflawni yn llwyddiannus	Coch

Camau a gymerwyd i gyflawni'r 7 nod lles

Fel corff cyhoeddus, rhaid i'r Cyngor gymryd yr holl gamau angenrheidiol i ddangos ei gyfraniad tuag at gyflawni pob un o'r saith nod lles. Dros y 12 mis diwethaf, bu amrywiaeth o wasanaethau a gweithgareddau sy'n cefnogi gwella lles ein cymunedau. Mae'r ffordd yr ydym yn dangos effaith y gwaith hwn yn gofyn am ddulliau cymysg, hy data meintiol ac ansoddol.

Mae'r adran hon o'r adroddiad yn defnyddio astudiaethau achos i ddangos sut yr ydym yn gweithio tuag at y 7 nod lles. Gall data ansoddol ddod â chyfoeth o'r cymhlethdodau sy'n gysylltiedig â chefnogi lles a darparu dealltwriaeth gyfoethog o'r cyd-destun y mae ein gwasanaethau yn bodoli ynddo.

Mae'r data a gasglwyd gan yr astudiaethau achos yn defnyddio'r ymagwedd Allbwn STAR i ddangos y canlyniadau cadarnhaol i unigolion a chymunedau.

Beth sydd wedi'i gynnwys yn yr adran hon?

Mae detholiad o astudiaethau achos; aseswyd pob un am eu cyfraniad at y 7 nod lles yn seiliedig ar y disgrifiadau swyddogol fel yr amlinellwyd yn Neddf Cenedlaethau'r Dyfodol. Bydd astudiaeth achos sy'n effeithio ar nod lles yn cadw'r nod hwnnw'n lliw, ac mae'r nodau eraill mewn llwyd yn cael eu tynnu allan.

Camau i gyflawni llesiant...

Astudiaeth Achos: Rhedeg Bygi

Fel mam, roedd 'B' eisoes wedi profi'r rhwystrau o gael ychydig iawn o ofal plant, neu ddim gofal plant. Ffurfiwyd Run Buggy Run o'r syniad o greu llwybr cyfle i rieni a oedd am ddechrau rhedeg ar ôl cael babi, ac i ystyried defnyddio bygi rhedeg priodol i hyfforddi gyda nhw.

Peilotiodd 'B' gyntaf y syniad gyda chymorth Heini Merthyr Tudful. Defnyddiodd 'B' 2 bygi ei hun, tra bod Heini Merthyr yn ei chefnogi i brynu tydydd. Cynhaliwyd sesiynau sawl gwaith yr wythnos, gan adeiladu o gerdded o gwmpas y parc i redeg.

Ar ôl ychydig o sesiynau, roedd yn amlwg bod y defnydd o'r ygi y tu allan i'r sesiwn grŵp yn allweddol i gynnal y momentwm y mae'r sesiwn hyfforddedig yn ei ddarparu, gan fod hyn yn caniatáu iddynt fynd i ymarfer ar amser a fyddai'n addas iddynt, yn ogystal ag ymuno â'r sesiwn i.

O ganlyniad i'r cynllun peilot, roedd Heini Merthyr wedi fy nghefnogi drwy ariannu pedwar mwy o fygiau er mwyn i mi allu cyrraedd niferoedd cyfranogwyr ehangach. Bellach, rydym wedi cael nifer o ferched nad oeddent yn weithredol o'r blaen yn cymryd rhan yn y rhaglen. Nid yn unig maen nhw'n dod i fy sesiynau, maen nhw bellach yn mynd yn weithgar gyda'r bygis ar eu hamser eu hunain.

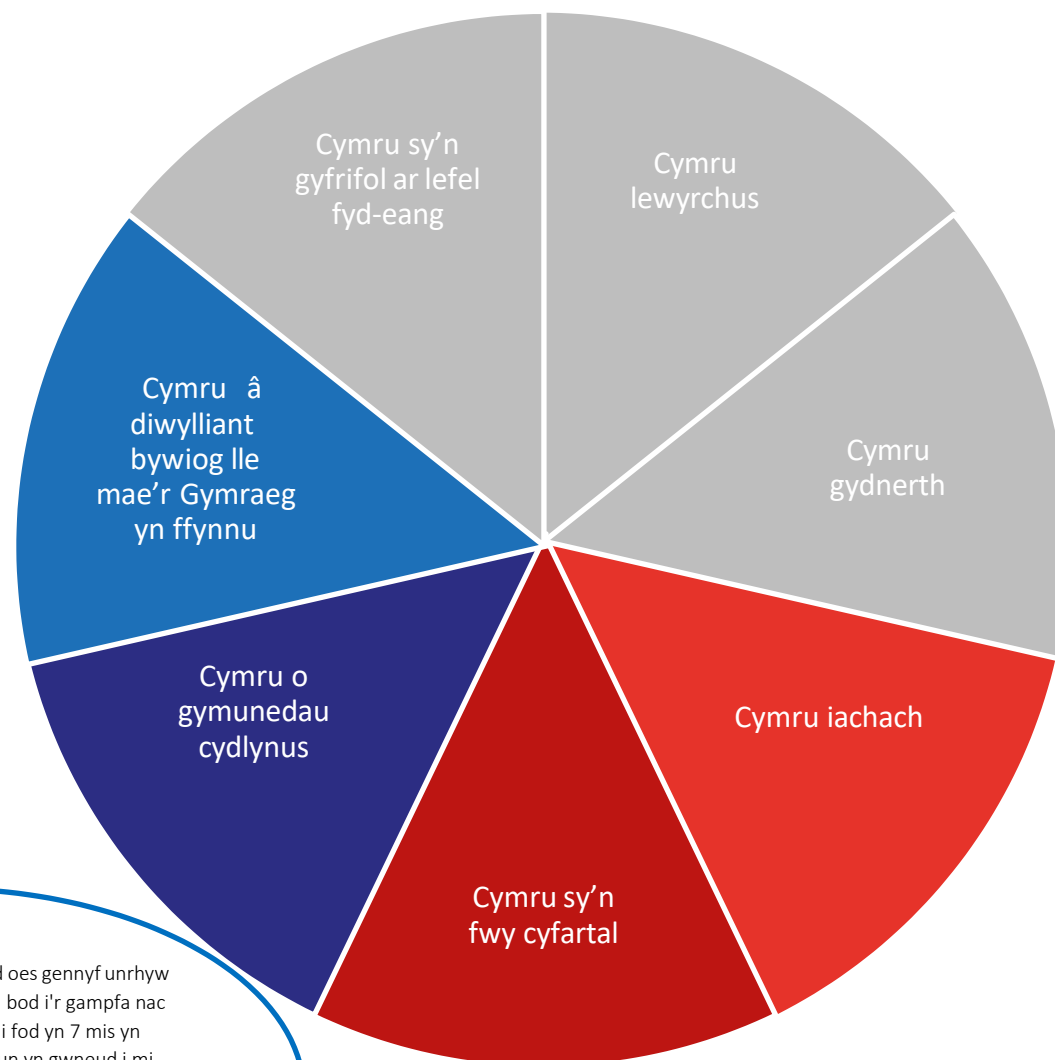
Mae dau ohonynt bellach yn cymryd rhan yn Parkrun hefyd, rhywbeth na wnaethant erioed o'r blaen.

Ym Merthyr Tudful, yr ydym yn awyddus i uwch-sgilio arweinydd newydd a fydd yn helpu i gynnal y sesiynau. Bydd hyn yn caniatáu mwy o gyfleoedd i bobl i 'redeg bygi'.

Mae cael y bygi yn rhoi'r dewis i mi fynd allan a rhedeg ar unrhyw adeg rwyf eisiau, heb orfod dibynnu ar eraill i gyflenwi gofal plant. Mae'n rhoi ychydig o ryddid imi i gael ychydig o ymarfer corff sydd o fudd i mi'n gorfforol ac yn feddyliol. Mae Rory yn mwynhau bod yn yr awyr iach, ac yn gyffredinol mae'n cymryd nap pan fyddwn ni'n cyrraedd adref! Bonws ychwanegol! "Becca Jones

"Ymunais â Run Buggy Run gan nad oes gennyf unrhyw ofal plant, gan olygu nad wyf wedi bod i'r gampfa nac unrhyw ddosbarthiadau ers i mi fod yn 7 mis yn feichiog. Mae dod i Run Buggy Run yn gwneud i mi deimlo fy mod i'n cael ychydig o 'amser i mi' er bod Meg gyda mi gan fy mod i'n gwneud rhywbeth i mi fy hun - rhywbeth na allaf ei wneud yn aml mwyach
"Kirsty Evans myself - something I don't get to do often anymore"
Kirsty Evans

2017 - 2018

Camau i gyflawni llesiant...

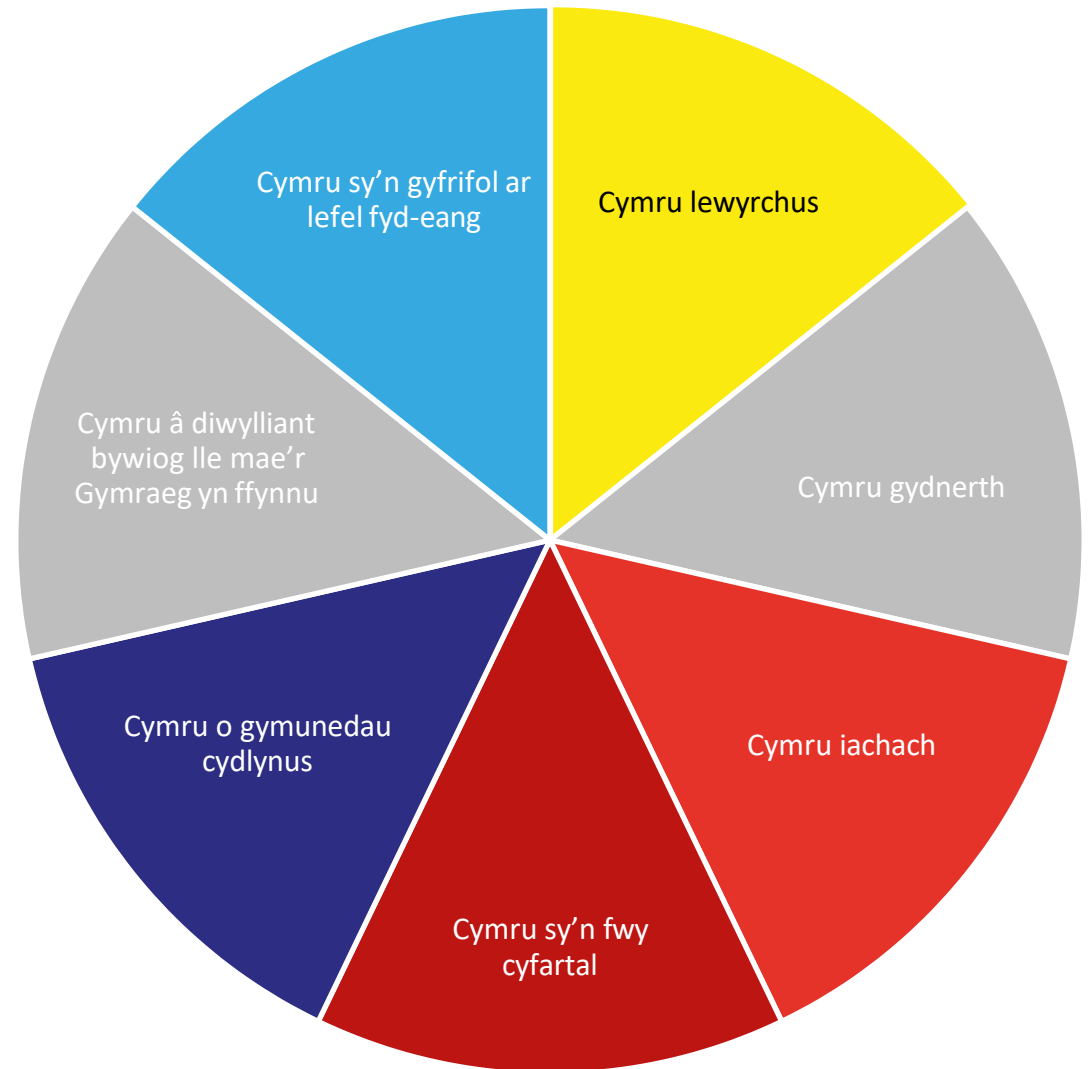
Astudiaeth Achos: ADREF – Atal dadfeddiant

Cyfeiriwyd Jane at Gymorth Symudol Adref drwy'r gymdeithas dai leol gan ei bod hi mewn ôl-ddyledion rhent ac roedd angen adnewyddu ar ei thŷ. Mae Jane yn rhiant sengl gyda dau blentyn ifanc, un o oedran ysgol a'r llall cyn- ysgol.

Anogwyd Jane i gysylltu â'r Gwasanaethau Cymdeithasol, Cartrefi Cymoedd Merthyr a chymorth symudol Adref, er mwyn atal troi allan. Cynorthwyodd ei Swyddog Cefnogi Tenantiaeth Jane i gyllidebu'n fwy effeithiol a sefydlu rota glanhau i gefnogi gweithgareddau glanhau dyddiol. Unwaith roedd ei hól-ddyledion a chylchedau glanhau yn gynaliadwy, dechreuodd Jane ganolbwyntio ar ei haddysg. Gyda chymorth Adref, cofrestrodd Jane yn y coleg. Cynorthwyodd ei Swyddog Cefnogi Tenantiaeth Jane i gael lle gofal plant yn y feithrinfa goleg i'w galluogi i gofrestru ar gwrs. Cwblhaodd Jane flwyddyn yn y coleg ac mae'n bwriadu dychwelyd i gwblhau'r ail flwyddyn. Nod Jane mewn bywyd oedd i ddod yn gyfreithiwr er budd iddi hi a'r ddau blentyn i allu edrych ar ôl ei hunain.

Cynorthwywyd Jane i ymchwilio i gyrsiau addysgol ac i gofrestru yn y coleg. Mae hi wedi rhagori ers hynny yn ei chwrs, ac mae'n parhau i wneud yn dda. Fe'i cynorthwywyd hefyd i edrych i mewn i ofal plant ar gyfer ei dau blentyn.

Mae Jane bellach yn nhrydedd flwyddyn ei chwrs, a'i dyheadau yn y dyfodol yw pasio ei chwrs a mynd i'r proffesiwn cyfreithiol.

Camau i gyflawni llesiant...

Astudiaeth Achos: *Anelu at wella ansawdd aer*

Mae ansawdd aer yn dangos pa mor iach yw'r awyr yr ydym yn ei anadlu. Mae llygredd aer yn arwain at ansawdd aer gwael. Gall hyn effeithio ar iechyd dynol, anifeiliaid a phlanhigion a'r amgylchedd..

Achosir llygredd aer gan lygryddion o bob math. Y llygryddion pryder yw: carbon monocsid, bensen, 1,3-biwtadiene, plwm, nitrogen deuocsid, osôn, sylffwr deuocsid a gronynnau

Datganwyd Ardal Rheoli Ansawdd Aer (ARhAA/AQMA) yn cwmpasu Ffordd Twynyrodyn o'r gylchfan yn y pen gorllewinol (Tesco) i'r groesffordd rhwng Gilfach-Cynon a Plas Arfryn. Datganwyd ARhAA gan fod lefelau nitrogen deuocsid yn uwch na'r Amcan Ansawdd Aer Cenedlaethol mewn nifer o leoliadau monitro ar hyd y darn hwn o ffordd.

Ar ôl datgan ARhAA, roedd yn ofynnol i'r Cyngor ystyried dulliau o wella ansawdd yr aer yn yr ardal a effeithir ac i ymgynghori â'r cyhoedd ar ei ganfyddiadau.

Ystyriwyd ystod eang o fesurau ond dim ond tri o'r rhain oedd yn gallu gwella ansawdd yr aer heb achosi effeithiau andwyol sylweddol mewn mannau eraill.

Darparodd y mesurau hyn fanteision ac anfanteision i breswylwyr, masnachwyr ac eraill sy'n byw yn yr ardaloedd yr effeithir arnynt a'r ardaloedd cyfagos.

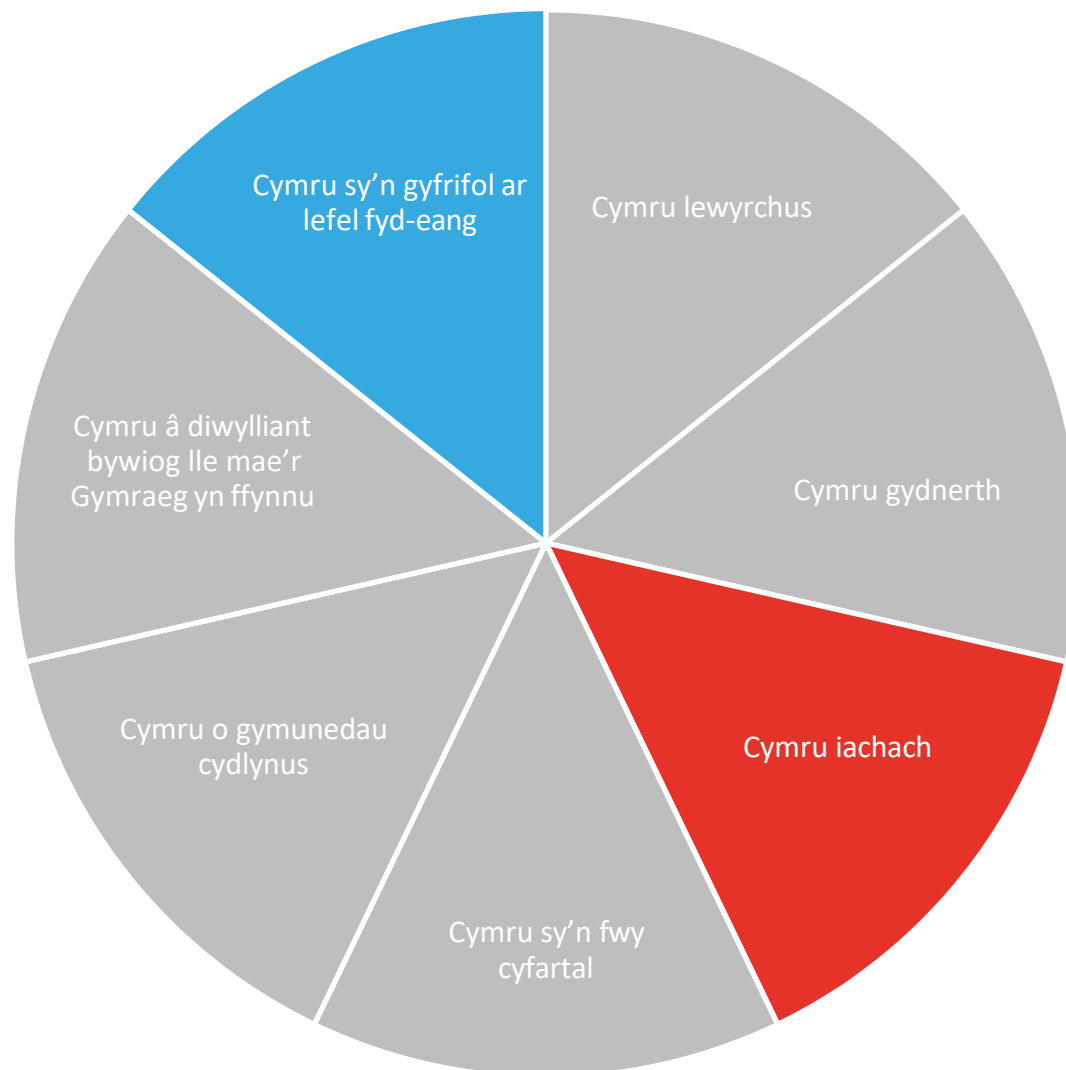
Cynhaliwyd ymgynghoriad cyhoeddus ar y cynigion hyn ac ar Gynllun Gweithredu Ansawdd Aer drafft y Cyngor. Roedd aelodau o'r cyhoedd yn gallu cael gafael ar y dogfennau ymgynghori, pleidleisio am yr opsiwn a ffafrir ganddynt a chyflwyno eu sylwadau ar-lein. Cynhaliom hefyd nifer o sesiynau galw heibio anffurfiol a digwyddiad ymgynghori cyfryngau cymdeithasol, lle gallai aelodau'r cyhoedd hefyd ofyn cwestiynau a gwneud sylwadau.

Mae manylion yr holl gynigion hyn, a Chynllun Gweithredu Ansawdd Aer drafft y Cyngor yn gyffredinol, ar gael isod. Rhoddir atebion i gwestiynau aml, a ddiweddarwyd wrth i'r ymgynghoriad fynd ymlaen i fynd i'r afael ag unrhyw bryderon cyffredin, isod.

O'r ymatebion a dderbyniwyd, roedd 94% yn ffafrio'r opsiwn o leihau traffig ar Ffordd Twynyrodyn yn gyffredinol.

Mae'r holl ymatebion a dderbyniwyd yn ystod y cyfnod ymgynghori deuddeg wythnos wedi cael eu hystyried ac mae'r Cynllun Gweithredu Ansawdd Aer wedi'i gwblhau i gael ei gyflwyno i Lywodraeth Cymru i'w gymeradwyo.

Ar ôl cael ei gymeradwyo, bydd Gorchymyn Rheoleiddio Traffig yn cael ei roi ar waith am 6 mis ac ni fyddwn yn derbyn unrhyw wrthwynebiadau, bydd gwaith corfforol yn cychwyn yn fuan wedi hynny.

Camau i gyflawni llesiant...

Astudiaeth Achos: *Prosiect Comedau a Rocedi*

Cyfeiriwyd Kelly (nid enw go iawn) oed 6, gan Wasanaeth IDVA Merthyr Tudful Mwy Diogel (Ymgynghorydd Trais yn y Cartref Annibynnol) gan eu bod eisoes yn cefnogi mam. Roedd rhieni Kelly wedi gwahanu oherwydd camdriniaeth gorfforol ac emosiynol yn eu perthynas: roedd hi'n byw gyda mam ac nid oedd ganddi gysylltiad â dad.

Oherwydd profiadau Kelly, nid oedd yn gallu mynychu'r gweithdai grŵp gan fod ei hymddygiad tuag at blant eraill yn anrhagweladwy ac yn ymosodol. I ddechrau, ni allai fynychu sesiynau therapi chwarae ar ei phen ei hun; felly roedd yn rhaid i mam fod yn bresennol. Roedd Kelly yn hynod bryderus, yn aml yn taflu eitemau a bygwth mam a'r therapydd chwarae. Nid oedd Kelly yn gallu deall ei emosiynau, ychydig iawn o strategaethau ymdopi, ac yn cyfathrebu ar lefel gorfforol yn hytrach na gallu siarad ei theimladau.

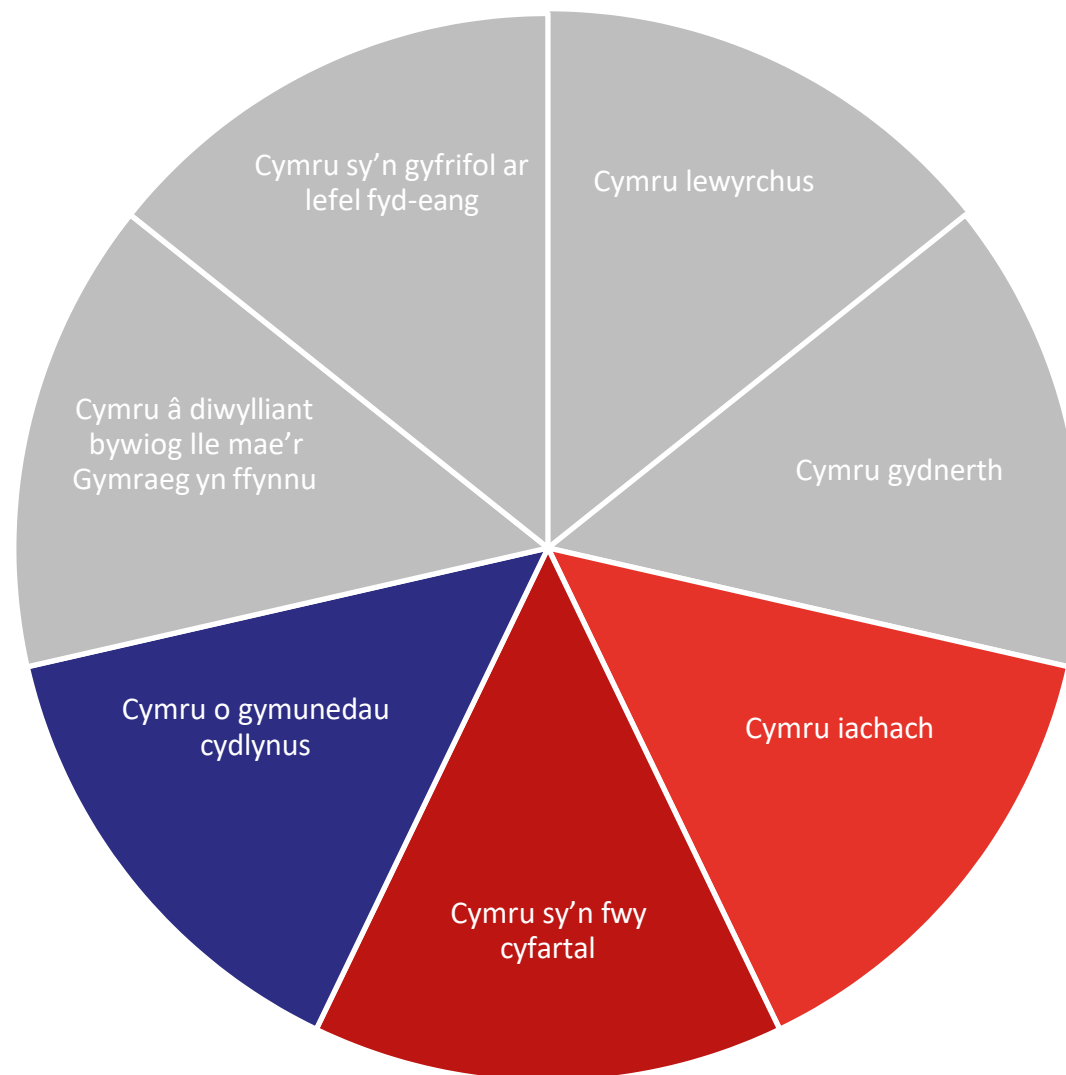
Roedd mam yn ei ffeindio hi'n anodd rheoli ymddygiad Kelly, a mynegwyd pryderon am ei gallu fel rhiant i Kelly a'i brawd ifanc. Roedd Kelly yn cael trafferth yn yr ysgol, ond roedd y staff wedi addasu yn dda i ddelio gyda'i phroblemau. Oherwydd ei hymddygiad, roedd hi'n ynysig ac nid oedd ganddi gylch cyfeillgarwch..

Rhodddwyd Kelly mewn gofal maeth, roedd ei chyflwyniad yn ystod therapi chwarae yn gymysg iawn, gan dynnu sylw at y newidiadau roedd hi wedi profi wedi symud i ffwrdd oddi wrth mam. Byddai hi'n defnyddio ei sesiynau i chwarae allan y teimlad o symud a mynd ar deithiau, ac roedd hi hefyd yn archwilio ei theimladau o golli ac roedd yna bob amser ffigwr anghenfil y cyfeiriodd ato a oedd yn sefyll yn y cysgodion.

Penderfynodd y llys y byddai Kelly yn aros mewn gofal maeth, yn anffodus, ni fyddai'r brawd a'r chwaer yn gallu aros gyda'i gilydd. Unwaith eto roedd y newid wedi effeithio ar les emosiynol Kelly; dyna oedd y berthynas gyson â'r therapydd chwarae y dibynnodd Kelly arno, yn enwedig gan fod Kelly wedi profi nifer o symudiadau tra'n cael gofal maeth.

Unwaith eto, chwaraeodd Kelly ei phrofiadau newydd a'i hadfer yn ôl. Roedd hwn yn arwydd cadarnhaol gan fod ganddi fwch yn ei datblygiad emosiynol a daeth hyn yn amlwg yn ei chwarae. Daeth chwarae Kelly yn llai anhrefnus ac yn fwy priodol ar gyfer ei hoedran.

Gall Kelly nawr ddefnyddio strategaethau ymdopi, mae hi'n gallu mynegi ei hemosiynau'n fwy cadarnhaol, ond yn achlysurol, yn enwedig o gwmpas amser Nadolig, y mae gan Kelly atgofion anodd o hyd. Mae hi bellach yn gallu adnabod ei hymddygiad ac yn cymryd rhywfaint o gyfrifoldeb, sy'n gam cadarnhaol anferth iddi. Mae Kelly yn gallu dweud sut mae hi'n teimlo a gall ofyn am help. Mae hi'n dysgu gadael i oedolion ofalu amdani ac mae ei hymddygiad rheoli wedi lleihau.

Camau i gyflawni llesiant...

Astudiaeth Achos: *Ardal Treftadaeth Cyfarthfa*

Unwaith yn bwerdy diwydiannol, roedd Merthyr Tudful yn sylfaenol i enedigaeth y Chwyldro Diwydiannol ac mae'n gartref i Gastell Cyfarthfa sydd yn Gradd 1 restrig ac yn arwyddocaol yn rhyngwladol.

Ym mis Hydref 2017 yng Nghastell Cyfarthfa, cychwynnodd Comisiwn Dylunio Cymru a Chynllun Pensaerniaeth Cymru ym Mhrifysgol Caerdydd dîm amlddisgyblaeth i gwmpasu posibiliadau yn y dref a'r ardal gyfagos mewn ymarfer gweledigaeth ddwys a oedd yn ceisio ffyrdd o wneud asedau treftadaeth Merthyr rhywbeth mwy, gan danlinellu ei arwyddocâd rhyngwladol. Daeth y Charrette ynghyd â thros 60 o feddyliau creadigol i archwilio a gwerthuso'r posibilrwydd o gwmpas Cyfarthfa, yn y dref a'r dirwedd ehangach er mwyn llunio gweledigaeth ar gyfer y dyfodol.

Bydd gwaith ar y gweill i Gastell Cyfarthfa - yn ei barc 65-hectar rhestredig Gradd II - yn ategu unrhyw gynlluniau ar gyfer yr adeilad sy'n codi o'r Charrette yn y dyfodol. Wedi bod yn perthyn i bobl Merthyr ers dechrau'r 20fed ganrif, gan greu prif ofod gwyrdd y dref, bydd Parc Cyfarthfa yn cael prydles newydd gyda datblygiad llwybrau thema, taflenni hyrwyddo ac adnoddau ar-lein.

Bydd y prosiectau hyn yn gwarchod cymeriad hanesyddol ein hadeiladau tra'n rhoi prydles newydd iddynt, gan adnewyddu balchder pobl yn eu tref, gan ddenu ymwelwyr a buddsoddiad i gynyddu hwb i'r economi leol.

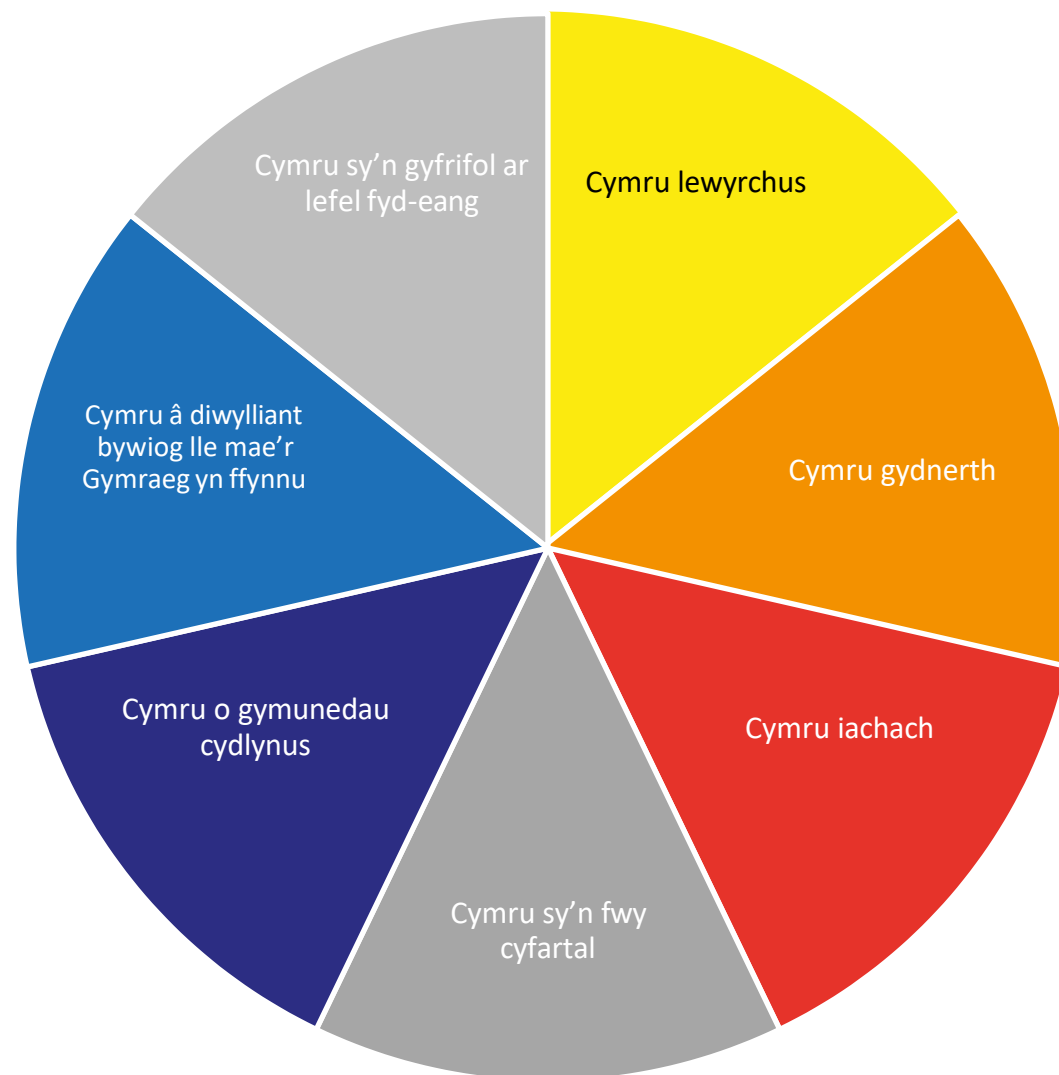
Mae Rhaglen Wirfoddoli yn cael ei ddatblygu fel rhan o gais Cam 1 Datblygu Cyfarthfa Parciau i Bobl 2, cais i'r Gronfa Dreftadaeth Loteri. Nod y prosiect hwn yw datblygu rhaglen wirfoddoli gynhwysfawr sy'n adlewyrchu anghenion y gymuned leol.

Seilir y rhaglen yn bennaf ym Mharc Cyfarthfa ond bydd yn anelu at nodi a chyflwyno cyfleoedd yn Ardal Dreftadaeth Cyfarthfa ehangach.

Mae rhaglen wirfoddoli yn elfen bwysig o raglen Parciau i Bobl a Ariennir gan y Loteri. Gall gwirfoddoli helpu:

- codi proffil Cyfarthfa
- creu gweledigaeth gadarnhaol a chywir o Gyfarthfa
- dylanwadu ar bobl i gefnogi ein cenhadaeth.
- dylanwadu ar sefydliadau a gwneuthurwyr penderfyniadau
- annog pobl i'n cefnogi'n uniongyrchol trwy wirfoddoli

Bydd y prosiect yn adeiladu ar y llwyddiannau a'r gwersi a ddysgwyd gan Raglen Parciau Cyfarthfa ar gyfer Pobl 1. Bydd y Rhaglen yn gwella ac yn ategu Polisi Gwirfoddoli Ymddiriedolaeth Hamdden Merthyr Tudful.

Camau i gyflawni llesiant...

Astudiaeth Achos: *Llyn Parc Cyfarthfa*

Mae llysywod yn nofio yn Llyn Cyfarthfa Merthyr Tudful am y tro cyntaf ers dros 100 mlynedd, ar ôl cael ei ailgyflwyno fel rhan o gynllun bioamrywiaeth De Cymru. Mae sgrysiâu rhwng Ymddiriedolaeth Afonydd De Ddwyrain Cymru, y Cyngor Bwrdeistref Sirol ac Adnoddau Naturiol Cymru wedi arwain at ryddhau llysywod i'r llyn pysgota poblogaidd yn dilyn ymosodiad o Gimychiaid Signal Americanaidd, rhywogaeth estron.

Mae'r cimychiaid nid yn unig yn achosi niwsans i'r pysgotwyr trwy fwyta pysgod ifanc a dinistrio eu cynefin, ond hefyd yn tyllu i waith maen y llyn ac yn achosi gollyngiadau. Mae llysywod Ewropeaidd yn ysglyfaethwr naturiol i gimychiaid ifanc. Wrth iddynt dyfu, y gobaith yw y bydd y llysywod yn bwydo ar y cimychiaid lleiaf, gan leihau eu poblogaeth a helpu i chwarae rhan wrth gynnal cydbwysedd ecolegol y llyn. Mae Ymddiriedolaeth yr Afonydd wedi bod yn gweithio i dynnu sylw at ddirywiad y llysywod i blant ysgol a'r cyhoedd yn gyffredinol. Fel rhan o'r prosiect rhanbarthol, mae disgyblion Ysgol Gynradd Trelewis wedi bod yn bwydo ac yn gofalu am y llysywod ym Merthyr Tudful.

Dyweddodd aelod o Glwb Pysgota Merthyr a Chadeirydd Cymdeithas Afonydd De Ddwyrain Cymru, Tony Rees MBE: "A "Mae hyn yn rhan o raglen enfawr o waith sydd ar y gweill ar draws Ewrop i helpu i ailsefydlu poblogaethau llysywod trwy adfer gwlypdiroedd a chael gwared ar rwystrau i ymfudiad traddodiadol.

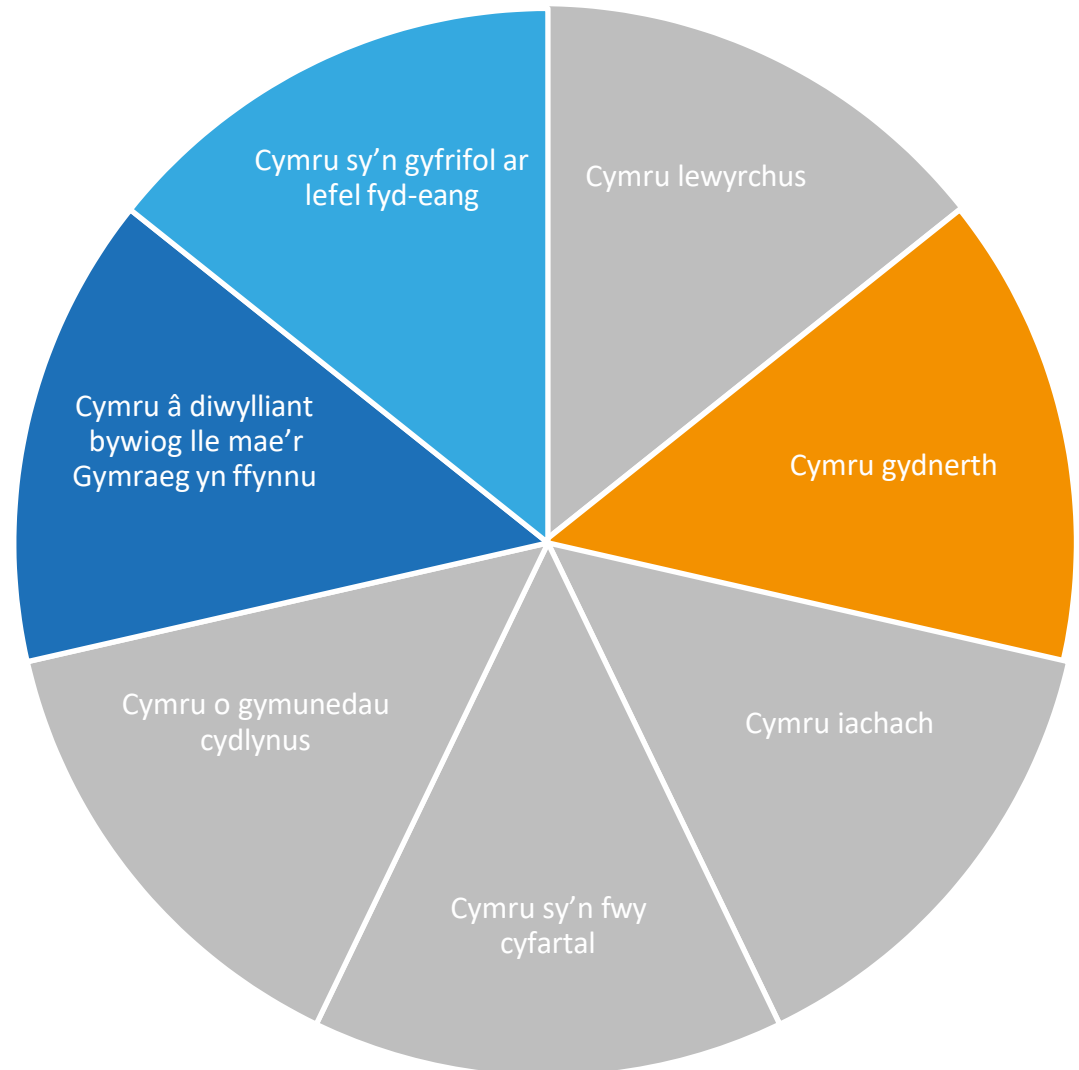
"Bu'n weithred tringar ond, os yn llwyddiannus, bydd hefyd yn chwarae rhan enfawr wrth adfer cydbwysedd ecolegol dyfrffyrdd ledled Cymru."

Fe wnaeth y Maer, y Cyng. Clive Tovey, Hyrwyddwr Bioamrywiaeth y Cyngor, y Cynghorydd Malcolm Colbran ac AC Merthyr a Rhymni, Dawn Bowden - ynghyd â Finley Williams o Troedyrhiw, 10 oed - helpu i ryddhau'r llysywod i Llyn Cyfarthfa. Meddai'r Cyng. Tovey: "Mae'r Cyngor wrth ei fodd i fod yn rhan o'r prosiect cadarnhaol hwn a fydd yn effeithio ar fioamrywiaeth y llyn yn y dyfodol ac yn cynorthwyo gyda'i gynaliadwydd a chynnal a chadw tymor hir."

Yn ddiweddar, gwnaethpwyd Dawn Bowden yn Hyrwyddwr llysywod Ewropeaidd yn rhan o'r prosiect Hyrwyddwr Rhywogaethau a gynhaliwyd gan Gyswllt Amgylchedd Cymru (WEL). Mae aelodau WEL - yn cynnwys Cadw Eogiaid a Brithyll Cymru a'r Grŵp Cynghrair Cynaliadwy - yn pario grŵp o 37 AC â rhywogaethau dan fygythiad yng Nghymru fel y gallant helpu i adfer a'u diogelu.

- Mae llysywod ifanc (a enwir llysywennan) yn deillio o wyau ym Môr Sargasso - rhan ddwfn o orllewin Môr yr Iwerydd. Maent yn mudo 3,000 o filltiroedd yn ôl ar draws yr Iwerydd tuag at arfordir y DU, yn casglu mewn cegau afon fel Afon Hafren, ac wedyn yn nofio lan yr afon i chwilio am gynefin dŵr croyw newydd.

Mae'r daith yn cymryd tua dwy flynedd ac erbyn iddynt gyrraedd, mae'r llysywod tua 5cm o hyd. Yna bydd y rhai gwrywaidd yn treulio tua saith mlynedd a merched hyd at 20 mlynedd yn ein afonydd, ffosydd ac ardaloedd eraill o ddŵr yn tyfu drwy'r amser ac yn cyrraedd hyd at 60-80cm o hyd. Yna maen nhw'n ddigon aeddfed i fridio ac yn dychwelyd i'r môr a dechrau'r daith hir yn ôl i'w tiroedd bridio, Môr Sargasso, lle maent yn gosod eu wyau ac yn marw. Nhw hefyd yw'r unig bysgod a ddarganfuwyd yn gyffredin ledled Ewrop ac yn wahanol i eog sy'n silio, i gyd o'r un poblogaeth.

Camau i gyflawni llesiant...

Astudiaeth Achos: *Dai's Autos Dais yn gyrru at lwyddiant*

Mae tad o Ferthyr Tudful a adawodd swydd oedd yn ei atal rhag gweld ei blant wedi osgoi'r llwybr budd-daliadau trwy sefydlu gwasanaeth cynnal a chadw ceir symudol. Yn hytrach na bod angen i'r car gael ei gymryd i'r siop atgyweirio, mae Dai's Autos o Gellideg yn cymryd y mecanig i'r car.

Cefnogwyd David ar bob cam o'i daith gan dîm o arbenigwyr hyfforddiant a chyflogaeth leol, Grwp Sylfaen Gellideg, lle roedd ei wraig, Laura, yn wirfoddolwr. Hi soniodd am ei uchelgais i fod yn hunangyflogedig, ac fe'i gyfeiriwyd at brosiect Effaith Merthyr Tudful.

Mae'r fenter a reolir gan Gyngor Bwrdeistref Sirol a ariennir gan Lywodraeth Cymru yn cynnwys rhwydwaith o weithwyr proffesiynol lleol o'r sectorau preifat, cyhoeddus a gwirfoddol - gyda sgiliau yn amrywio o gyfrifeg i farchnata - a helpodd David i ddatblygu ei gynllun busnes.

"Fe wnaethom ni gyfeirio David at Raglen Cymunedau i Waith Merthyr Tudful i weld a ellid cynnig unrhyw gefnogaeth, gan ei fod wedi taro wal frics o ran cael gafael ar gyllid ar raddfa fach ar gyfer offer," meddai Hwylusydd Menter Effaith Merthyr Tudful Jared Green.

Yna, sicrhaodd Effaith gefnogaeth bellach gan Ganolfan Fenter Merthyr Tudful (CFMT), y prosiect Pontydd I Waith a Thîm Caffael y Cyngor Bwrdeistref Sirol.

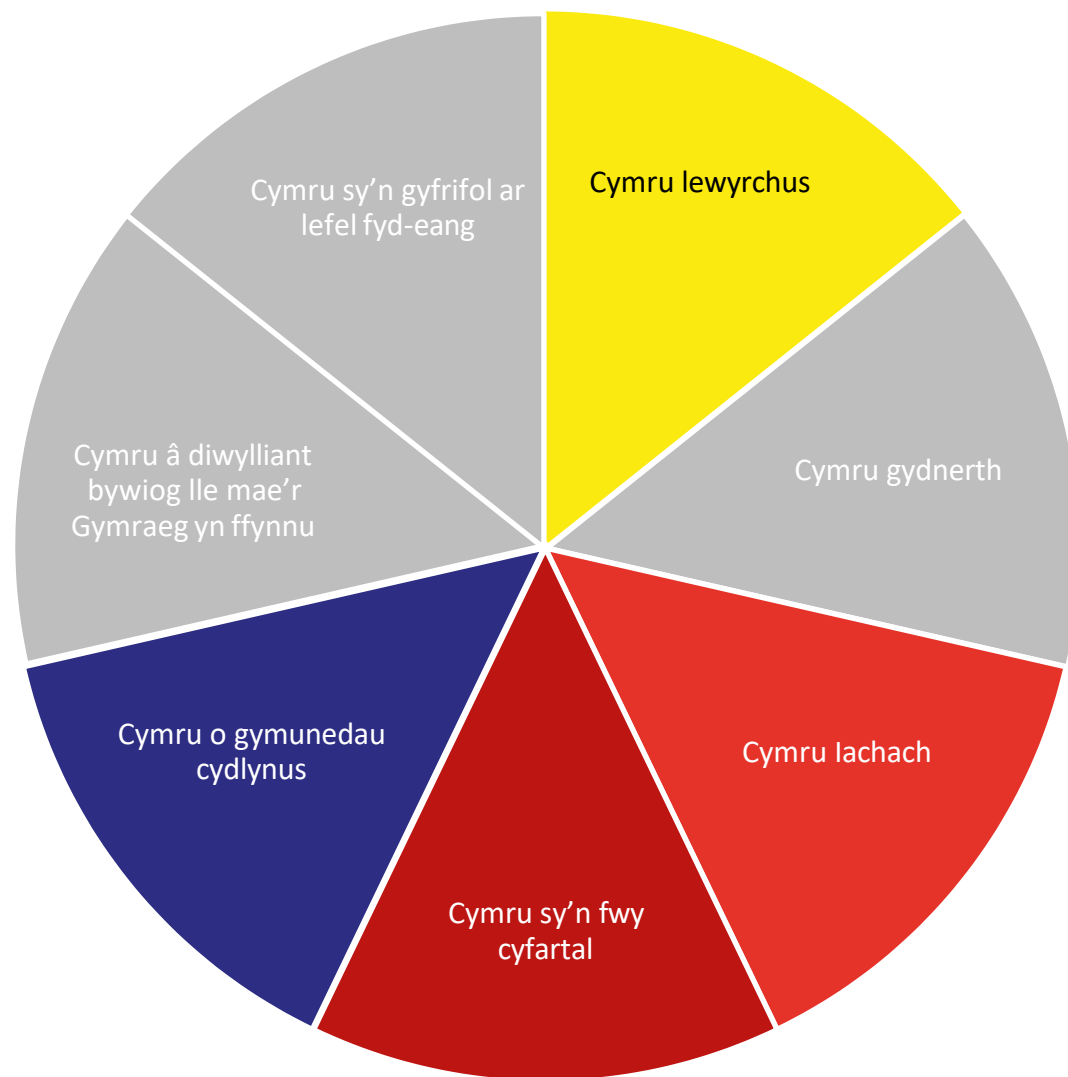
Fe wnaeth staff MTEC helpu David â hanfodion llunio cynllun busnes, y mae ef a Laura - sydd â gradd sylfaen mewn busnes - wedi'u gynhyrchu gyda'i gilydd. "Ar ôl mynd drwy'r holl opsiynau cyllid sydd ar gael ar gyfer cychwyn, roedd arno angen cynllun busnes cadarn a rhagolygon ariannol er mwyn cael cyllid," meddai Jared. Ar

ôl talu am ei fan a'i yswiriant ei hun, cafodd David gyfraniad hanfodol o £ 700 o'r rhaglen Cymunedau i Waith ar gyfer offer, gan gynnwys mesuryddion pwysau teiars ac offer newid olew.

Yn ei swydd flaenorol fel gard diogelwch, roedd yn gweithio sifftiau 12 awr o bump i chwe diwrnod yr wythnos. Roedd y cydbwysedd gwaith / bywyd afiach yn golygu nad oedd yn gweld llawer o bedwar plentyn y cwpl, rhwng 14 mlwydd a 15 mis oed.

Heb eisiau bod yn stereoteip o'r "teulu ar fudd daliadau", penderfynodd David ddatblygu ei ddiddordeb mewn ceir a dechrau ar gwsr cynnal a chadw cerbydau yn y coleg. Penderfynodd wneud ei fusnes yn un symudol oherwydd syrffed y garejis sefydledig yn yr ardal.

Ers lansio yn gynharach yn y gwanwyn, mae Dai's Autos eisoes wedi gweld niferoedd cyson o gwsmeriaid, gyda gwaith yn ei gymryd mor bell â Bryste. "Mae'r gwasanaeth yn cynnig cyfleuster i berchenogion ceir gael eu cywiro yn y cartref neu'r swyddfa yn hytrach na gorfod cymryd amser i ffwrdd i fynd i fodurdy," meddai Jared Green. "Ac mae'r prisiau'n fwy cystadleuol am nad oes ganddo gostau gorbenion cynnal siop i aros mewn busnes."

Camau i gyflawni llesiant...

Astudiaeth Achos: *Gwna fi'n ffit!*

Roedd 'A' yn ddyn 58 oed oedd yn ddi-hyder ac roedd yn swil iawn; roedd ganddo ffordd o fyw eisteddog ac roedd yn ddifrifol ordew. Roedd 'A' ar absenoldeb oherwydd salwch o'r gwaith ac wedi profi problemau iechyd meddwl.

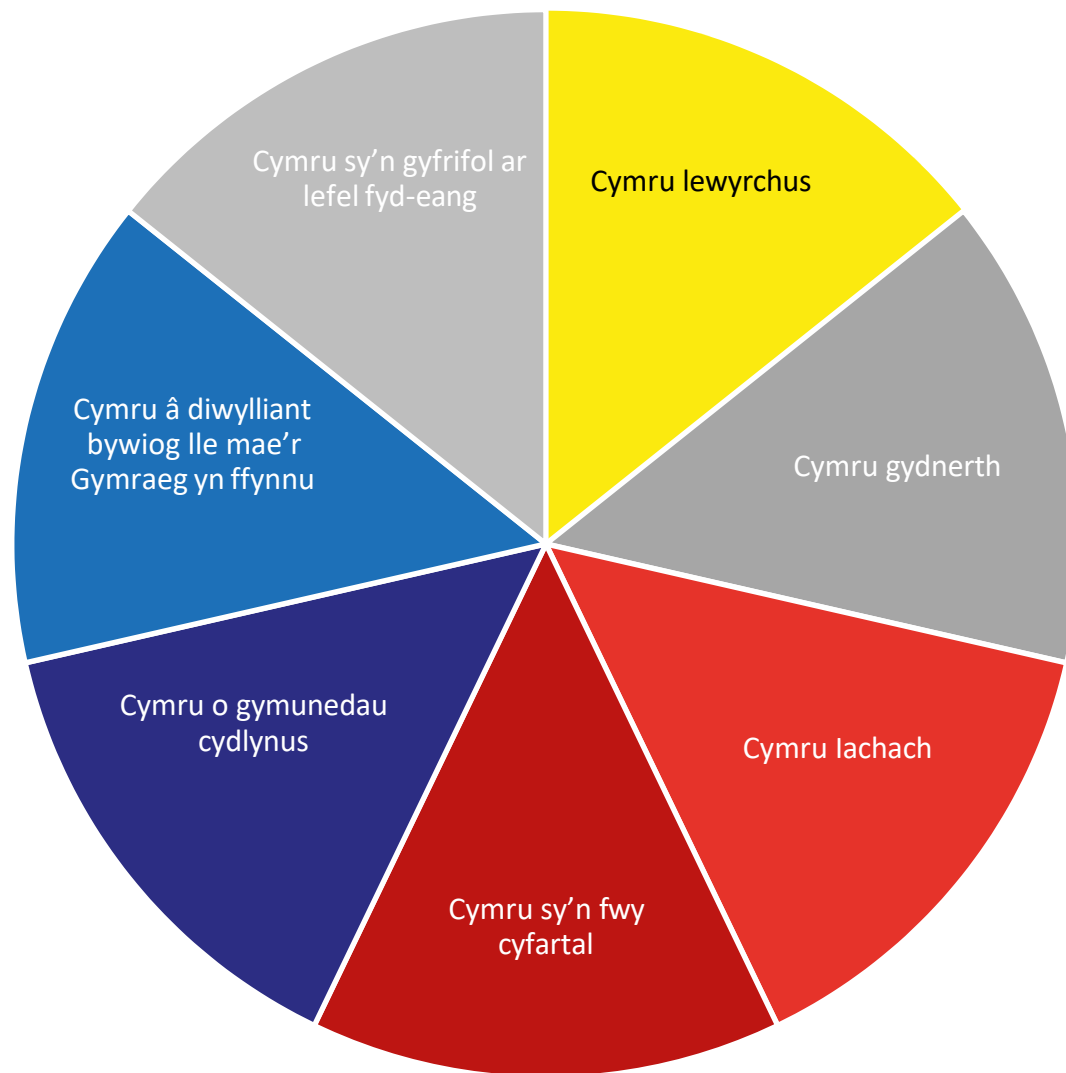
Yn dilyn anogaeth gan ei deulu, mynychodd y rhaglen ddynion 'Gwna fi'n Ffit'. Pan ymunodd 'A' â'r prosiect, roedd yn pwyso 26 stôn (165.10kg). Wrth ymuno, nid oedd ganddo berthynas ag aelodau eraill yn y grŵp.

Ei nod oedd cael ffordd o fyw mwy iachus ar gyfer ei deulu a'i blant. Dywedodd y byddai'n hoffi ymuno â chlwb jujitsu a nodi'r ffaith ei fod angen cefnogaeth o'r prosiect ar ei ffitrwydd a'i hyder i hyn i ddigwydd.

Yn dilyn peth amser, datblygodd 'A' grŵp cymdeithasol newydd o 'ffrindiau ffitrwydd'. Gyda chefnogaeth arweinydd ac aelodau'r grŵp, cynyddodd 'A' ei lefelau ffitrwydd a hefyd fe leihaodd ei broblemau iechyd. Hyd yn hyn, mae 'A' wedi colli 4 stôn (25.4kg) ac wedi ymuno â sesiynau ffitrwydd eraill; mae bellach yn cael mynediad at sesiynau PT.

Mae 'A' wedi dychwelyd i'r gwaith, gan gynyddu hyder a gwell iechyd meddwl. Mae hefyd yn mwynhau perthynas well a chadarnhaol â'i deulu.

"Mae hyn wedi achub fy mywyd. Gallaf o'r ddiwedd gerdded gyda'm ci a'm plant a gallaf ffitio i mewn i'm hen grys o pan oeddwn yn 21!" 'A'

Camau i gyflawni llesiant...

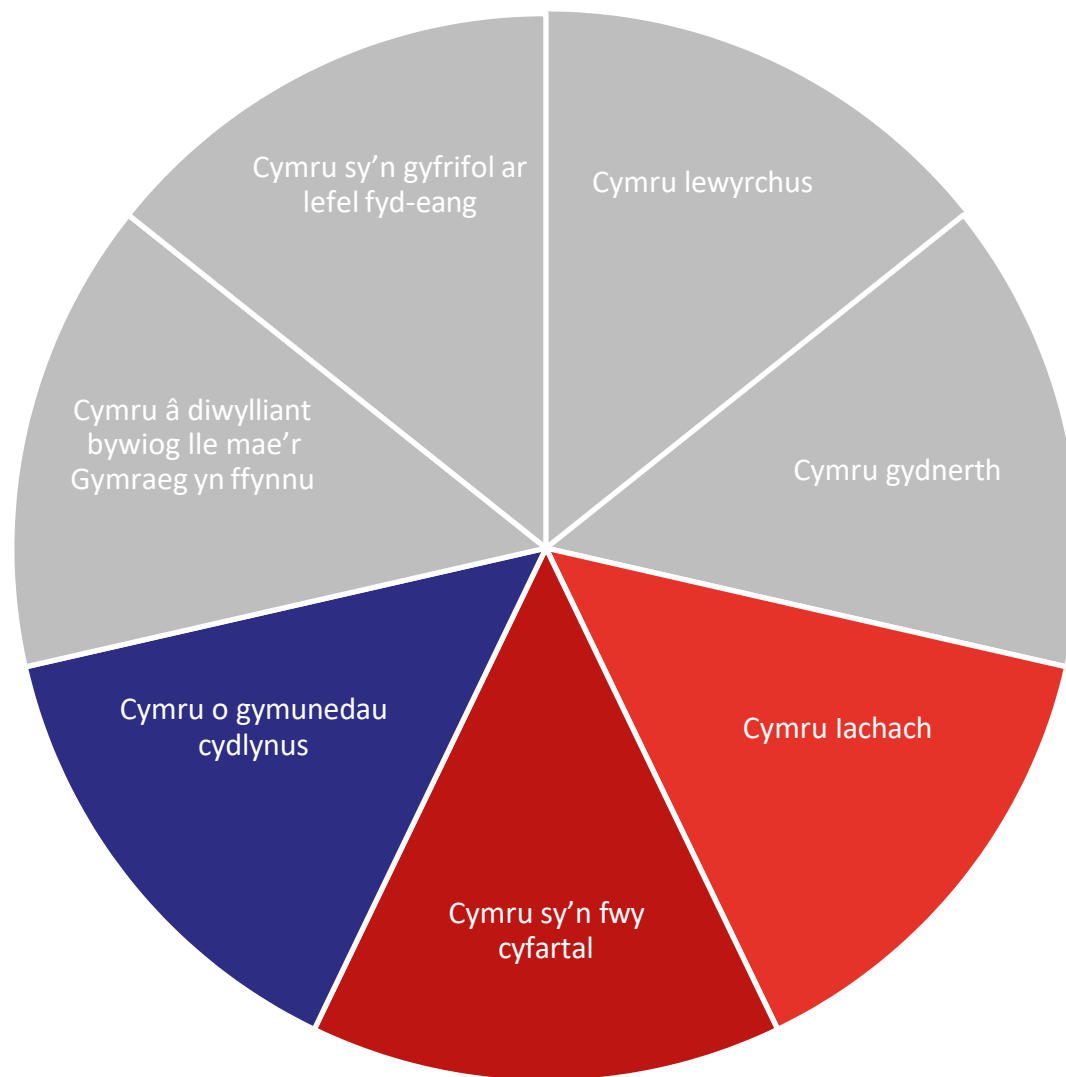
Astudiaeth Achos: *Pobl ag Anghenion Corfforol a Synhwyrdd*

Collodd Iris ei chlyw yn 14 oed ar ôl contractio llid yr ymennydd. Gadawodd ei thriniaeth bryd hynny ag ofn arni o feddygon ac ysbytai a arweiniodd at beidio â chael ei hasesu'n gywir na'i thrin yn iawn. Dysgodd ddarllen gwefusau a dyna sut mae hi wedi parhau i fyw ei bywyd o ddydd i ddydd - byth yn gadael i unrhyw un wybod ei bod hi'n wirioneddol yn fyddar. Nododd swyddog y cynllun fod gweithwyr yn cael anhawster i gael mynediad i'w heiddo, felly fe ymwelodd â hi a sylwedolodd bod ei theledu wedi'i droi i uchder sain o dros 100 ac roedd ganddo hefyd isdeitlau. Nid oedd ei chymdogion erioed wedi cwyno am y sŵn.

Gwnaeth y swyddog cynllun atgyfeiriad i'r Gwasanaethau Cymdeithasol a'r tîm Synhwyrdd Oedolion ar gyfer asesiad iechyd a chyfeiriodd hefyd Iris at dîm COTS ar gyfer asesiad cartref i helpu gyda chymhorthion yn ei chartref. Mynychodd y tîm synhwyrdd ei chartref a defnyddiwyd offer a wnaeth ganfod bod Iris yn gallu clywed seiniau a oedd ar lefel uchel iawn. Roedd cloch / larwm ar ei chartref a dyma oedd y peth cyntaf a glywodd mewn dros 60 mlynedd. Mae gan ei chartref larwm tân arbenigol ac mae'r gwasanaeth tân bellach yn ymwybodol o'i sefyllfa. Mae clustffonau arbenigol ac offer arall sydd bellach yn galluogi Iris i gael sgysiau gyda phobl, clywed ei chloch drws a chlywed ei theledu ar lefel sain 22. O ganlyniad mae hi bellach wedi dechrau cymdeithasu gyda thrigolion eraill, mynychu'r clwb gwau yn y neuadd gymunedol a yn addysgu trigolion eraill i grosio. Ei uchafbwynt mwyaf yw clywed ei hoff sioe X Factor am y tro cyntaf.

Gall Iris glywed seiniau am y tro cyntaf mewn dros 60 mlynedd sydd wedi ei galluogi i gymdeithasu ac ymuno â gweithgareddau Neuadd Gymunedol. Mae hi bellach yn cymryd rhan fwy yn ei chymuned leol a chyda chymdogion. Mae ganddi berthynas gryfach gyda ffrindiau a theulu o ganlyniad i'w chyfathrebu gwell. Mae hyn wedi rhyddhau pwysau ar aelodau'r teulu, a chreu teimlad gwell o ddiogelwch i Iris yn ei chartref a'i chefnogi i fyw'n annibynnol am fwy o amser yn ei llety. Mae Iris yn teimlo'n llawer mwy diogel nawr gall hi glywed cloch y drws, larymau mwg ac ati.

Yn y dyfodol, hoffai Iris ymgysylltu mwy yn ei chymuned leol a gwneud ffrindiau. Mae ei hymglymiad i'r grŵp gwau a dangos pobl sut i grosio yn helpu i adeiladu ei hyder a'i thynnu allan o'i chregyn.

Camau i gyflawni llesiant...

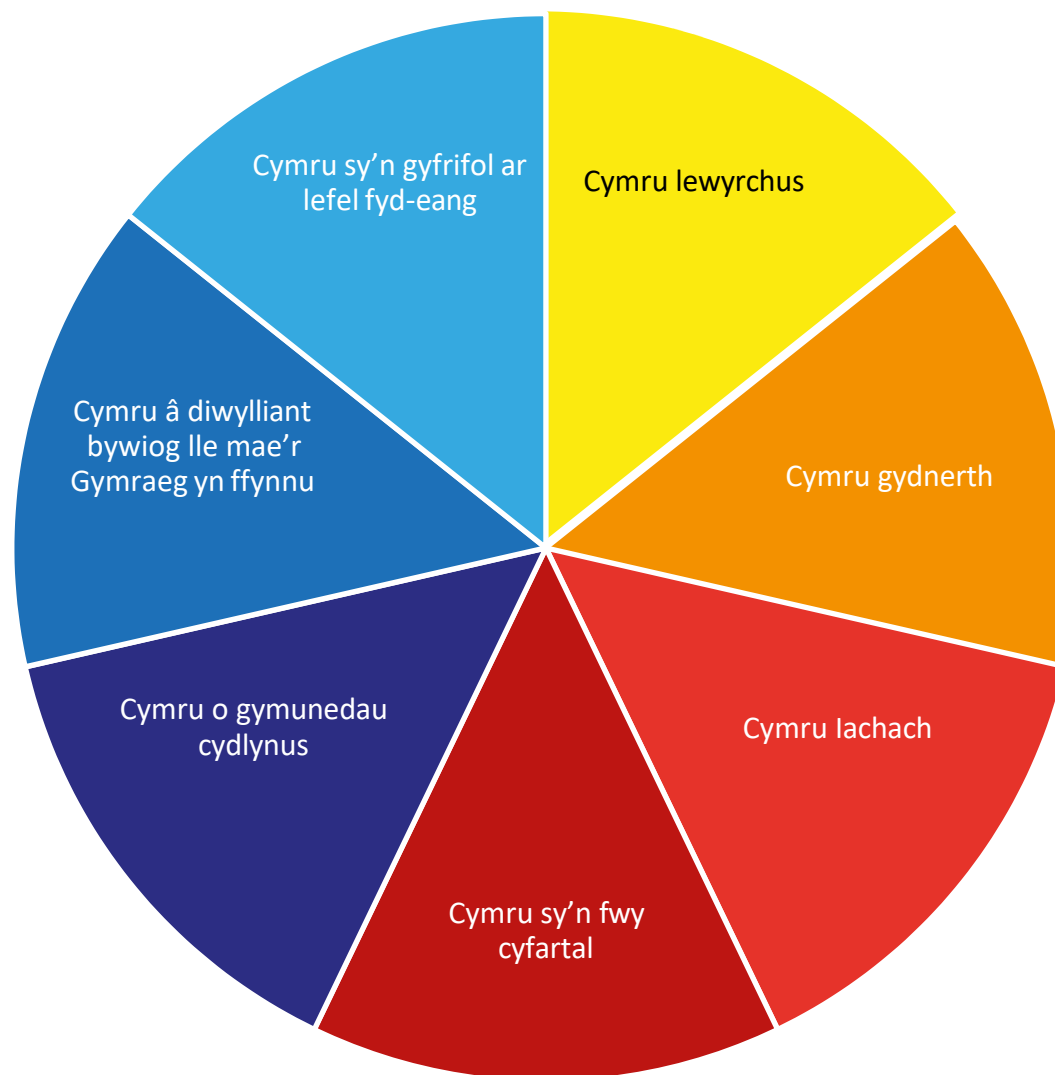
Astudiaeth Achos: Cynhadledd Cyngor Myfyrwyr

Bob blwyddyn mae myfyrwyr o bob rhan o'r fwrdeistref yn dod at ei gilydd yn ein Cynhadledd Flynyddol Cyngorau Myfyrwyr. Canolbwyntiodd digwyddiad eleni ar Ddeddf Lles Cenedlaethau'r Dyfodol a sut y gellid defnyddio'r darn pwysig o ddeddfwriaeth yma i ddatgloi cyfleoedd i ddod â budd i bobl ifanc yn y tymor hir.

Cynhaliwyd y gynhadledd yng Ngholeg Merthyr Tudful, gyda'r Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol Sophie Howe yn bresennol. Roedd yna fyfyrwyr o 3 ysgol uwchradd, 13 ysgol gynradd, a'n hysgol arbennig.

Rhoddwyd y cyfle i'r bobl ifanc oedd yn bresennol i drafod yr hyn y mae'r nodau lles yn eu olygi iddynt, i nodi beth oedd yn gweithio'n dda nawr, a'r hyn y gellid ei wella yn y dyfodol.

Mae'r adborth gan bawb a fu'n bresennol wedi bod yn hynod o gadarnhaol, ac mae'r bobl ifanc yn awyddus i gael mwy o gyfleoedd i gymryd rhan. Cymerwyd y penderfyniad i gael cynadleddau myfyrwyr yn dymhorol, gyda'r un nesaf wedi ei drefnu ar gyfer Tachwedd 2018. Yn ogystal, cafodd rhai o'r bobl ifanc a fynychodd y gynhadledd gyfle i gwrdd â Chadeirydd BGC Cwm Taf Marcus Langley i drafod sut gall cynllunio lles yn y dyfodol gynnwys barn pobl ifanc. Gofynnwyd i'r bobl ifanc ysgrifennu papur briffio yn amlinellu negeseuon allweddol ar y 7 nod lles o safbwynt person ifanc. Bydd y briffio hwn yn rhan o'r dystiolaeth i ategu'r adolygiad o Gynllun Lles y BGC yng ngwanwyn 2019 gyda Chynhadledd arall wedi'i gynllunio ar gyfer Mawrth 2019.

Camau i gyflawni llesiant...

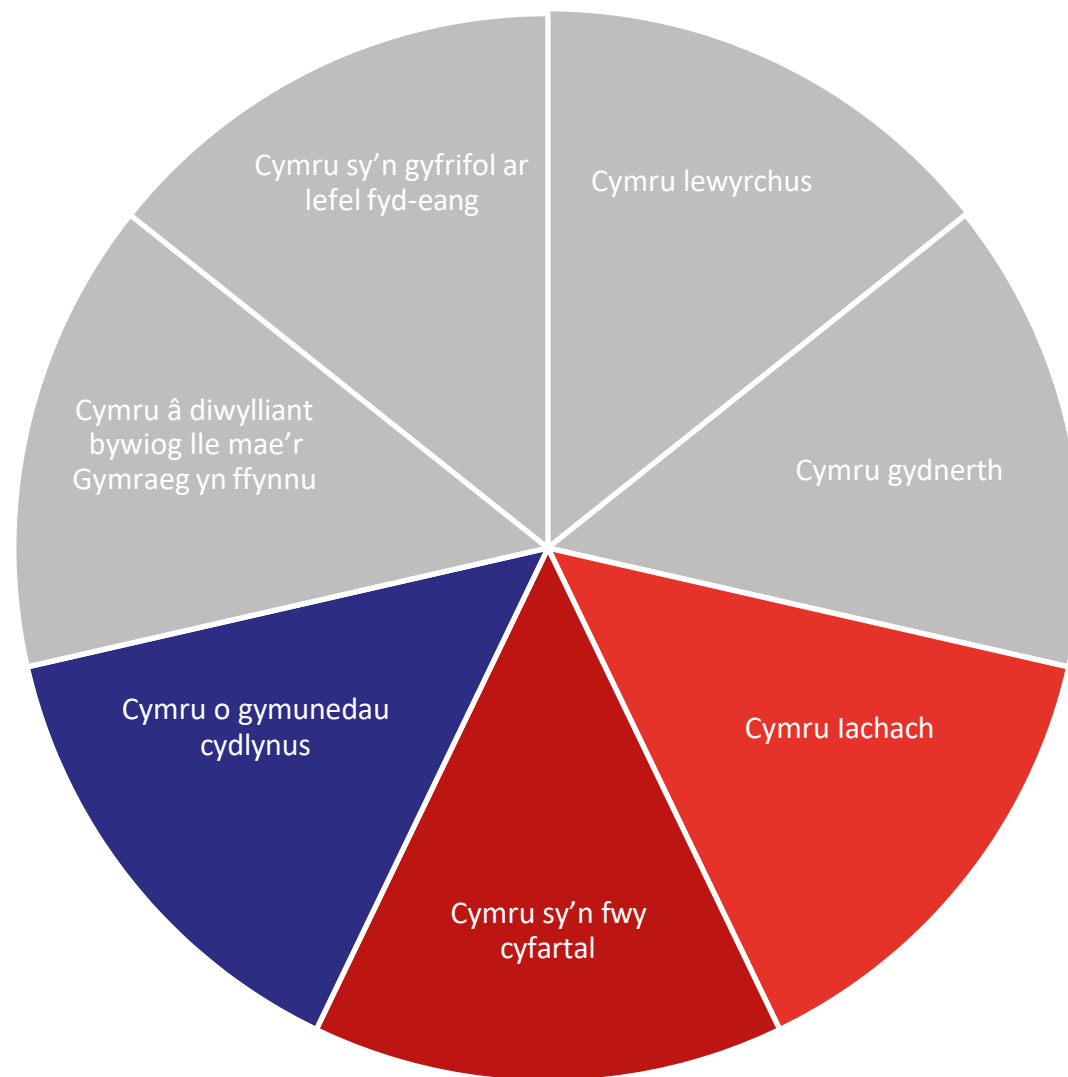
Astudiaeth Achos: Cefnogi Anghenion i Deuluoedd Rhiant Sengl

Cyfeiriwyd Debbie at Gymorth Symudol Adref trwy Garth Villas (Hostel Adref). Yn ddiweddar, roedd Debbie wedi rhoi genedigaeth ac yn gofyn am gartref addas i'w ddarparu iddi hi a'i phlentyn. Roedd hi'n soffia syrffio ac ar adegau fe'i cafodd ei hun heb unrhyw le i aros gyda'i phlentyn newydd. Roedd Debbie eisoes wedi gadael ei chartref yn gadael ei dau blentyn arall y tu ôl iddi. Maent bellach yn byw gyda'u neiniau a theidiau ac maent dan ofal Gwasanaethau Cymdeithasol Awdurdodau Lleol. Roedd Debbie wedi dod yn ddigartref ar ambell achlysur, oherwydd iddi fod mewn perthynasau ansefydlog.

Fe wnaeth Swyddog Cefnogi Tenantiaeth Debbie ei helpu i gael eiddo 2 wely addas lle mae hi bellach yn byw gyda'i phlentyn ieuengaf. Mae'r holl fuddion perthnasol yn eu lle, ac mae cyllidebu effeithiol ar waith. Mae Debbie yn cydgysylltu'n dda â'r gwasanaethau cymdeithasol ac mae'r 3 plentyn bellach wedi cael eu tynnu oddi ar y gofrestr amddiffyn plant. Mae lleiafswm mewnbyn ar waith gyda'r Gwasanaethau Cymdeithasol. Mae'r 2 fachgen yn parhau i fyw gyda'u neiniau a theidiau ac yn ymweld yn rheolaidd ac yn aros dros nos. Drwy gydol y gefnogaeth, mae Debbie wedi cael ei annog i beidio â dechrau perthynasau anaddas, ac mae hi'n parhau i fyw yn ei heiddo ei hun, ac felly'n atal digartrefedd. Mae Debbie o hyd yn derbyn cefnogaeth ac yn parhau i weithio'n dda gyda'r holl weithwyr proffesiynol.

Mae Debbie bellach yn byw mewn amgylchedd addas i'w hamgylchiadau ac mae'n teimlo'n ddiogel o ganlyniad. Fe'i cynorthwywyd i sefydlu ei thenantiaeth ei hun ac i sylweddoli'r peryglon o alluogi pobl eraill i fyw yno gyda hi, ac erbyn hyn mae'n teimlo y gall edrych ar ôl ei heiddo ei hun a pheidio â rhoi ei thenantiaeth mewn perygl.

Cynllun Debbie yn y dyfodol yw cael cartref diogel a sefydlog iddi hi a'i phlant ac i beidio cael unrhyw gysylltiad â'r Gwasanaethau Cymdeithasol.

Camau i gyflawni llesiant...

Astudiaeth Achos: *Canlyniad Cadarnhaol ar gyfer Cleient Digartref*

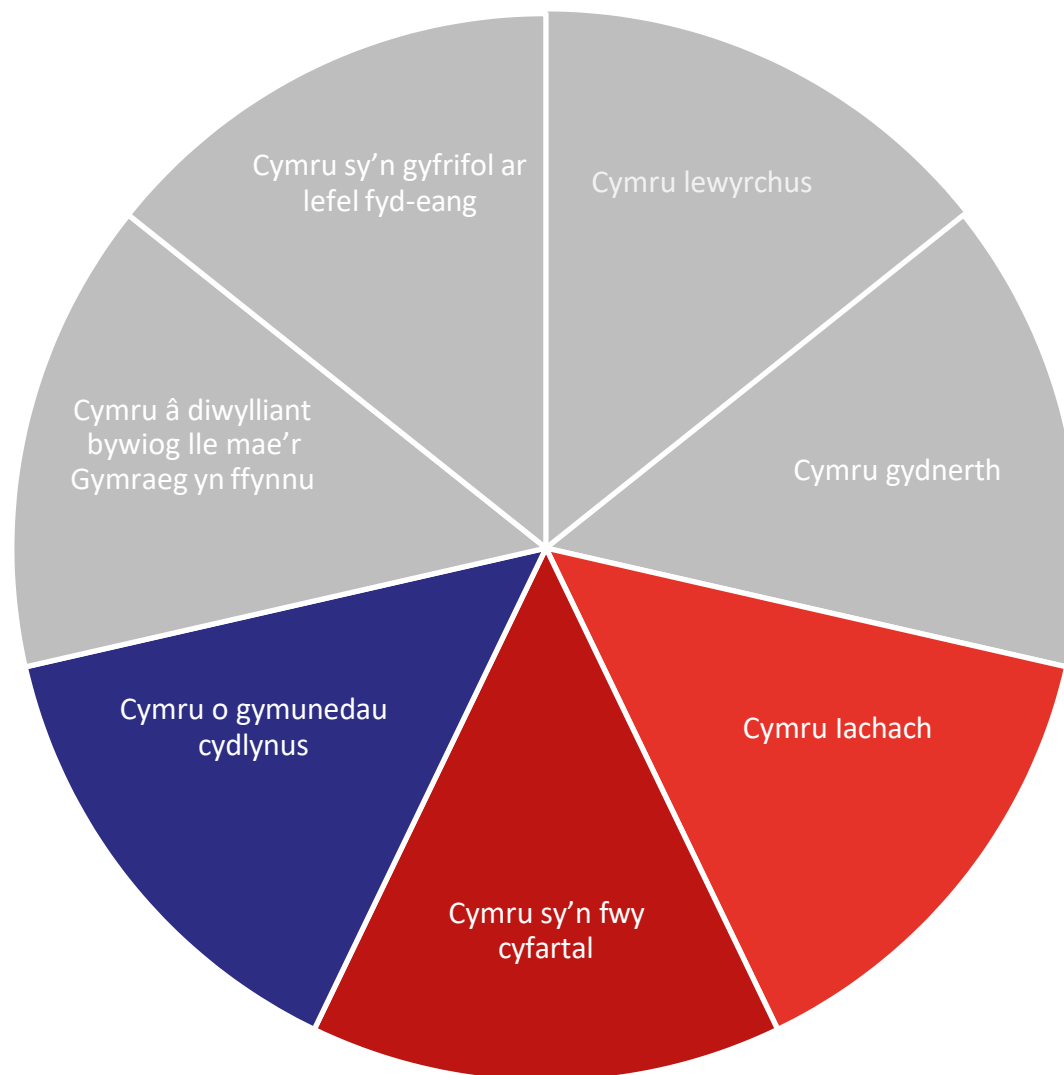
Roedd Kelly (nid enw go iawn) yn cysgu'n arw y tu ôl i'r hen Swyddfa Dreth yng nghanol tref Merthyr Tudful, gyda rhai o'i chyfoedion. Cymerodd y Tîm Atebion Tai ran mewn prosiect aml-asiantaeth yng nghanol y dref, gyda'r nod o ymgysylltu â chysgwyr garw a rhoi cymorth a chynghor iddynt. Fe wnaeth Kelly ymgysylltu'n bositif â'r prosiect a chytunodd i gynnal asesiad digartrefedd.

Ymgwymerwyd ag asesiad digartrefedd cynhwysfawr gyda Kelly, a oedd yn archwilio ei argyfwng tai presennol, hanes llety diweddar, anghenion cymorth a nodwyd a datblygwyd Cynllun Tai Personol (CTP/PHP) gyda Kelly, yn amlinellu'r camau cadarnhaol y gallai hi a'r awdurdod lleol eu cymryd i ddatrys ei sefyllfa digartrefedd. Yn ffodus i Kelly, roedd y Tîm Atebion Tai wedi gweithredu ymagwedd Llwybr Tai newydd yn ddiweddar yn ei waith. O ganlyniad, aeth Kelly i mewn i hostel ddigartref leol ar unwaith, lle mae hi nawr yn ddiogel, yn gynnes ac yn derbyn y gefnogaeth sydd ei hangen arni i wneud newid sylweddol yn ei bywyd.

Bu Kelly yn ffynnu yn yr hostel, trwy ymgymryd yn llawn â'r gefnogaeth, datrys materion budd-daliadau lles, gan arbed swm cymedrol o'i hincwm (am y tro cyntaf erioed) a thrwy gofrestru ar gwrs newydd Tenant Ready - sy'n darparu hyfforddiant ymarferol ar sut i redeg a rheoli cartref yn annibynnol.

Wrth i Kelly barhau i ymgymryd â'r gefnogaeth, pan oedd hi'n barod i symud i mewn i gartref ei hun, fe'i dyfarnwyd i statws Band 1 ar y Gofrestr Tai Gyffredin, gan roi'r brif flaenoriaeth iddi ac yn cynyddu'n sylweddol ei chyfleoedd o sicrhau cartref 1 gwely yn y misoedd i ddod. Rhoddodd Kelly ychydig o geisiadau i mewn ac fe'i rhestrwyd ar y rhestr fer a chynigiwyd eiddo gan gymdeithas dai leol iddi.

Mae Kelly bellach yn ffynnu, ond heb yr ymyriad hwn, byddai Kelly yn dal i gysgu ar y strydoedd.

Camau i gyflawni llesiant...

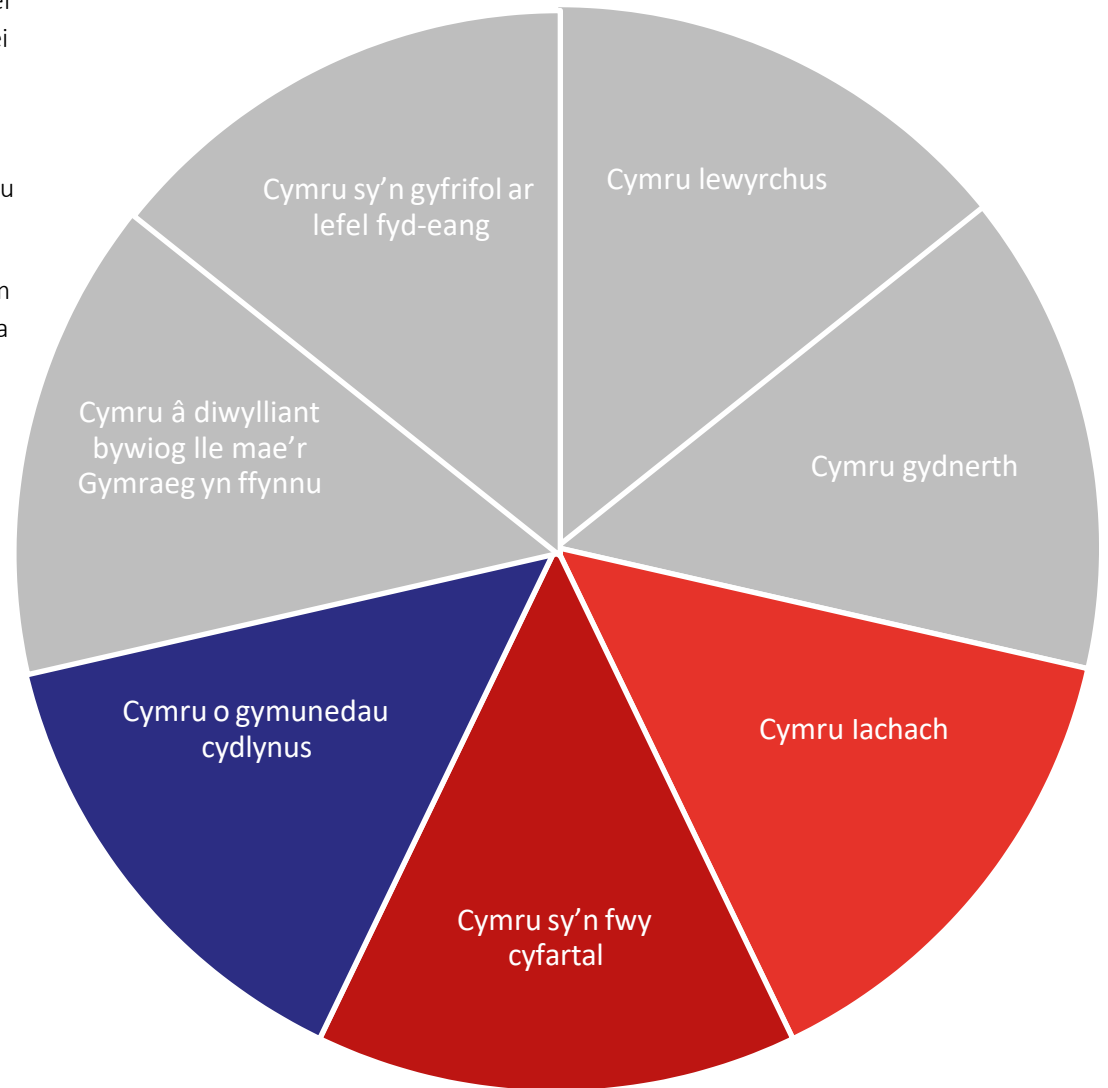
Astudiaeth Achos: *Pobl dros 55 oed gydag Anghenion Cefnogi*

Roedd William yn byw mewn fflat un ystafell wely nad oedd yn diwallu ei anghenion o ganlyniad i ddirywiad corfforol. Roedd wedi cael strôc o'r blaen ac roedd ganddo hanes o ddefnydd alcohol ac roedd yn cael anhawster mawr wrth geisio symud o gwmpas yn annibynnol yn ei fflat; roedd y fflat yn fach iawn ac nid oedd bellach yn addas ar gyfer ei anghenion gan fod angen iddo ddefnyddio cadair olwyn, a gafodd effaith negyddol ar ei iechyd meddwl a'i les cyffredinol. Daeth yn ymhellach ynysig ac yn methu â chynnal cyfrifoldebau llety, felly daeth ei fflat yn aflêr. Roedd William yn ysmegu'n drwm ac yn esgeuluso ei anghenion corfforol a hylendid. Effeithiwyd ar ei berthynas â theulu a phobl eraill arwyddocaol oherwydd daeth yn ddiogel ac yn rhwystredig gyda'i amgylchiadau a'i sefyllfa fyw

Roedd y gefnogaeth a gafwyd gan weithio'n amlasiantaethol gydag adrannau tai a'r Tîm yn help mawr i'r broses o ailgartrefu William i lety priodol a diogel o fewn y cyfadeilad a gefnogwyd. Roedd yn fwy addas i'w anghenion. Gyda chefnogaeth barhaus gan Weithiwr Cefnogi Age Connects Morgannwg (ACM), cydweithiodd William â'i deulu a'i ffrindiau i greu dull fforddiadwy o addurno ei fflat i safon briodol er mwyn bod yn gymwys i arwyddo cytundeb tenantiaeth newydd ar gyfer yr cyfadeilad a gefnogir.

Ar hyn o bryd, mae William yn rheoli ei ddefnydd o alcohol ac mae wedi lleihau'n sylweddol yr hyn y mae'n yfed bob dydd; o ganlyniad fe ymwelwyd âg ef yn rheolaidd gan ei frodyr a chwiorydd. Mae ymyrryd yr asiantaethau megis y tîm adsefydlu a'r ddarpariaeth gwasanaethau gofal cartref yn cyfrannu'n gadarnhaol at symudedd, safonau hylendid a lles cyffredinol William. Mae'r llety newydd yn gynaliadwy ac mae rheolaeth hirdymor yn gadarnhaol. Mae'r cyfadeilad tai â chymorth yn caniatáu iddo deimlo'n ddiogel ac wedi hyrwyddo ei annibyniaeth.

Mae'r adleoli hefyd wedi gwella ei hyder a'i lles cyffredinol gydag arwyddion arwyddocaol o ymgysylltu â'r holl weithwyr proffesiynol a thenantiaid eraill yn y cyfadeilad. Mae William bellach yn rhan o'r gymuned ac mae ynysu cymdeithasol wedi cael ei leihau. Mae'r llety newydd yn y cyfadeilad a gefnogir yn diogelu pob agwedd ar ddiogelwch William. Nawr bod William wedi cael cymorth i sefydlu debydau uniongyrchol a thalu ei filiau, nid yw'n poeni am reoli ei arian neu fynd i ddyled.

Camau i gyflawni llesiant...

Astudiaeth Achos: *Eisteddfod yr Urdd 2017*

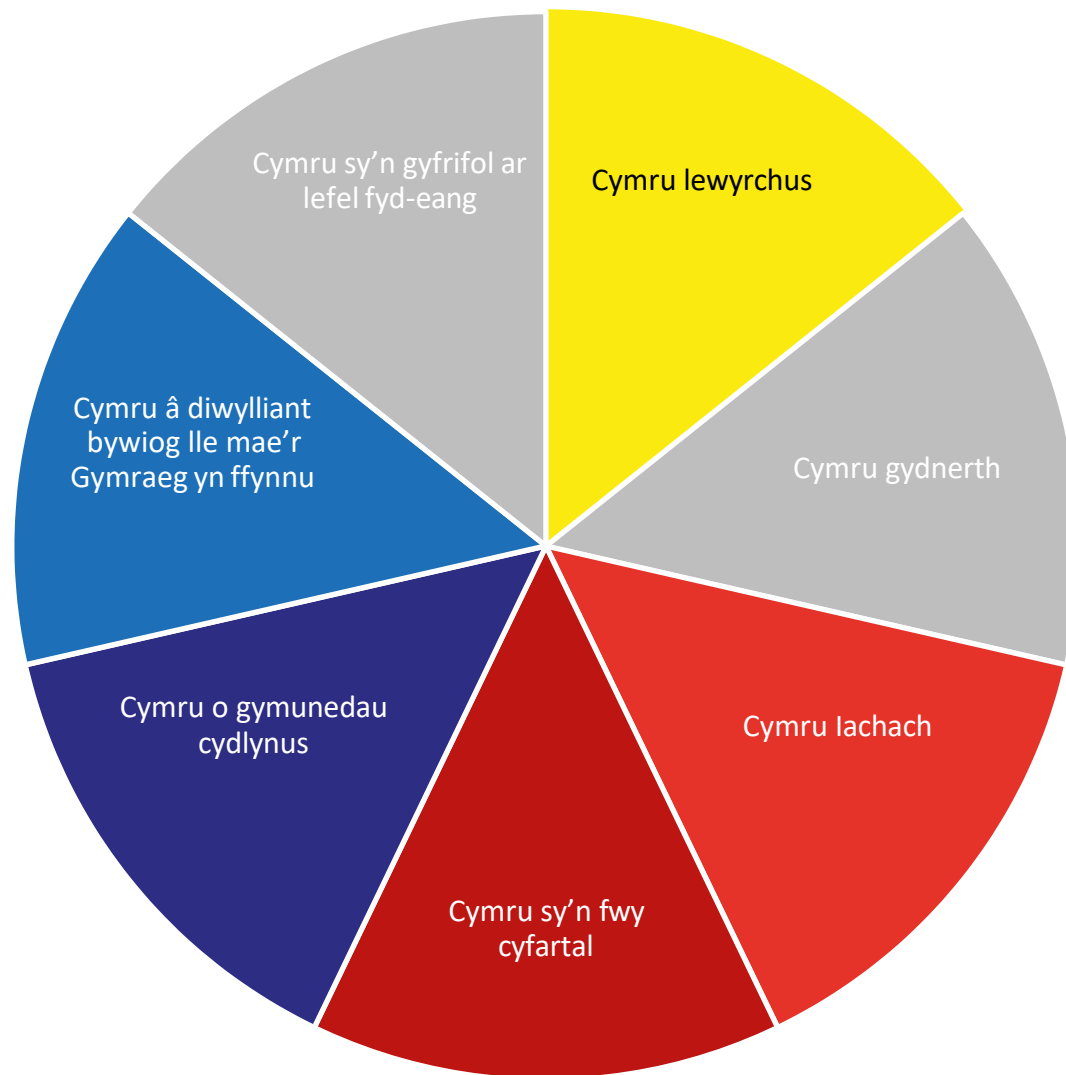
Nid oedd Ysgol Uwchradd Pen Y Dre wedi cymryd rhan yn Eisteddfod yr Urdd ers blynnyddoedd lawer cyn dyfodiad Mr Morgan ym mis Medi 2013.

Y weledigaeth oedd creu diwylliant Cymraeg hyfyrw trwy gyfranogiad disgyblion yn Eisteddfod y Sir ac Eisteddfod Genedlaethol yr Urdd. Er mwyn helpu i gyflawni'r weledigaeth hon, fe wnaethon ni wella eisteddfod yr ysgol a chreu eisteddfod clwstwr ar gyfer ein chwe ysgol gynradd.

O ddechrau bach ond llwyddiannus yn y Bala yn 2014 bu ymwybyddiaeth gynyddol o Eisteddfod yr Urdd, ac mae'r niferoedd sy'n cystadlu wedi tyfu'n gyson ac mae llwyddiant y disgyblion wedi bod yn rhagorol.

Yn 2017, Pen Y Dre oedd yr ysgol uwchradd cyfrwng Saesneg mwyaf llwyddiannus yng Nghymru yn Eisteddfod yr Urdd ym Mhen-y-bont ar Ogwr. Enillodd y disgyblion 29 o fedalau, gan gynnwys 19 aur, 7 arian a 3 efydd ar draws ystod lawn o gategorïau, gan gynnwys: adrodd grŵp, perfformiad unigol, drama grŵp, ysgrifennu 3D a soloydd cerddorol.

Gwahoddwyd disgyblion ac athrawon i'r Ganolfan Ddinesig am dderbyniad gyda'r Maer a Faeres i ddatlu eu cyflawniadau gwych. Dywedodd Mr Morgan (Pennaeth y Gymraeg) "Rydym yn falch o fod yn ysgol sy'n hyrwyddo'r iaith a diwylliant Gymraeg, ac mae ein disgyblion wrth eu bodd yn siarad Cymraeg ac yn perfformio o flaen cynulleidf." Mae ymrwymiad y disgyblion a chefnogaeth yr ysgol gyfan a rhieni i groesawu diwylliant Cymru wedi arwain at gydnabod Pen-y-Dre fel ysgol arweiniol ar gyfer gweithgareddau trosglwyddo'r Gymraeg.

Camau i gyflawni llesiant...

Astudiaeth Achos: Prosiect Datblygu Chwaraeon yr Urdd

Mae gwasanaeth Cymraeg y Cyngor a Heini Merthyr Tudful yn gweithio mewn partneriaeth i gefnogi Prosiect Prentis Datblygu Chwaraeon yr Urdd.

Bydd plant a phobl ifanc yn elwa trwy ddarpariaeth cyfleoedd yn y Gymraeg fel a ganlyn:

- Mabwysiadu iaith Gymraeg fel rhan bwysig o'u - hunaniaeth
- Galluogi plant, pobl ifanc a teuluoedd i gael cyfleoedd i ddatblygu

sgiliau arweinyddiaeth a sgiliau chwaraeon a h eu defnydd o'r Gymraeg

- Mae gan blant a phobl ifanc y cyfle i gymryd rhan mewn chwaraeon a gweithgaredd corfforol y tu allan i'r ysgol trwy gyfrwng y Gymraeg.

Mae rhai o'r datblygiadau prosiect allweddol yn cynnwys:

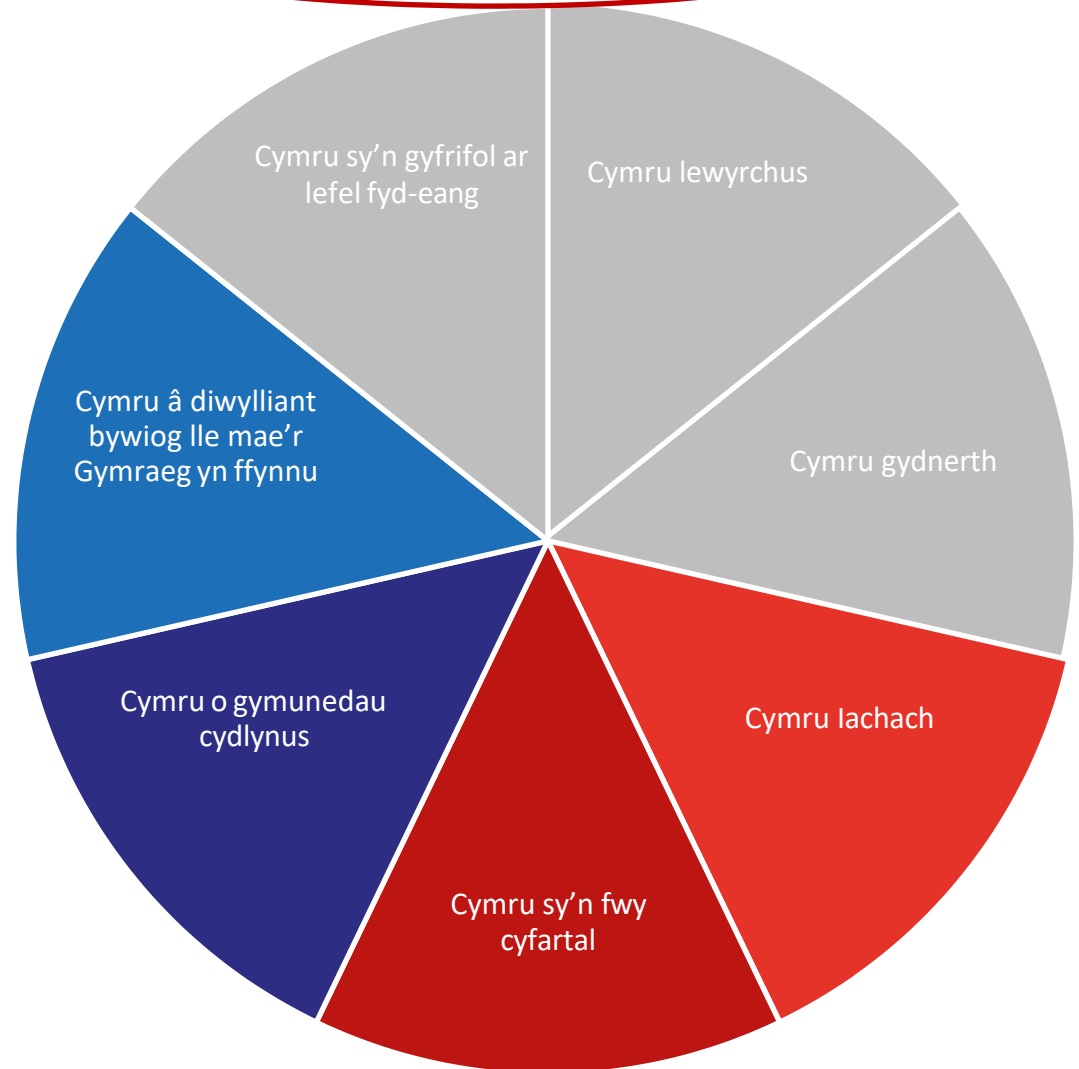
- sefydlu pedwar clwb ar ôl ysgol (dw ysgol cyfrwng Saesneg a dw ysgol cyfrwng Cymraeg) a thri chlwb cymunedol yn cael eu darparu bob wythnos;
- cefnogi gwelliant datblygiad corfforol ar gyfer yr oes sylfaen;
- ar gyfartaledd, mae 131 o blant yn cymryd rhan yn wythnosol yn y clybiau hyn;
- erbyn hyn mae partneriaethau ar waith gyda Menter Iaith Merthyr Tudful; Ysgolion cyfrwng Cymraeg a Saesneg, Heini Merthyr Tudful, Gwasanaeth Ieuenctid CBSMT a'r Coleg, Merthyr Tudful i ddarparu cyfleoedd i gefnogi a datblygu'r defnydd o'r Gymraeg; a
- darparu gwasanaethau Heini Merthyr Tudful trwy gyfrwng y Gymraeg.

Mae'r prosiect hefyd yn cynnig cyfleoedd i nodi a gwella sgiliau arweinwyr a hyfforddwyr sy'n siarad Cymraeg presennol a newydd

"Mae'n wych gweld y plant yn defnyddio'r iaith a chael hwyl ar yr un pryd; Prin y byddwch chi byth yn clywed unrhyw Gymraeg ym Merthyr, ac rwy'n falch iawn bod nhw'n cael cyfle, yn y clwb hwn".

Rhiant: Sesiynau Pêl-droed yr Urdd Aberfan

Camau i gyflawni llesiant...

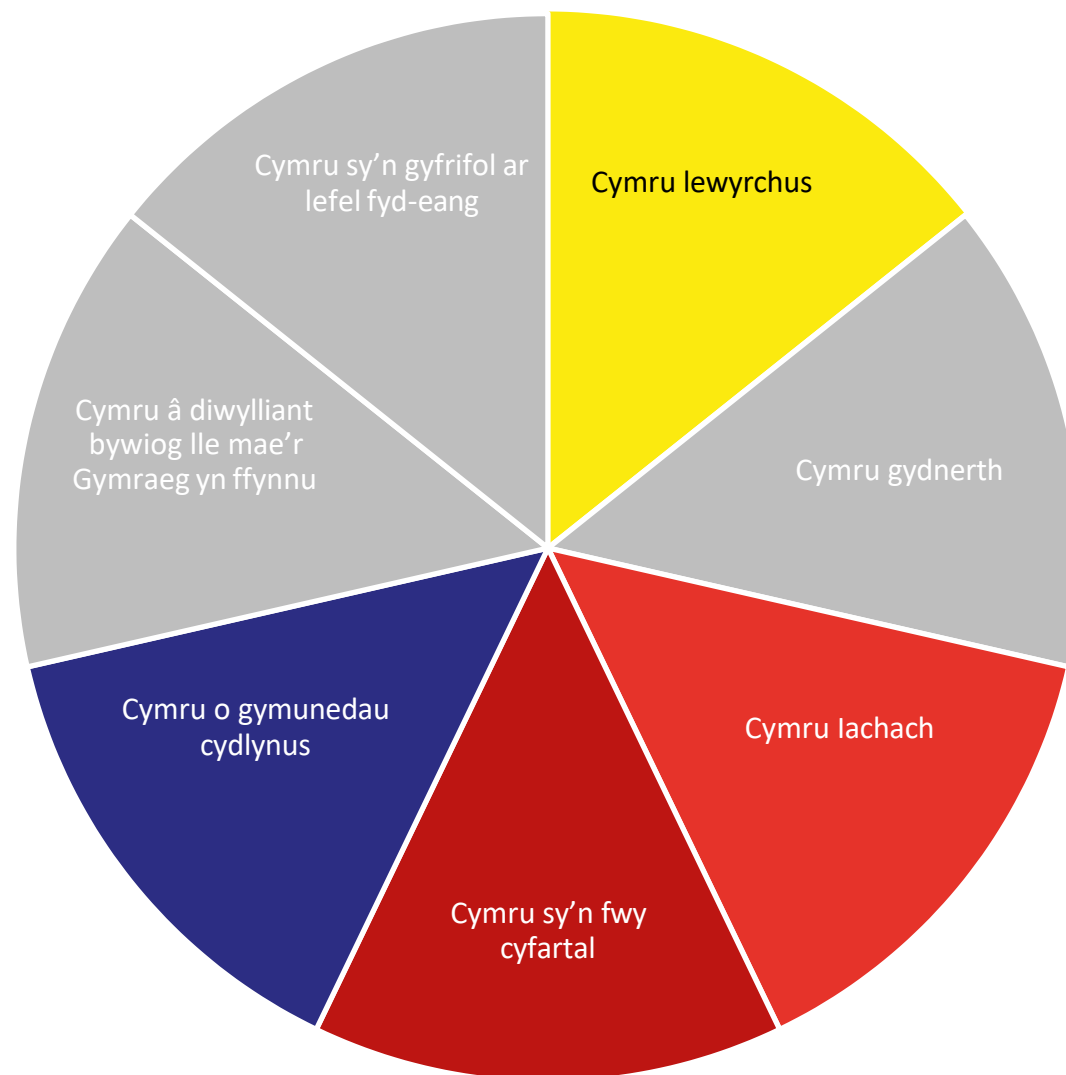
Astudiaeth Achos: *Merched yn Profi Cam-drin Domestig*

Cynorthwywyd Florence gan Adref i symud i dai cymdeithasol, ar ôl i berthynas â'i phartner dorri i lawr, pan ddaeth yn dreisgar tuag ati. Yn ystod y cyfnod hwn roedden nhw'n byw mewn tenantiaeth wedi'i rentu'n breifat drws nesaf i'w fam. Bu Florence bob amser yn awyddus i weithio a chefnogi ei hun i fyw'n annibynnol.

Tua blwyddyn ar ôl i'r gefnogaeth ddechrau, cafodd Florence a'i dau fab ifanc gymorth gan Adref i symud i eiddo mwy addas. Unwaith y dechreuodd ei mab ieuengaf i'r ysgol, cwblhaodd Florence gwrs trin gwallt. Ar ôl derbyn cymorth gan Adref, fe enillodd Florence waith rhan amser yn yr ystafelloedd te yng Nghastell Cyfartha. Bellach mae Florence yn byw gyda'i phartner newydd sydd hefyd yn gweithio'n llawn amser gyda Chyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful.

Gyda chymorth a chyngor gan staff ADREF, yn y pen draw, fe ddaeth Florence o hyd i waith ar ôl cael gwybod am gyrsiau addysgol. Mae hi bellach yn gweithio'n rhan-amser ac mae mewn perthynas â rhywun sydd mewn gwaith llawn amser. Bellach mae Florence yn byw mewn tenantiaeth addas ac yn gallu rheoli'r eiddo gydag ychydig iawn o gyfranogiad gan staff Adref.

Bellach mae gan Florence swydd dda ac am iddi hi a'i phartner allu edrych ar ôl ei theulu heb boeni'n ormodol a heb orfod dibynnu ar fudd-daliadau'r wladwriaeth, mae hi ar hyn o bryd ar yffordd i gyflawni hyn, gan bod ei phartner mewn swydd llawn amser hefyd.

Camau i gyflawni llesiant...

Astudiaeth Achos: *Clwb Tennis Merthyr Tudful*

Mae Clwb Tennis Merthyr wedi bodoli ers 40 mlynedd ac fel cymaint o glybiau chwaraeon yn y DU wedi profi llawer o rwystrau ac, yn fwy diweddar, nid yw aelodaeth y clwb wedi tyfu o gwbl. Roedd Pwyllgor Clwb Tennis Merthyr yn cydnabod bod angen i hyn newid os oedd y sefydliad i oroesi ac i dyfu tennis fel chwaraeon ym Merthyr Tudful. Penderfynodd Cadeirydd y Clwb, David Baker i ymgysylltu â Thîm Cyllid Ewropeaidd ac Allanol y Cyngor er mwyn trafod ffyrdd o ddatblygu gweithgareddau'r clwb a'u gwneud yn fwy hyfyw ym Merthyr Tudful ac ar draws De Cymru.

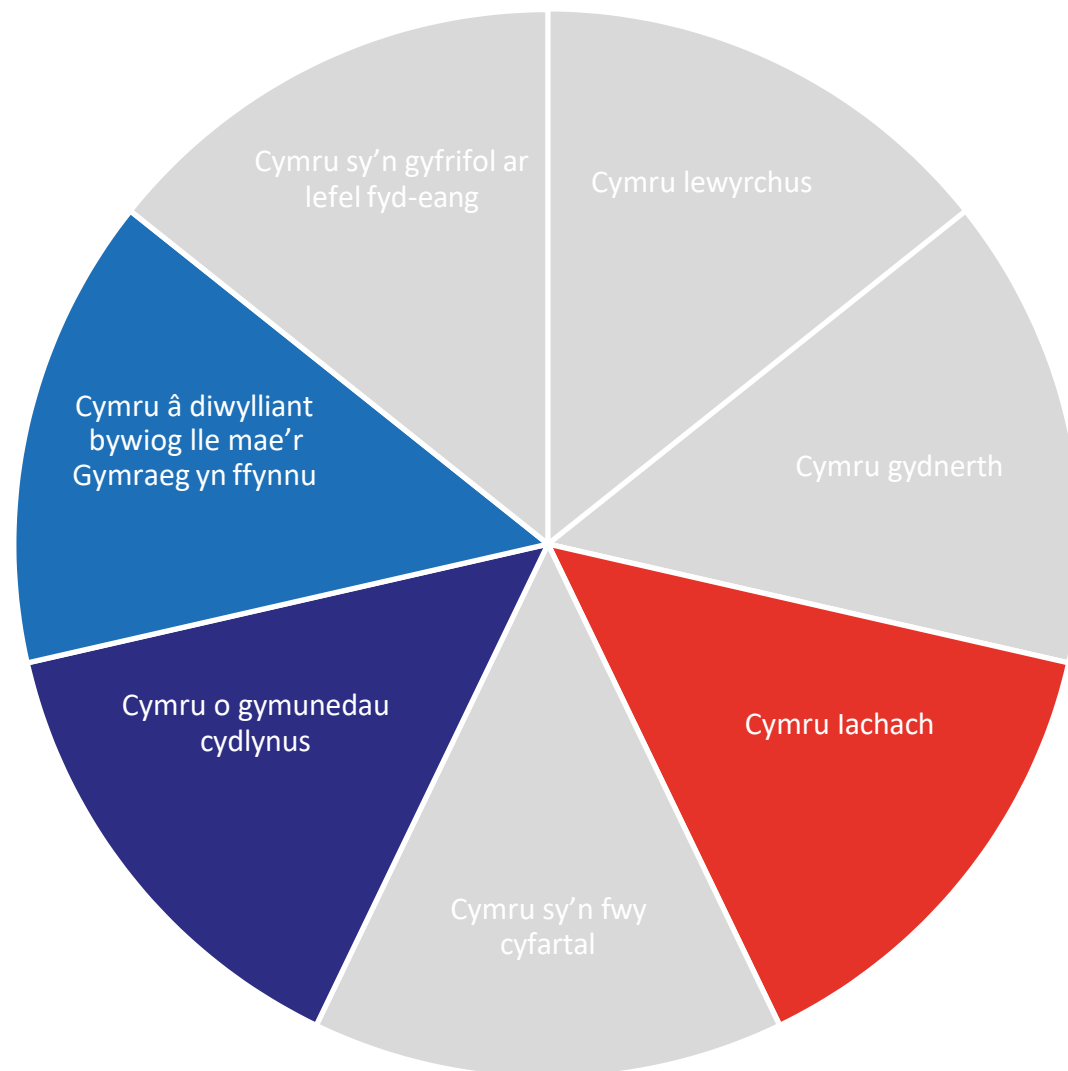
Gweithiodd y Tîm Cyllid Ewropeaidd ac Allanol gyda'r clwb i ddatblygu Cynllun Busnes strwythuredig a oedd yn amlinellu'r weledigaeth ar gyfer y sefydliad. Roedd hyn yn cynnwys Trosglwyddo Asedau Cymunedol y tri cwrt tenis gan y Cyngor i'r clwb, gan ail-wynebu'r cyrtiau er mwyn eu diweddarau a datblygu cysylltiadau strategol gydag ysgolion lleol. Gwnaeth y Tîm Cyllid Ewropeaidd ac Allanol hefyd gynorthwyo'r clwb i ddatblygu nifer o geisiadau am gyllid. Arweiniodd hyn atynt yn sicrhau dros £ 53,000 o gyllid grant a ddefnyddiwyd i ail-wynebu'r cyrtiau tenis a phrynu rhywfaint o offer oedd ei angen.

Gyda chyfran fawr o'r cyllid wedi ei sicrhau, bu'r clwb yn gweithio gydag Adran Ystadau'r Cyngor i gymryd drosodd yr ased yn ffurfiol a datblygu trwydded weithio broffesiynol gyda Chymdeithas Bowlio Thomastown ar gyfer defnydd Adeilad y Pafiliwn ar ddiwrnodau gemau. Yn ogystal, bu Adran Parciau'r Cyngor yn gweithio gyda'r clwb i helpu i gynllunio eu hamserlen gynnal a chadw ac eitemi'r gwahanol offer sydd eu hangen i reoli'r cyfleuster yn llwyddiannus.

Roedd swyddogion o Dîm Datblygu Chwaraeon Heini Merthyr Tudful yn allweddol wrth sicrhau bod y clwb wedi gwneud cysylltiadau ag ysgolion lleol ac asiantaethau chwaraeon cenedlaethol megis Tennis Cymru a Chwaraeon Cymru er mwyn atgyfnerthu gweledigaeth gynaliadwy'r sefydliad a chynyddu ffigurau aelodaeth.

Ym mis Ebrill 2018, agorwyd y cyrtiau tenis newydd eu hail-wynebu yn swyddogol gan Arweinydd y Cyngor, y Cyng. Kevin O'Neill a'r Addolus Faer, y Cyng Clive Tovey.

Dywedodd Cadeirydd Clwb Tennis Merthyr, David Baker, fod "Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful wedi bod yn hynod gefnogol o ran cynorthwyo'r clwb i gyflawni ein hamcanion ac mae'n wirioneddol anhygoel gweld gweledigaeth y clwb, o'r diwedd, yn dwyn ffrwyth. Mae ffigurau aelodaeth y clwb wedi codi yn sylweddol dros y misoedd diwethaf ac mae'r defnydd o'r cyrtiau gan y cyhoedd wedi codi o draean yn seiliedig ar ffigurau'r flwyddyn flaenorol. Mae'r clwb yn sicr yn mynd i'r cyfeiriad cywir".

Camau i gyflawni llesiant...

Astudiaeth Achos: Canolfan Gopa Rock UK

Mae Canolfan Gopa Rock UK, a oedd gynt yn Ganolfan Dringo Ryngwladol Cymru, yn eistedd ar safle hen Bwll Glo Drift Trelewis, a ddaeth i ben ym 1989. Yn 2010, cafodd y cyfleuster ei gymryd drosodd gan Rock UK a oedd wedi rheoli tair canolfan gweithgareddau awyr agored arall ledled y DU . Gweledigaeth Rock UK oedd ychwanegu'r Ganolfan Gopa at eu gasgliad o ganolfannau sy'n cynnig amrywiaeth o weithgareddau i ysgolion a theuluoedd yn ogystal â chyfleusterau cynadledda a chyfarfodydd.

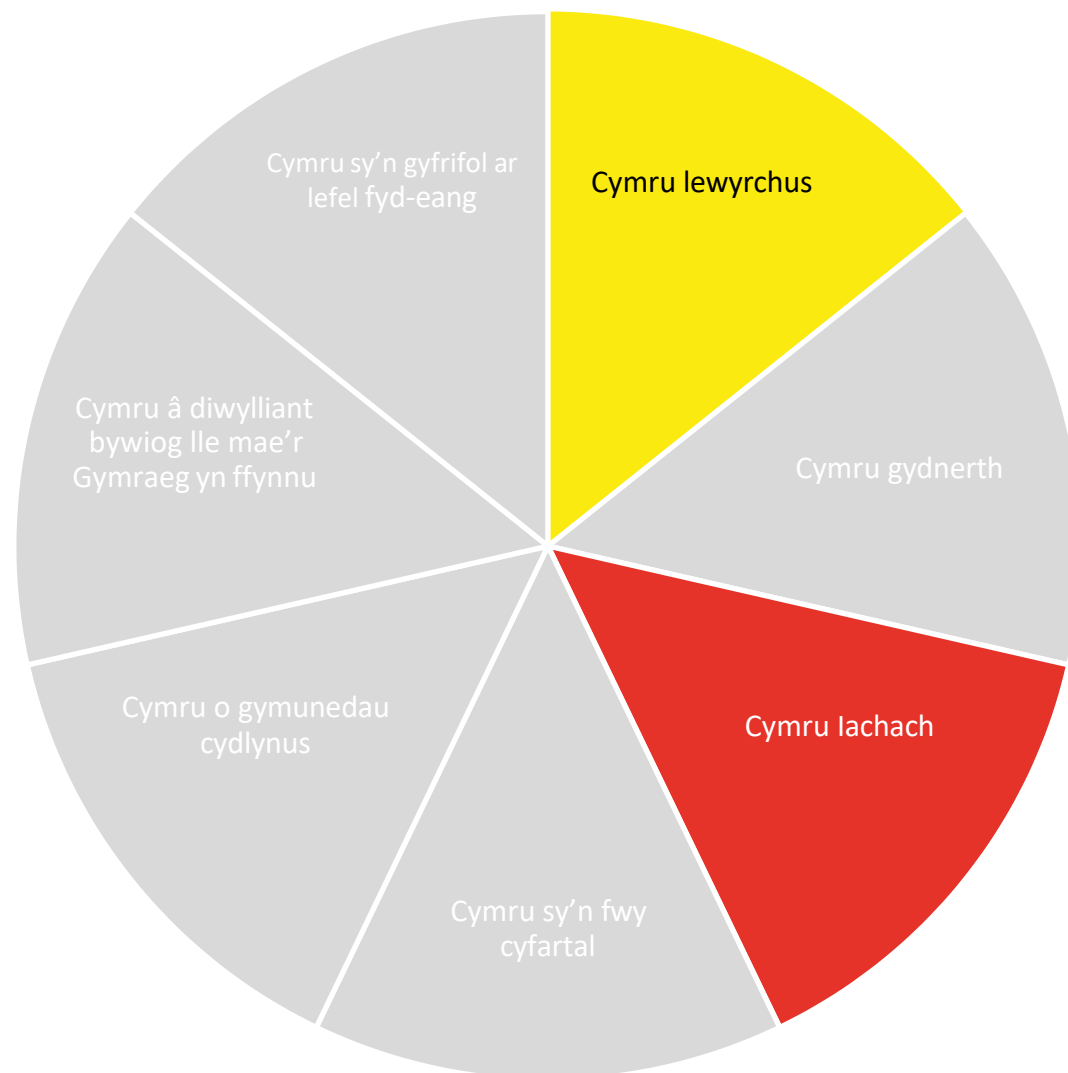
Ers caffael yr adeilad mae'r sefydliad wedi parhau i geisio tyfu'r busnes a'i weithgareddau craidd. Fodd bynnag, mae maint a graddfa'r cyfleuster wedi darparu nifer o gyfyngiadau ar y busnes sydd wedi effeithio ar dwf y fenter gymdeithasol yn ystod y blynyddoedd diwethaf.

Yn rhwystredig gyda'r cyfyngiadau ar y busnes, fe wnaeth John Heasman, Prif Swyddog Gweithredol Rock UK, gysylltu ag Adran Adfywio Cymunedol Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful i drafod ffordd i ailddatblygu seilwaith y cyfleuster a cheisio cefnogaeth i ariannu'r ailddatblygu arfaethedig.

"Roedd perthynas Rock UK â'r Cyngor eisoes yn gryf a rhannom yr un weledigaeth o ran datblygu'r cyfleuster a chynyddu ffigyrau ymwelwyr i'r Ganolfan Uwchgynhadledd" meddai John Heasman "Roedd Swyddogion wedi cynorthwyo ein sefydliad i ffurfioli gweledigaeth ar gyfer y cyfleuster, yn gweithio gyda ni i sicrhau cyllid gan amrywiaeth o gynlluniau grant a chynorthwyodd y sefydliad i drefnu digwyddiadau 'Cwrdd â'r Prynwr' fel bod gan gontractwyr lleol gyfle i wneud cais am gweithio ar y cyfleuster ".

Gyda ymyrraeth y Cyngor, roedd Canolfan Gopa Rock UK wedi sicrhau tua £ 4 miliwn o gyllid yn amrywio o £ 2.3m o Gronfa Datblygu Rhanbarthol Ewrop, sef £ 500,000 gan y Cyngor sy'n gweinyddu Cronfa Fawr Ffos-y-Fran a chyrrff grant eraill. Cynorthwyodd y Cyngor Rock UK hefyd wrth gyflogi pobl leol fel rhan o'u hailddatblygiad gyda nifer o'r 30 o rolau yn y busnes yn cael eu llenwi gan drigolion Merthyr Tudful.

Wedi ei ail-lansio ym mis Ebrill 2018, mae Canolfan Gopa Rock UK bellach yn cynnwys cyfleuster llety 104 gwely newydd, dros 180 o lwybrau dringo, waliau dringo hyd at 18 metr o uchder, system ogofio o safon fyd-eang gyda rhaeadr, caffi, campfa, ardal chwarae plant ag amrywiaeth o weithgareddau awyr agored.

Fel pob cyngor yng Nghymru, caiff ein gwaith ei graffu gan reoleiddwyr allanol i sicrhau ein bod yn defnyddio arian cyhoeddus yn effeithiol i ddarparu buddion i'n cymunedau. Mae gan Swyddfa Archwilio Cymru raglen flynyddol o waith archwilio ac asesu y mae'n ei wneud yn y cyngor, ac mae'r casgliadau o'r holl waith hwn yn cael eu dwyn ynghyd mewn Adroddiad Gwella Blynyddol. Mae rheoleiddwyr eraill yn ymgymryd â gwaith sy'n ymwneud â meysydd gwasanaeth penodol. Y rheoleiddwyr cynradd eraill yw Arolygiaeth Ei Mawrhydi dros Addysg a Hyfforddiant yng Nghymru (Estyn) ac Arolygiaeth Gofal Cymru (AGC/CIW).

Swyddfa Archwilio Cymru

Bob blwyddyn, mae Swyddfa Archwilio Cymru yn adrodd ar ba mor dda y mae pob cyngor yn bwriadu gwella a darparu eu gwasanaethau. Mae'r Adroddiad Gwella Blynyddol diweddaraf ar gyfer Merthyr Tudful yn ymgorffori'r Asesiad Corfforaethol ac fe'i cyhoeddwyd ym Medi 2018. Daeth yr adroddiad i'r casgliad bod y Cyngor, yn ystod 2017/18, yn cwrdd â'i ofynion statudol mewn perthynas â gwelliant parhaus.

Yn ystod y flwyddyn, ni wnaeth yr Archwilydd Cyffredinol unrhyw argymhellion ffurfiol, fodd bynnag; mae nifer o gynigion ar gyfer gwella wedi'u gwneud. I grynhoi, mae hyn yn cynnwys:

- Gweithio tuag at wneud penderfyniadau gwell a chymryd risg
- Adeiladu ar y gwaith a wnaed eisoes i wella trefniadau Craffu y Cyngor i sicrhau eu bod yn 'Ffit ar gyfer y Dyfodol'.

Ewch i www.audit.wales/publications i weld yr 'Adroddiad Gwella Blynyddol 2017/18' diweddaraf ar gyfer Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful.

Arolygiaeth Ei Mawrhydi dros Addysg a Hyfforddiant yng Nghymru (Estyn)

Estyn yw swyddfa Arolygiaeth Ei Mawrhydi dros Addysg a Hyfforddiant yng Nghymru. Pwrpas Estyn yw darparu gwasanaeth arolygu a chynghori annibynnol ar ansawdd a safonau mewn addysg a hyfforddiant yng Nghymru.

I chwilio am yr adroddiadau diweddaraf, ewch i www.estyn.gov.wales/inspection

Arolygiaeth Gofal Cymru (AGC/CIW).

Rydym yn cofrestru, yn arolygu ac yn gweithredu i wella ansawdd a diogelwch gwasanaethau ar gyfer lles pobl Cymru. Mae hyn yn cynnwys yr adolygiad o wasanaethau cymdeithasol plant ac oedolion y Cyngor.

Ar gyfer yr adroddiadau diweddaraf ac adroddiadau arolygu ar effeithiolrwydd ein gwasanaethau, ewch i'r adran 'Ein Hadroddiadau' o www.careinspectorate.wales

NOD	Disgrifiad o'r Nod
Cymru lewyrchus	Cymdeithas arloesol, gynhyrchiol a charbon isel sy'n cydnabod cyfyngiadau'r amgylchedd byd-eang ac felly'n defnyddio adnoddau'n effeithlon ac yn gymesur (gan gynnwys gweithredu ar newid yn yr hinsawdd); ac sy'n datblygu poblogaeth fedrus ac addysgedig mewn economi sy'n creu cyfoeth ac yn darparu cyfleoedd cyflogaeth, gan ganiatáu i bobl fanteisio ar y cyfoeth a gynhyrchir trwy sicrhau gwaith gweddus.
Cymru gydnherth	Cenedl sy'n cynnal ac yn gwella amgylchedd naturiol bioamrywiol gydag ecosystemau gweithredol iach sy'n cefnogi gwydnwch cymdeithasol, economaidd ac ecolegol a'r gallu i addasu i newid (er enghraifft newid yn yr hinsawdd).
Cymru iachach	Cymdeithas lle mae lles corfforol a meddyliol pobl yn cael ei wneud i'r eithaf ac mewn dewisiadau ac ymddygiadau sy'n elwa ar iechyd yn y dyfodol.
Cymru sy'n fwy cyfartal	Cymdeithas sy'n galluogi pobl i gyflawni eu potensial ni waeth beth yw eu cefndir neu eu hamgylchiadau (gan gynnwys eu cefndir a'u hamgylchiadau cymdeithasol).
Cymru o gymunedau cydlynus	Cymunedau deniadol, hyfyw, diogel ac wedi'u cysylltu'n dda.
Cymru â diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu	Cymdeithas sy'n hyrwyddo ac yn amddiffyn diwylliant, treftadaeth a'r iaith Gymraeg, ac sy'n annog pobl i gymryd rhan yn y celfyddydau, a chwaraeon a hamdden.
Cymru sy'n gyfrifol ar lefel fyd-eang	Cenedl sydd, wrth wneud unrhyw beth i wella lles economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol Cymru, yn ystyried a all wneud y fath beth gyfrannu'n gadarnhaol at les byd-eang.

EIN CYD-WELEDIGAETH

"GWEITHREDU HEDDIW AR GYFER GWELL YFORY"

Y Cymru rydym ni eisiau:

Cymru ffyniannus	Cymru wydn	Cymru iachach	Cymru mwy cyfartal	Cymru o gymunedau cydlynol	Cymru o ddiwylliant bywiog a iaith Gymraeg ffyniannus	Cymru sy'n gyfrifol yn fyd-eang
------------------	------------	---------------	--------------------	----------------------------	---	---------------------------------

Y weledigaeth a rennir ar gyfer Merthyr Tudful i gyrraedd yno:

I gryfhau sefyllfa Merthyr Tudful fel canolfan ranbarthol Blaenau'r Cymoedd, a bod yn lle i fod yn falch ohono, ble:

Mae pobl yn dysgu a datblygu sgiliau i gyflawni eu huchelgais,

Mae pobl yn byw, yn gweithio, yn cael bywyd diogel, iach a chyflawn,

Mae pobl yn ymweld, yn mwynhau ac yn dychwelyd

Sut y bydd CBS Merthyr Tudful yn gweithio?

Tymor Hir

Atal

Integreiddio

Ymglymiad

Cydwethredu

Sut fyddwn ni'n cydwethio i gyflawni'r Weledigaeth A Rennir a chyflawni ein nodau

Canolbwyntio ar y Dyfodol

Dechrau Gorau i Fywyd

Mae gan blant a phobl ifanc y dechrau gorau i fywyd ac mae ganddynt y sgiliau sydd eu hangen arnynt i fod yn ddysgwyr llwyddiannus ac yn unigolion hyderus.

Bywyd Gwaith

Mae pobl yn teimlo cefnogaeth i ddatblygu'r sgiliau priodol i ddiwallu anghenion busnesau sydd â seilwaith datblygu, diogel, gan wneud Merthyr Tudful yn gyrchfan ddeniadol.

Lles Amgylcheddol

Mae cymunedau'n diogelu, gwella a hyrwyddo ein hamgylchedd a chefn gwlad.

Byw yn Dda

Mae pobl yn cael eu grymuso i fyw'n annibynnol yn eu cymunedau, lle maent yn ddiogel ac yn mwynhau iechyd corfforol a meddyliol da.

Cynllun Lles y BGC

Gwydnwch a Lles y Gymuned

Hyrwyddo cymunedau diogel, hyderus, cryf a ffyniannus sy'n gwella lles trigolion ac ymwelwyr ac adeiladu ar ein hasedau cymunedol.

Ffordd o fyw, iechyd a bregusrwydd

I helpu pobl i fyw bywydau hir ac iach a goresgyn unrhyw heriau.

Economi a Seilwaith

I dyfu economi leol gref gyda chlundiant cynaliadwy sy'n denu pobl i fyw, gweithio a chwarae yng Nghwm Taf.

Mynd i'r afael ag unigrywdd ac unigedd (amcan trawsbynciol)

Byddwn yn gweithio mewn ffyrdd newydd i sianelu cryfderau'n cymunedau, gan gynnwys gwirfoddolwyr, i fynd i'r afael yn fwy effeithiol â'r unigrywdd a'r unigedd sy'n aml yn bodoli o fewn llawer ohonynt.

Blaenoriaethau Gwleidyddol

Byddwn yn gofalu am ein holl ddinasyddion trwy ddarparu addysg a gofal cymdeithasol o ansawdd fforddiadwy sy'n galluogi pawb i fyw eu bywydau i'w llawn potensial.

Byddwn yn annog ffyrdd o fyw bywiog a hyrwyddo lles.

Byddwn yn cefnogi amgylchedd ac economi cryf, cynaliadwy, amrywiol a llwyddiannus.

*Merthyr Tudful ... Lle i ymfalchïo ynddi
Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful*

Yn ystod blwyddyn gyntaf Ffocws ar y Dyfodol, nodom 8 o brosiectau lles i helpu i gyflawni ein dau nod lles.

Gall ffocws yr 8 prosiect gael ei grwpio yn dri thema eang:

1. Lles emosiynol a chorfforol
2. Gwella canlyniadau I ddysgwyr agored I niwed
3. Cyflawni rhagoriaeth mewn ysgolion

1. Lles emosiynol a chorfforol

Roedd 4 phrosiect a oedd yn cefnogi lles emosiynol a chorfforol: Project: Active Merthyr Tydfil

HYD Y PROSIECT	STATWS	TYSTIOLAETH I GEFNOGI'R STATWS (UCHAFSWM O 3 PWYNT)	CAMAU NESAF
Ebrill 2017-Mawrth 2018	GLAS	Merched M - Sesiynau Merched M yn wythnosol ym mhob un o'r pedwar ysgol uwchradd gyda chyfartaledd o dros 100 o ferched yn cymryd rhan yn wythnosol. Llythrennedd Corfforol "Llyfrau'n fyw" yn Ysgol Gynradd Trelewis gyda dros 20 o deuluoedd yn defnyddio'r adnodd cartref. - Darparwyd gweithdai dawnys plantos gyda 20 o Athrawon a Chynorthwyyr Cymorth Dysgu yn uwch-sgilio. Arweinyddiaeth mewn chwaraeon - Mae 14 o Ysgolion Cynradd a 84 o Arweinwyr Ifanc yn ymgysylltu â chyflwyno sesiynau Gweithgaredd Corfforol dyddiol yn iard yr ysgol i ffrindiau ysgol.	
Ebrill 2017-Mawrth 2018	GLAS	- Bwmp ffit: mae 42 o famau beichiog ynghyd â thîm Bydwreigiaeth Cwm Taf yn cymryd rhan mewn ymgynghoriad i helpu i ddylunio ymyriadau priodol. Cynhaliwyd gweithdai ar y cyd gyda bydwrededd ac ymwelwyr iechyd i sicrhau bod neges gyson o fanteision gweithgarwch corfforol yn ystod beichiogrwydd, ac i sicrhau bod pob cyswllt yn cyfrif - Rhedeg bygi: Mae pobl sydd wedi cymryd rhan yn yr ymyriad wedi symud ymlaen i weithgareddau annibynnol ychwanegol fel Parkrun. - Mae sgôr lles Goddrychol wedi gwella i bawb sy'n cymryd rhan.	Parhau i gefnogi'r darparwyr a gomisiynwyd i gyflwyno'r rhaglenni.

Prosiect: Cefnogi datblygiad plant

HYD Y PROSIECT	STATWS	TYSTIOLAETH I GEFNOGI'R STATWS (UCHAFSWM O 3 PWYNT)	CAMAU NESAF
Ebrill 2017-Mawrth 2018	GWYRDD	- Llwybr datblygu iaith newydd yn ei le a'i adrodd l'r grŵp Tlodi ar ganlyniadau - Comisiynwyd rhaglen rhoi'r gorau i ysmegu - Rhaglenni rhianta wedi'u comisiynu'n strategol	- Monitro effaith newidiadau - Mae prosiectau nawr yn cael eu hystyried yn fusnes fel arfer o fewn cylch gorchwyl hyblygrwydd Cyllid

Project: Improving parental involvement in learning

HYD Y PROSIECT	STATWS	TYSTIOLAETH I GEFNOGI'R STATWS (UCHAFSWM O 3 PWYNT)	CAMAU NESAF
Gor 2017-Gor2018	GWYRDD	- Mae 18 allan o 28 o ysgolion, sy'n cyfateb i 64%, wedi ymateb i'r Arolwg Ymgysylltu â Rhieni. Nodwyd meysydd allweddol ar gyfer gwelliant ac arferion da. - Comisiynwyd cwmni Marchnata i ddatblygu Strategaeth Gorfforaethol ar gyfer Ymgysylltu â Rhieni - Llwyddiannau cofrestriadau / achrediadau rhieni. - Ffurflen Monitro Traweffaith Plant - Ffurflenni Gwerthuso Rhieni	- Y Gwasanaeth Cynhwysiant a'r Grŵp Mynd i'r Afael â Thlodi i ddatblygu a marchnata Strategaeth Gorfforaethol ar gyfer Ymgysylltu â Rhieni gyda chefnogaeth y Cwmni Marchnata. - Annog pob ysgol i gymryd rhan yn yr Arolwg Ymgysylltu â Rhieni - Mae Prosiectau Dysgu Teuluol bellach yn cael eu hystyried yn fusnes fel arfer o fewn cylch gwaith ACL.

Prosiect: Gwella lles disgyblion

HYD Y PROSIECT	STATWS	TYSTIOLAETH I GEFNOGI'R STATWS (UCHAFSWM O 3 PWYNT)	CAMAU NESAF
Jul 2017-Jul2018	GREEN	- Mae Mind wedi darparu hyfforddiant i un ar bymtheg o ysgolion a staff yr ALL ar sut i gefnogi iechyd meddwl lefel isel. - Mae'r "blwch offer" o adnoddau a ddatblygwyd gan Gynhwysiad i gefnogi iechyd meddwl lefel isel a chadarnhau adeiladu wedi ei rannu'n electronig gyda phob ysgol ac fe'i darperir fel rhan o becyn adnoddau gyda'r hyn a gynhyrchwyd gan y Fforwm Ieuenctid a Chyfleoedd a Phlant. - Mae'r Hunanarfarniad Ymddygiad wedi'i gwblhau gan 14 (50%) o ysgolion, ac mae pob un ohonynt wedi cael adborth. - Ni fydd yr Arolwg Lles cafodd ei dreialu gan un ysgol yn cael ei chyflwyno ar draws pob ysgol oherwydd diffyg ymgysylltiad gan ysgolion gan y teimlwyd bod yna offerynnau eraill eisoes ar waith ar gyfer asesu hyn ac felly ni fyddai'n darparu	- Ysgolion i gymryd cynnig o gymorth mewn ysgol gan Mind yn ystod Tymor yr Haf. - Mae'r arfer da hwn mae wedi cael ei rannu gyda phob ysgol, ynghyd â'r arweiniad a gynhyrchwyd yn flaenorol ar Reolaeth Ymddygiad Ystafell Ddosbarth Cadarnhaol.

HYD Y PROSIECT	STATWS	TYSTIOLAETH I GEFNOGI'R STATWS (UCHAFSWM O 3 PWYNT)	CAMAU NESAF
		unrhyw wybodaeth ychwanegol.	

2. Gwella canlyniadau i ddysgwyr agored i niwed

O fewn y thema hon, roedd dau brosiect i gefnogi'r canlyniadau ar gyfer dysgwyr sy'n agored i niwed.

Prosiect: Gwella canlyniadau ar gyfer plant sy'n derbyn gofal

HYD Y PROSIECT	STATWS	TYSTIOLAETH I GEFNOGI'R STATWS (UCHAFSWM O 3 PWYNT)	CAMAU NESAF
2018-2019	MELYN	- Mae gan rai pobl ifanc sy'n derbyn gofal leoliadau sefydlog a phrofiad o amhariad. - Mae rhai profiadau bywyd cynnar pobl ifanc sy'n derbyn gofal yn parhau i gael effaith ar eu cyrhaeddiad yn hir ar ôl cael gofal. - Mae'r staff gwasanaeth addysg sy'n derbyn gofal yn herio eu canlyniadau gwerthuso swyddi.	Mae'r prosiect yn para am flwyddyn arall.

Prosiect: Gwella canlyniadau ar gyfer disgyblion ag anghenion dysgu ychwanegol

HYD Y PROSIECT	STATWS	TYSTIOLAETH I GEFNOGI'R STATWS (UCHAFSWM O 3 PWYNT)	CAMAU NESAF
2018-2019	COCH	Nid yw'r ddarpariaeth gyfredol ar gyfer disgyblion ag Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY) yn diwallu anghenion pob disgybl sy'n agored i niwed. Gormod o ddisgyblion yn derbyn eu haddysg mewn lleoliadau anaddas	Adolygu'r ddarpariaeth sylfaen Adnoddau Dysgu bresennol yn y fwrdeistref sirol a gwneud addasiadau priodol yn ddarostyngedig i gymeradwyaeth y cabinet.

3. Prosiect: Cyflawni rhagoriaeth mewn ysgolion

HYD Y PROSIECT	STATWS	TYSTIOLAETH I GEFNOGI'R STATWS (UCHAFSWM O 3 PWYNT)	CAMAU NESAF
Gor 2017-Gor2018	GWYRDD	- Mae saith ysgol wedi cymryd rhan mewn ymchwiliad gan gyfoedion ac wedi arwain at adroddiad manwl gywir yn nodi meysydd i'w gwella. - Mae pob ysgol yn rhan o grŵp gwella llywodraethwyr. - Mae 7 ysgol wedi cwblhau'r erfyn archwilio hunanarfarnu ac mae ganddynt gynllun gweithredu manwl i fynd i'r afael â'r meysydd i'w gwella. - Mae 12 ysgol wrthi'n cwblhau'r erfyn archwilio hunan-arfarnu.	- Annog ysgolion sydd wedi'u categorio fel rhai sydd angen gallu 'C' i wella i ymgymryd ag ymholiad gan gyfoedion - 2 ysgol. - Annog ysgolion sydd wedi'u categorio fel rhai sydd angen lefel 'melyn' o gefnogaeth dros y ddwy flynedd ddiwethaf i ymgymryd ag ymchwiliad gan gyfoedion - 4 ysgol. - Sicrhau fod y 12 ysgol yn cwblhau'r erfyn archwilio hunanarfarnu ac mae ganddynt gynllun gweithredu manwl i fynd

HYD Y PROSIECT	STATWS	TYSTIOLAETH I GEFNOGI'R STATWS (UCHAFSWM O 3 PWYNT)	CAMAU NESAF
			i'r afael â'r meysydd i'w gwella. Sicrhau fod y 7 ysgol nad ydynt wedi ymgymryd â'r erfyn archwilio hunanarfarnu yn cychwyn y broses.

Yn ystod blwyddyn gyntaf Ffocws ar y Dyfodol, nodom 10 o brosiectau lles i helpu i gyflawni ein tair amcan lles.

Gall ffocws y 10 prosiect gael ei grwpio yn dri thema eang:

1. Diogelwch Cymunedol
2. Lles Corfforol a Meddyliol
3. Byw'n Annibynnol

1. Diogelwch Cymunedol

Roedd pum prosiect a oedd yn cefnogi'r canlyniadau ar gyfer diogelwch cymunedol:

Prosiect: Atal trosedd carreg drws a sgamio

HYD Y PROSIECT	STATWS	TYSTIOLAETH I GEFNOGI'R STATWS (UCHAFSWM O 3 PHWYNT)	CAMAU NESAF
Ebrill 2017- Mawrth 2018	GWYRDD	- Prosiect Avalanche - Patrôl ar y cyd gyda SWP yn cynghori busnesau a thrigolion - Prosiect Sgamiau - Ymwelwyd â dioddefwyr sgam posibl, gan roi gwybodaeth berthnasol iddynt i amddiffyn eu hunain - Rhwystrowyr galwadau. Mae nifer o atalyddion galwadau wedi'u gosod yn rhad ac am ddim i gleifion dementia.	- Dyfeisio Ymgyrch Atal, Cuddwybodaeth a Gorfodi am 18/19 - Cwrdd â Darparwyr Blocio Galwadau gyda'r bwriad o gyflenwi pobl sy'n agored i niwed yn rhad ac am ddim. - Parhau i weithio ar y cyd â HDC.

Project: Development of a drug litter reporting 'app'

HYD Y PROSIECT	STATWS	TYSTIOLAETH I GEFNOGI'R STATWS (UCHAFSWM O 3 PHWYNT)	CAMAU NESAF
Ebrill 2017- Mawrth 2018	GWYRDD	- Mae Exegesis (y datblygwr) mewn cysylltiad wythnosol trwy gydol y datblygiad. Cysylltiad diwethaf 23/03/18. - Mae partneriaid diogelwch cymunedol wedi cael eu diweddarau ar ddatblygiad y ceisiadau ac maent yn mynegi diddorol sylweddol i'w ddefnyddio wrth baratoi.	- Cynllunio cyflwyno'r app a hyfforddiant ar sut i'w weithredu. - Ar y cyd â'r hyfforddiant app, rydym yn ei gyfuno â hyfforddiant cyffuriau. Bydd hyn yn gwella ymwybyddiaeth partneriaid o faterion lleol a gwella eu sgiliau wrth nodi'r gwahanol fathau o sbwriel cyffuriau.

Prosiect: Amddiffyn plant rhag prosiectau sydd wedi'u cyfyngu ar oedran

HYD Y PROSIECT	STATWS	TYSTIOLAETH I GEFNOGI'R STATWS (UCHAFSWM O 3 PHWYNT)	CAMAU NESAF
Ebrill 2017- Mawrth 2018	GWYRDD	- Arolwg dilynol ar ddefnyddio ID newydd. Gwerthir gan 3 manwerthwr a fydd yn awr yn mynd trwy'r adolygiad Trwyddedu. - Cynhyrchwyd Cynllun Siop Synhwyrrol i gynorthwyo manwerthwyr gyda hyfforddiant staff ar atal gwerthiannau dan oed.	- Dyfeisio Ymgyrch Atal, Cuddwybodaeth a Gorfodi ar gyfer 18/19 - Lansio Cynllun Siop Synhwyrrol

Prosiect: Mynd i'r afael â thrais yn erbyn merched a merched: DART, COMETS & ROCKETS, CREA8

HYD Y PROSIECT	STATWS	TYSTIOLAETH I GEFNOGI'R STATWS (UCHAFSWM O 3 PHWYNT)	CAMAU NESAF
Ebrill 2017- Mawrth 2018	GWYRDD	- DART - Mae darparu gwasanaeth ar y trywydd iawn a rhagwelir y bydd y Dangosyddion Perfformiad Allweddol blynyddol yn cael eu diwallu neu eu bodloni. - COMETS & ROCKETS Comedau a Rocedi - rhagorwyd ar niferoedd a deilliannau buddiolwyr. - CREA8 - rhagwelir y bydd y targed a deilliannau buddiolwyr blynyddol yn cael eu diwallu.	- DART – parhau â chyflwyno'r gwasanaeth a amlinellwyd yng Nghynllun Darparu Grant Llywodraeth Cynulliad Cymru. - Comets & Rockets – mae'r cyllid ar gyfer y prosiect hwn yn dod i ben ar 31/7/18. Mae cyllid parhaus wedi ei ddosbarthu gan BBC Children In Need, a bydd y canlyniad yn hysbys ym mis Mehefin 18. - CREA8 – parhau i ddarparu'r gwasanaeth fel y cytunwyd gyda'r ariannwr; Comic Relief.

Prosiect: prosiect DIVERT 18-25

HYD Y PROSIECT	STATWS	TYSTIOLAETH I GEFNOGI'R STATWS (UCHAFSWM O 3 PHWYNT)	CAMAU NESAF
Ebrill 2017-Mawrth 2018	GWYRDD	- Ers cychwyn y prosiect ym mis Ebrill 2015 dim ond 5 unigolyn sydd wedi aildroseddu i roi cyfradd o 96% o beidio aildroseddu . - Cyllido a gynhelir ar gyfer 2018/19 - Dros 100 o arwyddion i asiantaethau eraill am gymorth (hynny yw, iechyd meddwl, cyngor dinasyddion).	- Parhau i ddatblygu a chyflwyno elfen "Cymorth" DIVERT y rhaglen (a gynigir i bob person ifanc sy'n mynychu'r ddalfa nid yn unig y rhai sy'n taro'r meini prawf). - Ehangu meini prawf y rhaglen fel bod mwy o bobl ifanc yn addas ar gyfer y rhaglen. - Defnyddio'r ymchwil a'r gwerthusiad o astudiaeth yr economi nosweithiau i ddylanwadu ar ein rhaglenni gwaith o fewn Divert a'r Bartneriaeth Diogelwch Cymunedol Ehangach sy'n canolbwyntio ar atal troseddu yn economi nos

2. Lles Corfforol a Meddyliol

Within this theme there was one project with six distinctive strands to support the outcomes for physical and mental well-being.

Project: Active Merthyr Plan

HYD Y PROSIECT	STATWS	TYSTIOLAETH I GEFNOGI'R STATWS (UCHAFSWM O 3 PHWYNT)	CAMAU NESAF
Ebrill 2017- Mawrth 2018	GLAS	Bwmp ffit 42 o famau beichiog ynghyd â thîm Bydwreigiaeth Cwm Taf yn cymryd rhan mewn ymgynghoriad i helpu i ddylunio ymyriadau priodol. - Cynhaliwyd gweithdai ar y cyd gyda bydwrededd ac ymwelwyr iechyd i sicrhau bod neges gyson o fanteision gweithgaredd corfforol yn ystod beichiogrwydd, ac i sicrhau bod pob cyswllt yn cyfrif. Rhedeg Bygi - Mae pobl sydd wedi cymryd rhan yn yr ymyriad wedi symud ymlaen i weithgareddau annibynnol ychwanegol fel Parkrun. - Mae sgorio Lles y Pwnc y cyfranogwyr wedi gwella.	Parhau i gefnogi'r darparwyr a gomisiynwyd i gyflwyno'r rhaglenni.
Ebrill 2017- Mawrth 2018	GLAS	Llythrennedd Corfforol "Llyfrau i fywyd" yn Ysgol Gynradd Trelewis gyda dros 20 o deuluoedd yn defnyddio'r adnodd cartref. - Cyflwynwyd gweithdai plantos dawns gyda 20 - Athrawon a CCD yn uwchsgilio.	Cyflwyno'r prosiect "Llyfrau i Fywyd" i ysgolion eraill â diddordeb.
Ebrill 2017- Mawrth 2018	GLAS	Merched M Sesiynau Merched M yn wythnosol ym mhob un o'r 4 ysgol uwchradd gyda chyfartaledd o dros 100 o ferched yn cymryd rhan yn wythnosol.	Parhau i gefnogi'r rhaglen Merched M yn yr ysgolion uwchradd a'r gymuned, yn ogystal â chyflwyno'r rhaglen i Goleg Merthyr.
Ebrill 2017- Mawrth 2018	GLAS	- Arweinyddiaeth mewn Chwaraeon - Mae 14 o Ysgolion Cynradd ac 84 Arweinydd Ifanc yn ymgysylltu â chyflwyno sesiynau Gweithgarwch Corfforol dyddiol yn iard yr ysgol i ffrindiau ysgol.	Parhau i gefnogi'r rhaglen Arweinwyr Ifanc yn yr ysgol sydd ar hyn o bryd yn ymgysylltu ac yn recriwtio ysgolion nad ydynt yn ymwneud â'r rhaglen eto.
Ebrill 2017- Mawrth 2018	GLAS	Insport Aur Cwblhawyd proses ymgynghori Insport Aur	- Datblygu portffolio tystiolaeth - Ymgysylltu â phartneriaid allweddol i gynllunio ymyriadau

		- Mynychodd cyn banel Insport Aur - Cytunwyd ar ardaloedd gwaith blaenoriaeth Insport Aur gyda Chwaraeon Anabledd Cymru	- Cwrdd â swyddog achos ChAC - Gweithio tuag at gyflwyno 2020
Ebrill 2017- Mawrth 2018	GLAS	Cymorth Clwb 10 o glybiau pêl-droed yn cael eu cefnogi trwy'r Gist Gymunedol - Darpariaeth Gymnasteg wedi'i ddiweddarau ar waith ym Merthyr Tudful gyda chynllun datblygu ar waith - Fforwm Cerdded a Rhedeg Newydd yn ei le a'i gyfansoddi	- Hwyluso calendr datblygu clwb - Cefnogi clybiau trwy raglen y Gist Gymunedol - Datblygu rhaglen clwb insport

3. Byw'n Annibynnol

O fewn y thema hon, roedd pedair prosiect i gefnogi'r canlyniadau i bobl fyw'n annibynnol.

Prosiect: Gwefan Lles i Blant a Phobl Ifanc

HYD Y PROSIECT	STATWS	TYSTIOLAETH I GEFNOGI'R STATWS (UCHAFSWM O 3 PHWYNT)	CAMAU NESAF
Medi 2017 – Mawrth 2018	MELYN	Mae pobl ifanc wedi bod yn rhan o'r cynllun ac mae drafft o'r tudalennau gwe	Adolygu'r llinell amser a'r cynllun gweithredu lansio yn dilyn gweithdy yr IAA ar 3.5.18

Prosiect: Adnodd dysgu cydraddoldeb

HYD Y PROSIECT	STATWS	TYSTIOLAETH I GEFNOGI'R STATWS (UCHAFSWM O 3 PHWYNT)	CAMAU NESAF
Medi 2017 – Medi 2018	GWYRDD	Hyd yn hyn, datblygwyd pedair taflen ffeithiau ar gyfer Anabledd, Cyfeiriadedd Rhywiol, Hil a Chrefydd neu Gred.	Gweithio ar ddatblygu'r pum taflen ffeithiau sy'n weddill.

Prosiect: Gwerthuso'r Gwasanaeth Arhoswch Iach G@ref

HYD Y PROSIECT	STATWS	TYSTIOLAETH I GEFNOGI'R STATWS (UCHAFSWM O 3 PHWYNT)	CAMAU NESAF
Ebrill 2017- Mawrth 2018	GWYRDD	- Mae arwyddion yn dangos bod y gwasanaeth yn cael effaith gadarnhaol wrth atal derbyniadau (y cynnydd yn y 'hyd aros dim'). - Mae'r gwasanaeth wedi cynorthwyo pobl i ddychwelyd adref yn gynt o'r ysbyty. - Bu gostyngiad (o 50% ers mis Mehefin 2017) yn y nifer o bobl sy'n cael eu trosglwyddo i fynd i ysbyty cymuned o'r prif Ysbytai Cyffredinol Dosbarth.	- TLG i gomisiynu gwerthusiad ffurfiol i bennu cyfnod 2 - Swyddfa Archwilio Cymru i adolygu'r defnydd a wneir o'r gwasanaeth fel rhan o'r adolygiad o'r Gronfa Gofal Integredig - Parhau i fonitro perfformiad ac effeithiolrwydd y gwasanaeth trwy gyfarfodydd misol ar y cyd

HYD Y PROSIECT	STATWS	TYSTIOLAETH I GEFNOGI'R STATWS (UCHAFSWM O 3 PHWYNT)	CAMAU NESAF
Ebrill 2017- Mawrth 2019	GWYRDD	- Mae'r cyfrifiadau ar gyfer y newidiadau i'r dyraniadau grant yn gyflawn. - Mae'r holl Ddarparwyr wedi cael eu cynnwys a'u hymgyngori fel rhan o'r broses ac wedi derbyn eu dyraniadau dangosol. - Cytunwyd ar drefniadau pontio gyda'r holl ddarparwyr. - Cytunwyd ar y dyddiad cychwyn ar gyfer 2018/19.	- SPPG i barhau i fonitro gweithrediad trwy'r broses Monitro Canlyniadau SP a'r fframwaith ariannol. - SPPG i gytuno ar ail-fuddsoddi unrhyw Grant SP gyda chyfeiriad penodol at yr angen a nodwyd, Hyblygrwydd Cyllid a Gweithio Rhanbarthol.

Yn ystod blwyddyn gyntaf Ffocws ar y Dyfodol, nodom bum prosiect lles i helpu i gyflawni ein dau hamcan lles.

Gellir ffocws y pum prosiect yn ddau thema eang:

1. Datblygu sgiliau

2. Datblygu seilwaith busnes a'r amgylchedd

1. Datblygu sgiliau

Roedd dau brosiect a oedd yn cefnogi datblygu sgiliau:

PROSIECT: Mesur lles goddrychol

HYD Y PROSIECT	STATWS	TYSTIOLAETH I GEFNOGI'R STATWS (UCHAFSWM O 3 PHWYNT)	CAMAU NESAF
Ebrill 2017- Mawrth 2018	GWYRDD	- Mae Cyngorwyr Cyflogadwyedd yn deall yn well y cyfranogwyr sy'n galluogi cymorth mwy wedi'i dargedu - Data yn cael ei ddal a'i gofnodi i ddangos effaith ymyriadau ardal gwasanaeth - Mae cofnodion cyfarfodydd tîm bellach yn dangos rhannu canlyniadau ac yn dangos effaith cyflwyno'r prosiect hwn	Bydd casglu data lles goddrychol yn parhau i fod yn ffocws allweddol i'r Gwasanaeth Cyflogadwyedd ac nid yw wedi'i ymgorffori'n gadarn mewn gweithrediadau o ddydd i ddydd. Bydd hyn yn parhau a bydd nawr yn cael ei weld yn fusnes fel arfer.

PROSIECT: Llwybrau at gyflogaeth: Plant sy'n Derbyn Gofal a Gadawyr Gofal

HYD Y PROSIECT	STATWS	TYSTIOLAETH I GEFNOGI'R STATWS (UCHAFSWM O 3 PHWYNT)	CAMAU NESAF
Ebrill 2017- Mawrth 2018	GWYRDD	- Nifer yr atgyfeiriadau a dderbyniwyd - Nifer y bobl sy'n cael eu cyfeirio at ddarpariaeth sy'n canolbwyntio ar gyflogadwyedd	- Rydyn ni nawr yn mynd i ysylltu yn rheolaidd â thîm CLA i sicrhau bod y prosiect hwn yn parhau i fod yn ffocws allweddol sy'n cyfrannu at ein rôl rhianta corfforaethol. - Bydd strwythur mwy cadarn ar gyfer darpar gleientiaid achos cynadleda yn cael ei gynnal bob mis. Bydd hyn yn parhau i fod yn ffocws allweddol ar gyfer y gwasanaeth cyflogadwyedd i gefnogi'r Gwasanaethau Cymdeithasol a Barnardo's ac mae bellach wedi'i ymgorffori'n gadarn i swyddogaethau o ddydd i ddydd yr ardal Gwasanaeth

HYD Y PROSIECT	STATWS	TYSTIOLAETH I GEFNOGI'R STATWS (UCHAFSWM O 3 PHWYNT)	CAMAU NESAF
			Cyflogadwyedd.

2. Datblygu seilwaith busnes a'r amgylchedd

O fewn y thema hon, roedd tri phrosiect i gefnogi'r canlyniadau ar gyfer datblygu.

PROSIECT: Adleoli Gorsaf Fysiau Merthyr Tudful - Cam 2

HYD Y PROSIECT	STATWS	TYSTIOLAETH I GEFNOGI'R STATWS (UCHAFSWM O 3 PHWYNT)	CAMAU NESAF
Ebrill 2017- March 2018	MELYNGOCH	- Cwblhau'r broses o gaffael tir ar gyfer y safle datblygu cyfan - Bodloni'r holl derfynau amser gofynnol ar gyfer Llywodraeth Cymru	Aros am adborth gan Lywodraeth Cymru

PROSIECT: Llwybrau Teithio Egnïol - Cam 1

HYD Y PROSIECT	STATWS	TYSTIOLAETH I GEFNOGI'R STATWS (UCHAFSWM O 3 PHWYNT)	CAMAU NESAF
Ebrill 2017- Medi 2018	MELYN	- Cwblhawyd ymgynghoriad cymunedol - Cyflwyno cais Llwybrau Teithio Gweithgar a gyflwynwyd i Lywodraeth Cymru - Bodlonwyd yr holl derfynau amser angenrheidiol ar gyfer prosesau Llywodraeth Cymru	Disgwylir cyfnod pellach o ymgynghoriad (gan ddechrau yn Ebrill 2018)

PROSIECT: Asesiad Digonolrwydd Gofal Plant

HYD Y PROSIECT	STATWS	TYSTIOLAETH I GEFNOGI'R STATWS (UCHAFSWM O 3 PHWYNT)	CAMAU NESAF
Ebrill 2017 – Medi 2018	MELYNGOCH	- Cynhaliwyd Ymgynghoriad Cyhoeddus a dadansoddwyd yr adborth - Cwblhawyd a chymeradwywyd Ymarfer Asesu Digonolrwydd Gofal Plant	Trafodaethau i nodi'r camau nesaf i'w trefnu

Yn ystod blwyddyn gyntaf Ffocws ar y Dyfodol, nodom saith prosiect lles i helpu i gyflawni ein dau amcan lles.

Gall ffocws y saith prosiect gael ei grwpio yn ddwy thema eang:

1. Ansawdd amgylcheddol lleol
2. Treftadaeth a diwylliant

1. Ansawdd Amgylcheddol Lleol

Roedd tri phrosiect a oedd yn cefnogi'r canlyniadau ar gyfer Ansawdd Amgylcheddol Lleol.

Prosiect: Paratoi Cynllun Gweithredu Ardal Rheoli Ansawdd Aer

HYD Y PROSIECT	STATWS	TYSTIOLAETH I GEFNOGI'R STATWS (UCHAFSWM O 3 PHWYNT)	CAMAU NESAF
Ebrill 2017- Mehefin 2018	MELYN	- Cynhyrchodd gorsaf fonitro ychwanegol sydd wedi'i ychwanegu i ben isaf Twynyrodyn Road ddata digonol i ganiatáu i asesiad interim gael ei wneud o'r potensial ar gyfer mannau lle ceir llygredd aer eraill ar Fryn Twynyrodyn Hill. - Cwblhawyd yr arolwg traffig cam cyntaf ANPR gan ymgynghorwyr arbenigol ym mis Gorffennaf 2017. - Cynhaliwyd ail arolwg ANPR ac mae wedi darparu data ar ble mae'r traffig sy'n defnyddio Twynyrodyn Road a chysylltiadau allweddol eraill yn teithio iddo ac ohono.	- Dadansoddiad o ddata'r arolwg traffig ychwanegol. - Bod yn ymweithgar gyda phartneriaid mewnol (Peirianwyr Priffyrdd, Cyfathrebu Corfforaethol, aelodau, ac ati) i gwblhau cynigion y cynllun gweithredu drafft. - Cwblhau ymgynghoriad cyhoeddus ffurfiol erbyn 8fed Mehefin ar y cynigion drafft yn unol â chanllawiau polisi LIC. - Paratoi adroddiad i fynd gerbron y Cyngor ar y 27ain o Fehefin. - Yr opsiwn a argymhellir i'w gyflwyno i LIC i'w gymeradwyo erbyn diwedd Gorffennaf 2018.

Prosiect: Gweithredu'r Cynllun Rheoli Carbon

HYD Y PROSIECT	STATWS	TYSTIOLAETH I GEFNOGI'R STATWS (UCHAFSWM O 3 PHWYNT)	CAMAU NESAF
Ebrill 2017-Mawrth 2018	MELYN	- Rhoddwyd mynegiant o ddiddordeb i Salix am fenthyciadau posibl hyd at werth o £4 miliwn. - Rydym yn ymchwilio i ddichonoldeb "ffermydd solar" ar ddau safle a allai fod o fudd i'r awdurdod. - Cyflwynwyd adroddiad i'r Cyngor yn gofyn am newid telerau'r peiriannydd ynni o dymor penodol i swydd barhaol. - Mae gan pob un o'r safleoedd mawr â	- Recriwtio peiriannydd ynni addas a all yrru'r Cynllun Rheoli Carbon ymlaen. - Parhau i leihau'r defnydd o ynni fel a lle y gallwn gyda'r adnoddau cyfyngedig sydd gennym.

HYD Y PROSIECT	STATWS	TYSTIOLAETH I GEFNOGI'R STATWS (UCHAFSWM O 3 PHWYNT)	CAMAU NESAF
		llinell sylfaen ar gyfer 2014 fel y gellir gosod targedau gostwng unwaith y bydd y cynllun rheoli carbon wedi'i gymeradwyo.	

Prosiect: Ailddefnyddio Dodrefn

HYD Y PROSIECT	STATWS	TYSTIOLAETH I GEFNOGI'R STATWS (UCHAFSWM O 3 PHWYNT)	CAMAU NESAF
Awst 2017 – Ionawr 2020	GWYRDD	- Adroddiadau data i gadarnhau eitemau a gesglir gan Furniture Revival. - Adborth criw casglu / Adborth siop un stop. - Ardal i ailddefnyddio, gan gynnwys siop a man storio wedi'i chynnwys yn uned 20 Cyn Cais i Gefn Gwlad a Chynllunio.	- Cyflwyno cais Cynllunio Llawn yn Ebrill 2018. - Hyrwyddo'r gwasanaeth trwy amrywiaeth o sianeli cyfathrebu i gynyddu ymwybyddiaeth y cyhoedd a'r defnydd o'r gwasanaeth.

2. Treftadaeth a Diwylliant

O fewn y thema hon, roedd pedair prosiect i gefnogi'r canlyniadau ar gyfer Treftadaeth a Diwylliant.

Prosiect: Prentis Datblygu Chwaraeon yr Urdd

HYD Y PROSIECT	STATWS	TYSTIOLAETH I GEFNOGI'R STATWS (UCHAFSWM O 3 PHWYNT)	CAMAU NESAF
Ebrill 2017-Mawrth 2018	GWYRDD	- Mae 4 clwb ar ôl ysgol a 3 chlwb cymunedol yn cael eu cyflawni bob wythnos. Mae cyfartaledd o 150 o blant yn cymryd rhan yn wythnosol yn y rhain. - Mae partneriaethau ar waith gyda Menter Iaith, ysgolion cyfrwng Gymraeg a Saesneg, Heini Merthyr Tudful, y Gwasanaeth Ieuenctid. - Coleg Merthyr Tudful i ddarparu cyfleoedd i gefnogi a datblygu'r iaith Gymraeg.	Yr Urdd i weithio mewn partneriaeth â'r sefydliad canlynol i ddatblygu cyfleoedd Cymraeg a dwyieithog ychwanegol: - Clwb Tennis Merthyr - Clwb Golf Castell Morlais - Athletau Ysgol Uwchradd Afon Taf. - Darpariaeth Gwyliau yn Ysgol Afon Taf.

Prosiect: Darparu cyfleoedd hyfforddi yn y gweithle yn y Gymraeg

HYD Y PROSIECT	STATWS	TYSTIOLAETH I GEFNOGI'R STATWS (UCHAFSWM O 3 PHWYNT)	CAMAU NESAF
Ebrill 2017-Mawrth 2018	MELYNGOCH	Cofrestriadau hyfforddiant iaith Gymraeg a gynhelir dros y flwyddyn gyda chyfradd gollwng isel	Mae hyfforddiant iaith Gymraeg i staff bellach yn cael ei ystyried yn 'fusnes fel

HYD Y PROSIECT	STATWS	TYSTIOLAETH I GEFNOGI'R STATWS (UCHAFSWM O 3 PHWYNT)	CAMAU NESAF
		O'r swyddogion sy'n ymgymryd ag achrediad, mae 100% wedi llwyddo i ennill cymhwyster	arfer'

Prosiect: Gwella canlyniadau ar gyfer disgyblion ag anghenion dysgu ychwanegol

HYD Y PROSIECT	STATWS	TYSTIOLAETH I GEFNOGI'R STATWS (UCHAFSWM O 3 PHWYNT)	CAMAU NESAF
5 mlynedd	GWYRDD	Nid yw'r ddarpariaeth gyfredol ar gyfer disgyblion ag Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY) yn diwallu anghenion pob disgybl sy'n agored i niwed. Gormod o ddisgyblion yn derbyn eu haddysg mewn lleoliadau anaddas	Adolygu'r ddarpariaeth sylfaen Adnoddau Dysgu bresennol yn y fwrdeistref sirol a gwneud addasiadau priodol yn ddarostyngedig i gymeradwyaeth y cabinet.

Prosiect: Rhaglen Gwirfoddoli yn Ardal Treftadaeth Cyfarthfa - Cam 1

HYD Y PROSIECT	STATWS	TYSTIOLAETH I GEFNOGI'R STATWS (UCHAFSWM O 3 PHWYNT)	CAMAU NESAF
Ebrill 2017-Mawrth 2018	MELYN	Adolygu a Gwersi a ddysgwyd o'r rhaglen flaenorol	Cyflwyno cais CDL/HLF yn cynnwys cynllun gweithgaredd i wirfoddolwyr

Cyngor Bwrdeistref Sirol
MERTHYR TUDFUL
MERTHYR TYDFIL
County Borough Council